

Aalborg Stiftsbog 2015

Aalborg Stiftsbog 2015

Aalborg Stiftsbog 2015

Udgivet af Aalborg Stifts Landemode

Aalborg Stiftsbog 2015
58. årgang
Udgivet af Aalborg Stifts Landemode

Redaktionsudvalg:
Biskop Henning Toft Bro
Domprovst Niels Christian Kobbegaard
Provst Lars-Erich Stephansen
Sognepræst Christian Roar Pedersen
Sognepræst Niels Christian Scheel Lassen (redaktør)

Layout: Christian Hebell Paulsen
Tryk: Østhimmerlands Folkeblad, Kongerslev

ISSN 0107-5055
ISSN 2246-6258

Ved henvendelse til redaktionen vil alle copyrightspørgsmål blive behandlet efter gældende regler.

Forside: Friluftsgudstjeneste på Gammeltorv i Aalborg, hvor opsendelsen af farverige balloner observeres af sognepræst Pia Merete Kierkegaard. Foto: Lars Horn/BAGHUSET.

Side 2: Krucifiks af Niels Helledie i Rørdal Kirke. Foto: Niels Clemmensen.

Bagside: 370 personer var samlet under en åben solrig himmel til udendørgudstjeneste i Lundby Bakker den 14. maj 2015. Foto: Christian Roar Pedersen.

Indholdsfortegnelse

Forord.....	7
Landemodeprædiken. <i>Af provst Folmer Thoftdahl-Olesen</i>	8
Landemodeberetning. <i>Af biskop Henning Toft Bro</i>	12
Hvor godtfolk er - om frivillighed i Aalborg Stift. <i>Af journalist Helene Overgaard Krüger</i>	18
Folkekirkens Familiestøtte. <i>Af stiftamtmand Leif Sondrup</i>	24
Fokus på skilsmisse - sorgen uden blomster. <i>Af Helene Overgaard Krüger</i>	28
Forsoning mellem teologi og samfund - et dogmatisk essay. <i>Af rektor Hans Vium Mikkelsen</i>	32
Aalborg Budolfi Provsti.....	40
Aalborg Vestre Provsti.....	44
Aalborg Østre Provsti.....	48
Aalborg Nordre Provsti.....	52
Brønderslev Provsti.....	56
Frederikshavn Provsti.....	60
Hjørring Nordre og Sønder provstier.....	64
Hadsund Provsti.....	72
Jammerbugt Provsti.....	76
Rebild Provsti.....	80
Syddy Provsti.....	84
Thisted Provsti.....	88
Morsø Provsti.....	92

Forord

Ofte bliver der fremført meget klichéagtigt, at der ikke sker noget inden for Folkekirken og at den ikke følger med tiden. Det bliver næsten uden undtagelse sagt af mennesker, som har et noget distanceret forhold til Folkekirken. Det er billig kritik. Hvor sker der meget i Folkekirken også i Aalborg Stift lige nu! Det beretter biskoppen så klart for i sin landemodeberetning, herunder også om den store deltagelse der er i rigtig mange gudstjenester og aktiviteter iværksat af menighedsråd, ansatte, frivillige og præster. Og skulle man være i tvivl om kirkens sprudlende liv, kan man læse mere derom i Aalborg Stiftsbog 2015. Diakoniudvalget har iværksat et stort ambitiøst projekt for familier, der har behov for en hjælpende hånd. Der er ikke tale om at gå kommunen i bedene, men om at møde de familier, som trænger til vejledning og kursændring for at kunne bryde uheldige mønstre, der går igen fra den ene til den næste generation. Her kommer Folkekirkens Familiestøtte ind i billedet. Stiftamtmand og projektleder Leif Sondrup fortæller i en artikel om dette nye tiltag. Det har allerede mødt stor opbakning og interesse. Det bliver spændende at høre mere til det. Et andet diakonalt område, som der lige nu er ved blive iværksat kirkelige initiativer inden for, er skilsmisse. Journalist Helene Overgaard Krüger beskriver i sin artikel Fokus på skilsmisse: sorgen uden blomster to forskellige tilgange. Hun fortæller om sognepræst Ane Katborg Stoltzes engagement i den lokale folkeskoles tilbud om skilsmissegrupper. Børnenes sorg og smerte, når deres forældre bliver skilt, bliver nemt overset. Her kan kirken gøre noget. Hvad den kan, kan du læse om i artiklen. Samtidig har sognepræst Christian Grund Sørensen været primusmotor i opstarten af en hjemmeside, som henvender sig til de fraskilte voksne. Hjemmesi-

den muliggør udveksling af erfaringer og søger at yde hjælp i den krise, som en skilsmisse kan sætte mennesker i.

Provstierne beretter om det, som rører sig rundt i stiftet og mange af dem fortæller om de frivilliges arbejdsindsats i sogne- og kirkelivet. Journalist Helene Overgaard Krüger har skrevet en artikel om stiftets målrettede satsning på netop frivillighed. Hun kommer med gode eksempler på, hvad der sker af spændende og kreative tiltag, som frivillige tager sig. De er, som hun skriver, lige til at kopiere. Hvorfor ikke give alterbuketten til en syg i sognet fremfor at lade den visne? Det gør frivillige i Margrethe Sogn.

Endelig så har vi bedt rektor Hans Vium Mikkelsen om at omarbejde hans foredrag fra stiftspræstemødet i juni til en artikel om forsoning. Det er der kommet en på engang lært og meget engageret artikel ud af. Han fortæller så tydeligt, at forsoning ikke sker øjeblikkeligt, men snarere skal tænkes og forstås som en proces, som man går ind i uden på forhånd at vide om det lykkes eller ej.

God læselyst!

Redaktøren

Landemodeprædiken

Af provst Folmer Toftdahl-Olesen, Jammerbugt Provsti

(Luk 14,1-11):

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Lukas: Engang på en sabbat var Jesus kommet ind for at spise hos en af de ledende farisæere, og de sad og holdt øje med ham. Da stod der foran ham en mand, som led af vand i kroppen, og Jesus spurgte de lovkyndige og farisæerne: »Er det tilladt at helbrede på sabbatten eller ej?« Men de sagde ingenting. Så rørte han ved manden og helbredte ham og lod ham gå. Derpå sagde han til dem: »Hvis en af jer har en søn eller en okse, som falder i en brønd, vil han så ikke straks trække dem op, selv om det er på en sabbat?« Amen!

Når man siger en ting ofte nok, ender det ofte med at blive opfattet som sandhed – f.eks. diverse politiker-udtalelser som ”vi kan købe hele verden” eller ”kan vi ikke gøre alle børn lige kloge, kan vi gøre dem lige dumme” – ingen af delene er vist nogen sinde blevet sagt, i hvert fald ikke ordret, men ”sådan er det jo”, som enhver ved...

Og når det nu så tit bliver sagt, at kirken ikke følger med tiden, så er det måske også blevet en sandhed at det, der siges i kirken er håbløst forældet i forhold til den moderne verden – at vi slet ikke følger med udviklingen, men tværtimod klamrer os til fortiden og tilmed til en fortidig opfattelse af verden.

Og det skal da medgives, at vi på en lang række områder halter bagefter, ikke mindst når det handler om kommunikation. Facebook og Twitter og hash-tags og hvad det nu hedder alt sammen er ikke let at fordøje for os, der er lidt oppe i årene, selv om der – heldigvis – er lyspunkter iblandt og da også nogle fra lidt yngre årgange, der skubber

på.

Og kirken er nødt til at være alle steder – det er jo også derfor, vi har funktions- og institutionspræster og sender præster ud i verden, for evangeliet skal naturligvis forkyndes der, hvor folk er!

Eller er det nu også så naturligt? Hvis det hele er så forældet, hvad så? Kan det så ikke være ganske lige meget med den slags spørgsmål: ”må man helbrede en syg på en sabbat?”

Er det ikke bare at føje endnu et tåbeligt og forældet spørgsmål til alle de andre?

Jo, i en tid, hvor helligdagslovgivningen er afskaffet og enhver biks med respekt for sig selv, lige fra Dagli’Brugsen til Bilka har åbent både tidlig og sent 7 dage om ugen, så er det et spørgsmål, som for længst er overhalet inden om af tiden og udviklingen!

Men dengang var sagen anderledes: det handlede ikke om lukkeloven, men om Guds lov, og det var vigtigt at overholde den lov. Den var en del af den identitet, man havde som folk og som mennesker med et særligt forhold til Gud: som Abrahams arvinger, der havde fået helt særlige løfter og forpligtelser stillet i udsigt af Gud. Det var vigtigt at leve rigtigt, for religionen satte dagsordenen for deres liv.

Derfor er det også et godt spørgsmål, om man må helbrede på en sabbat. For enten må Jesus lade manden sejle sin egen sø og dermed udstille, at snakken om kærlighed og tilgivelse ikke holder vand – eller han må bryde Guds lov med de problemer, der så følger!

Men Jesus peger på, at man her i livet altid må prioritere og aldrig kan lade sig nøje med firkantede svar!

*Folmer Toftdahl-Olesen
holdt landemodeprædi-
kenen. Foto: Christian
Roar Pedersen.*

Og det med at prioritere kender vi også kun alt for godt i dag: vi har masser af begrænsninger i vores hverdag, som måske ikke er sat af Guds lov, men af prioriteringer af dette og hint, som regel med økonomien i højsædet, desværre!

Det ved enhver, der har prøvet at blive syg i en weekend: jo, der er da mennesker, der arbejder om søndagen, ikke kun i butikker, men heldigvis også i sundhedsvæsenet – men der er ikke mange af dem og ventetiden kan være lang, for det koster jo at have folk på arbejde! Og hvad med nødvendig medicin mod de svære sygdomme – det koster jo, så der er ikke nok til alle; eller hvad med indsats mod flygtninge og arbejdsløshed og sult: hvad må det koste?

Og ikke mindst: kan det betale sig? Jo, vi er vant til at prioritere og gør det hver eneste dag, så vi forstår fint Jesu svar: at man selvfølgelig vil stand-

se ulykken selv på tværs af Guds bud – for der er noget, der er vigtigere end blind lovlydighed, og det er det, vi kunne kalde kærlighedens nødvendighed.

Love er som regel givet med god grund og i hvert fald med gode intentioner. Men når man glemmer, at lovene ikke er til for deres egen skyld og da slet ikke for Guds skyld, men derimod for menneskers skyld – for at hjælpe os med at leve med hinanden som mennesker – når man glemmer det, bliver lovene til noget, der kan bruges til noget helt andet, end de var beregnet til, nemlig til at skille mennesker fra hinanden i stedet for at skabe fællesskab mellem os!

Jesus bryder netop ikke loven efter forgodtbefindende, men fordi Han er sendt for lære os om Gud og om kærligheden: at de er to sider af samme sag, og at der derfor er et bud, en regel, der står over alt

Denne side: Alle 14 provster, biskoppen, stiftamtmanden samt stiftsadministrationen.

*Modsatte side: Salme-tavle i Budolfi Kirke.
Fotos: Christian Roar Pedersen.*

andet, og det er kærlighed. Og kærlighed bliver ikke sådan forældet – det kan godt være, kirken som sådan har besvær med at følge med, men budskabet om kærligheden som det største af alt er eviggyldigt. Måske gør det heller ikke altid noget, at kirken skiller sig lidt ud og bliver en form for helle i vort ellers noget fortravlede og ofte økonomisk orienterede samfund – lige som vi sang om det til at begynde med: om kirken som det underligste hus, der ikke ligner noget andet og heller aldrig (forhåbentlig!) spørger, om det nu kan betale sig, for kan kærlighed betale sig? Nej, vel? Kirken er en form for portal, hvor mennesker møder Guds verden og Gud møder menneskers verden. Og fordi kirken ikke bare er et hus, men et fællesskab i og med Gud, kan vi være med til at

spredde budskabet om Guds kærlighed ud i verden omkring os.

I min barndom var ”boy-bandet” Four Jacks med bl.a. John Mogensen og Bent Werther noget af det hotteste hotte, man overhovedet kan tænke sig, og en af deres mest kendte sange var Mandalay, som jo er en fordanskning af et af Kiplings digte om kolonitiden i det fjerne østen – og samtidig baggrunden for ”Uberørt af byens travlhed”, der kan synges på samme melodi!

”Sejl mig ud der øst for Suez, hvor den sidste mand er først

Hvor de ti Bud ikke gælder og hvor folk kan føle tørst”

Det er sangen om det fjerne, dragende og mystiske Mandalay i Burma som et sted, hvor den civiliserede verdens regler og bureaukrati og økonomiske

kaos ikke gælder, hvor man ”bare” kan være et menneske og hvile i det, man er, uden at skulle leve op til en hel masse regler og normer om opførsel og meninger.

Tænk, hvis kirken kunne indtage den position i dag? Hvis vi kunne få budskabet ud og slippe for et image som støvet og forældet, men i stedet blive det sted, hvor vi gør den forskel, *at der netop ikke gøres forskel?*

I dåben lægger vi hinanden i Guds hånd. Ikke for, at Han skal gøre forskel på os, men i håbet om, at Han vil tage vare på os og tage sig af os, når vi ikke selv slår til. Det kan godt være, vi ikke er helt sikre på, at ham der Gud virkelig er der, eller at Han rent faktisk bekymrer sig om os, hvis Han er der – det er vi ikke sikre på, for med Gud kan vi aldrig være sikre på noget; det er netop derfor, det hedder *tro*. Men vi tror og håber på, at der er en i verden, der er større end os og også *vil* os, for ellers bliver det hele både meningsløst og håbløst, og det er ikke særligt sjovt at leve i en verden uden mening og håb.

Så vi tror på, at Gud er der – og vi tror på, at Gud bekymrer sig om os – fordi det var det, Jesus fortalte og viste med sit liv! Ja, han fortalte om det på sådan en måde, at vi også må tro, at Gud ikke hænger sig så meget i detaljer og regler og love, men at Han tager sig af os, *når* vi har brug for det og *som* vi har brug for det – også selv om vi ikke har levet op til alle normer og alle konventioner og måske ikke engang alle trosartikler!

Når det drejer sig om forholdet til Gud, er vi tilbage i den mystiske og spændende verden, som vi ikke rigtig forstår – men hvor mangt og meget er anderledes end det, vi er vant til...

For hos Gud er den sidste mand først, forstået på den måde, at hos Gud skal vi ikke yde, før vi kan nyde; hos Gud drejer det sig ikke om, hvad vi kan gøre for Ham, men hvad Han har gjort for os. For af en eller anden uransagelig grund (kærlighed?) har Gud besluttet at ville frelse os, selv om vi ikke

har fortjent det!

Og så er vi på en måde kommet cirklen rundt og er endt der, hvor vi begyndte: om helbredelsen på en sabbat: er loven til for Guds skyld – eller for menneskets skyld?

Den er i hvert fald til for at hjælpe os med at være mennesker blandt mennesker – og det er da i øvrigt tankevækkende, at det eneste væsen, der kan optræde umenneskeligt, er netop mennesket!

Men når det gælder Gud, overskygger kærligheden alt andet: derfor må man helbrede på en sabbat, derfor døber vi børn og voksne med, derfor tør vi tro på, at Gud vil have med os at gøre, selv om vi ikke altid er Hans bedste børn!

Jamen, det er da umuligt at være sådan? Ja, for mennesker, men ikke for Gud – derfor er Han Gud, og vi er mennesker, og det kan vi være godt tilfredse med!

Amen!

Landemodeberetning

Af biskop Henning Toft Bro

*Alvorlig taler ved alfarvej
med grønsvær tækket de gamles grave:
Henfarne slægter – forglem dem ej!
I arv de gav dig en ædel gave.
Henfarne slægter
I landets marv
sig ej fornægter.
Bevar din arv!*

Således synger vi Johs. V. Jensen i sangen: Hvor smiler fager den danske kyst. Sangen opstod på en rejse fra Norge til Danmark. Ved indsejlingen til Øresund skriver han de to første strofer. Sangen udviklede sig. Det som begynder som en beskrivelse af dansk natur, får i de følgende strofer karakter af en opfordring til en besindelse på det vi er rundet af. Vi skal bevare erindringen om fortiden. Det kommer tydeligt til udtryk i strofe fem. Hvor digteren opfordrer os til at erindre slægterne før os og bevare den arv de har rakt hen til os. Denne arv er foruden historien, evangeliet, sproget, dannelsen og ikke mindst vore kirker.

I Aalborg stift har vi 334 kirker. Det er den arv vi blandt andet er sat til at bevare og udvikle. Det er en stor opgave, men det er samtidig en vigtig opgave og arv, som vi skal række videre til slægterne efter os.

Det kalder både på tradition og fornyelse. Ikke blot af kirkerummet, men først og sidst af den forkyndelse, der lyder i rummet. Vi må hele tiden stille os det spørgsmål: hvordan kan vi med afsæt i traditionen udvikle og forny os så vi til stadighed er levende og nærværende kirke.

KIRKEN PÅ LANDET

Et af de tiltag der har skabt og skaber meget opmærksomhed i tiden er projekt: Kirken på landet. Ikke uden grund diskuterer vi udfordringer og problemer omkring kirken på landet. For der er mange udfordringer og problemer. Akkurat som vi også oplever det i byerne. Og jeg vil se frem til den dag, hvor netop ”kirken i byen” bliver taget op som emne på lige fod med ”kirken på landet”.

Grundene til at debatten om kirken på landet er blevet så nærværende og aktuel, kender vi alle. Dem er der ikke grund til at gå ind i her. Derimod er det mere interessant at overveje, hvad vi kan stille op med de udfordringer vi står i. Også her i vort store landstift, Aalborg stift.

I Aalborg stift har vi knapt to år arbejdet med projekt: Folkekirkens Hus (læs om projektet på stiftets hjemmeside: <http://aalborgstift.dk/biskoppen/nyheder/folkekirkens-hus/> og på hjemmesiden www.folkekirkenshus.dk)

Vi har købt byens gamle Nationalbank på Gammeltorv i Aalborg ved siden af Domkirken. Huset er Budolfi sogns nye sognegård og et hus til brug for hele Aalborg stift.

Det er et visionært, ambitiøst og innovativt projekt, som forhåbentligt kan være med til at skabe en mere nærværende og vedkommende folkekirke de kommende generationer.

En af ledetrådene har fra første færd været ”kirken ud på torvet”. Bag denne formulering ligger den tanke, at vi også vil være kirke mellem søndagene på nye og overraskende måder. Vi vil i bogstaveligt forstand være kirke midt i det pulserende liv,

Biskop Henning Toft Bro holder sin årsberetning i Skalborg Kirke. Foto: Christian Roar Pedersen

som det leves. Ikke bare i Aalborg by, men i Aalborg stift. Ambitionen er at skabe gode rammer og vilkår for kirkeudvikling. Danne og uddanne alle der vil være med i projektet, så de kan komme til byen. Blive inspireret til at være kirke, og tage hjem i sogne og kirker og inspirere videre.

Med stor interesse har jeg læst Landsforeningens rapport om kirken på landet. I rapporten er der opstillet seks sognetyper, der meget præcist tegner et billede af kirkedanmark.

Især har jeg hæftet mig ved sammenfatningen i rapporten hvori det hedder: "kirkens udadvendthed er nøglen til at (gen)finde kirkens rolle som relevant lokal aktør". Det er for mig at se en anden måde at sige "kirken ud på torvet" som et sindbillede på, at vi er kirke alle dage. Også på hverdage. Vi skal ikke give køb på søndagens gudstjeneste.

Præsterne er først og sidst ansat til at prædike evangeliet. Gennem forberedelse og teologisk fordybelse forsøger vi søndag efter søndag at prædike trøst og glæde og håb. Det skal vi blive ved med. På søndage og mellem søndagene.

Rapporten beskriver også at der spørges på synlighed fra præsterne. Det er et godt tegn, for synlighed betyder, at vores sognebørn mærker, at vi vil dem. Vi vil det folk der blandt andet lægger navn til vores evangeliske lutherske folkekirke.

Derfor er udfordringen, at vi bliver synlige. Kommer "ud på torvet" så at sige. Det vil sige blander os i folkelivet som det leves selv i de allermindste landsogne. For folk vil kirken. Og vi vil folket så at sige.

Som kirke skal vi indgå i så mange folkelige sammenhænge vi magter. Vi skal vove at forlade vore

trygge rammer. Være kirke med dem der vil os. Flytte grænser for samarbejde. Turde indgå i nye konstellationer med foreninger og grupper, der er med til at løfte og bære det sogneliv, som de fleste steder er intakte og levedygtige. Det er en opgave for os alle. Præster, menighedsråd, ansatte og frivillige.

Kirken og alle engagerede kirkefolk kan ikke redde de små sogne alene. Men sammen med lokale foreninger og institutioner kan vi være med til at holde sammen på det liv der også leves i landdistrikterne. Det kan gøres ved at indgå i forpligtende samarbejde om både folkelige og kirkelige arrangementer, være en del af folkelivet, så det skinner klart og tydeligt igennem, at kirken også vil være kirke i og for hele sognet. Jeg ser forskellige muligheder. Muligheder som også er i spil mange steder i dag.

Lad mig nævne:

1. Samarbejde på tværs af sognegrænserne så vi anvender vores resurser både de menneskelige og økonomiske bedst muligt.
2. Overvejelse over om kirken, indenfor lovens rammer, kan anvendes og indrettes på nye måder, ud over gudstjenester og kirkelige handlinger.
3. Arbejde på større synlighed og blive endnu bedre til at inkludere folk der står på tærsklen til kirken.
4. Gør dørtærsklen til kirken mindre ved så at sige at gå ud på torvet.
5. Forkynde som præsten Ole Juul skriver i sin bog: "At være til stede. Af en landsbypræsts dagbog."
6. Heri hedder det et sted: "Øvelsen er at omsætte det, man har læst i bibelsk sammenhæng ind i en folkelig sammenhæng, forstået sådan, at det, der kan siges evangelisk, også skal kunne høres folkeligt. Ellers er det intet værd".

KIRKETÆLLINGER

De første tal på det kirkelige liv i stiftet lå klar lige før sommerferien.

Jeg vil gerne rette en stor tak til alle jer, der har haft ansvaret for kirketællingerne. Uden jer havde vi ikke haft det redskab til fortsat udvikling af kirkelivet i Aalborg stift, som vi nu står med. Tak, fordi I har sørget for, at vi i dag kan sige, at vi har et dækkende billede af, hvor mange der deltager i det rige kirkeliv i stiftet. Min hovedkonklusion er nemlig, at vi har grund til at glæde os over resultatet af tællingerne.

Der har været over 1.105.000 deltagere til mere end 23.000 aktiviteter i vores kirker og sognegårde. Det svarer til, at hver eneste nordjyde i løbet af et år har deltaget i vores aktiviteter mere end tre gange. Og det svarer til, at der i gennemsnit har været 46 deltagere til hver eneste aktivitet: fra babysalmesang over studiekredse, begravelser, sogneaftener, stille- og meditationsgudstjenester og konfirmationer til højmesser. Det har vi grund til at glæde os over.

Ser vi på gudstjenesterne og de kirkelige handlinger for sig selv, så har der i gennemsnit været 54 deltagere hver gang, der er fejret gudstjeneste eller holdt en kirkelig handling.

Tallene viser, at der er opbakning til de aktiviteter, vi som menighedsråd og præster, ansatte og frivillige i stiftet indbyder til.

Det er af allerstørste vigtighed at sige, at vi også tilbyder en række aktiviteter, hvor der helt naturligt er et begrænset deltagertal. Det er vigtige aktiviteter, som ikke kan og ikke skal have mange deltagere, men hvis kvalitet blandt andet ligger i en begrænset deltagerkreds. Det skal vi værne om og holde fast i.

Nu skal vi så i gang med at analysere og arbejde mere med tallene, så vi kan bruge dem konstruktivt og fremadrettet i arbejdet for at skabe liv og vækst i kirkelivet i stiftets sogne. Tallene skal i spil i drøftelserne på sogne-, provsti- og stiftsplan om, hvordan vi bedst kan være folkekirke i Aalborg

Skærtorsdag aften den 2. april 2015 blev Skørping Nykirke genindviet med en gudstjeneste under ledelse af biskop Henning Toft Bro. Kirken har fået en ny glasmosaik af den færøske kunstner Tróndur Patursson samt ny farvesætning og en gennemgribende renovering. Foto: Christian Roar Pedersen.

Stift. Det er en opgave vi allerede er godt i gang med i stiftets Strukturudvalg i samarbejde med Kirkefondet og en forsker på Københavns universitet.

Hele øvelsen går ud på at vi hjælper hinanden med at skabe liv og vækst i alle sogne i Aalborg stift.

DIAKONI

I sidste års Landemodeberetning fortalte jeg om stiftets store satsning på diakonien de kommende år. Projektet hedder nu "Folkekirkens Familiestøtte". Alle provstier og stiftsrådet bakker op om projektet. Kirkeministeriet og Stiftsrådet har bevilget økonomisk støtte. Fonde har givet en stor håndsrækning og vi venter svar fra enkelte fonde endnu. I august måned havde vi et møde med Kirkemi-

nister Bertel Haarder der viste stor interesse for projektet, og der er nu sendt en ansøgning om at få økonomisk støtte fra SATS-puljemidlerne.

Lige meget hvor vi vender os hen, vises der stor interesse for "Folkekirkens Familiestøtte". Vi regner med at løbe projektet i gang januar 2016, og planen er, at det skal køre foreløbig 4 år. Alt efter udviklingen og økonomien er ambitionen, at det fortsætter ud over disse fire år.

Når vi er godt i gang, vil vi stille os til rådighed for andre interesserede stifter. Nogle har vist interesse, og flere vil følge trop. Det er der grund til at glæde sig over. Glæde sig over, at vi som kirke tager vores opgave om diakoni alvorlig, men først og sidst glæden over, at vi forhåbentlig kan hjælpe familier, der har hjælp behov.

Provst Winnie Nørholm Rischel (Hjørring Nordre Provsti), provst Thomas Reinholdt Rasmussen (Hjørring Søndre Provsti), biskop Henning Toft Bro og provst Viggo Ernst Thomsen (Frederikshavn Provsti). Foto: Christian Roar Pedersen.

Der bliver brug for mange frivilliges varme hænder, og inden længe ruller vi projektet ud på stiftets hjemmeside, hvor man kan læse med, og se, hvad man kan gøre, hvis man vil være en del af noget nyt og stort.

KONFIRMATIONSFORBEREDELSEN

Vi er nu begyndt på andet år med den nye folkeskolelov. Det er ingen hemmelighed, at forhandlingerne mellem provster og præster og kommunerne nogle steder har været vanskelige. Vanskeligheden har bestået i, at det nogle steder har været umuligt at få placeret konfirmationsforberedelsen i normal skoletid, det vil sige mellem kl. 8 og 16. Der er fundet løsninger, men ikke tilfredsstillende løsninger alle steder.

Vi biskopper har haft møder både med den tidligere undervisningsminister og kirkeminister. Senest

har vi har møder med den nuværende kirkeminister om problemet.

Endelig lytter man nu til os. Det har medført, at undervisningsminister Ellen Trane Nørby den 10. september i år, har udsendt et "Notat om ramme-forsøg med konfirmationsforberedelse". Dette notat følger stort set vores ønsker, idet der nu skabes mulighed for, at man kan inddrage to timer af det der kaldes understøttende undervisning til konfirmationsforberedelse på henholdsvis 7. og 8. klassetrin.

Forsøget kaldes et inspirationsrammeforsøg, og det kan sættes i værk allerede i indeværende skoleår. Betingelsen for at det sættes i værk er, at mindst to kommuner melder sig til forsøget.

Det er et stort fremskridt, og kan give konfirmationsforberedelsen bedre vilkår med en placering inden for skoletiden. Ligeledes lægger det også op

til, at der kan skabes et mere jævnt og sammenhængende forløb for præster og konfirmander. Ifølge dagspressen er der allerede to kommuner der har tilmeldt sig forsøget. Jeg vil kraftigt opfordre provster og præster til at gå ind i forsøget hvor behovet er. Og dermed få rettet op på de utilsigtede virkninger skolereformen medførte for os.

MENIGHEDSRÅDSVALG 2016

2016 bliver også et spændende år for Folkekirken. Den 8. november er der menighedsrådsvalg. Jeg vil på de kraftigste opfordre til, at menighedsråd og præster allerede nu begynder at lede efter kandidater. Al erfaring viser, at hvis man først begynder dagen før et opstillingsmøde er det for sent. Derfor opfordrer jeg til, at man allerede nu begynder at kontakte personer, som måske har vist interesse i kirkeligt arbejde. Invitere dem med til menighedsrådsmøde, så de kan få et indblik i de spændende og mangeartede opgaver et menighedsråd arbejder med.

TAK

Året har også budt på spændende debatter og udfordringer i Stiftsrådet. Der skal lyde en stor tak til Stiftsrådet for engagement og medleven i stiftets mange udfordringer, og særlig til formanden for Stiftsrådet, Ejnar Haugaard Thomsen for samarbejdet og formandsskab.

Tak også til Stiftskontorchef Jørgen Lützau Larsen for dagligt samarbejde, opmuntring, sparring og både juridiske og menneskelige råd om de udfordringer vi står i i stiftsadministrationen.

På stiftsadministrationen øver alle ansatte en forbilledlig indsats for at understøtte og hjælpe præster og menighedsråd i det daglige arbejde.

Tak for jeres indsats og støtte til mig i hverdagen.

Tak til provster, præster, menighedsråd, provstiudvalg, stiftsråd, ansatte og frivillige i Aalborg stift. I er på hver jeres måde frontkæmpere, og lever kir-

kelivet derude, hvor det hele har sit udspring og kilde, nemlig i menigheden. I er med til at værne om evangeliets frie løb og dermed er I garanter for at evangeliet om Jesus Kristus, som er vores grundlag, har gode kår for liv og vækst.

Procession ud af kirken efter landemodegudstjenesten. Foto: Christian Roar Pedersen.

Sidst men ikke mindst skal der lyde en tak til jer alle, fordi I bakker op om årets Landemode både her og i Domkirken. Det styrker fællesskabet og tjenesten og det giver mig et rygstød i hverdagen.

Hvor godt folk er – om frivillighed i Aalborg Stift

Aalborg Stifts fokus på frivillighed bringer gode nyheder med sig: Frivillighed virker. Det betyder ikke, at den kommer af sig selv. Der skal overblik og vilje til, men så er der også basis for en udvikling, der både er udløst af og handler om de mennesker, der er hele grundlaget for vores folkekirke.

Af Helene Overgaard Krüger, journalist og mediekonsulent i Folkekirkens Informations-tjeneste

Frivilligheden i Aalborg Stift lever og har det godt. Den har det faktisk så godt, at man mange steder slet ikke tænker over, at den er der: Der har jo altid været nogle, der laver kaffe, bager småkager og deler kirkeblade ud, uden det har heddet noget specielt, men stiftets fokus på frivilligheden gør nu, at de frivilliges indsats og de frivillige selv bliver set og værdsat i en ny sammenhæng, nemlig inden for frivillighed som begreb.

Kend dit sogn

Hvert sogn har sine egne muligheder. Derfor kan man ikke lave en færdig pakkeløsning for frivilligheden. Det vi fra centralt hold gør, er at samle en række eksempler sammen, som andre sogne kan spejle sig i og måske finde ud af, at det godt kan lade sig gøre der. Det handler først og fremmest om at kende sit sogn og de mennesker, der bor der: Er der mange små børn? Er der mange ældre? Er der andre i sognet, som har brug for kirkens netværk – flygtninge, fraskilte, beboere på et krisecenter, økonomisk pressede familier?

Lyt!

Vi vil alle sammen gerne have succes med det, vi laver. Det gælder også – og måske endda især – for arbejdet med frivillighed. Hvis det første initiativ ikke er en succes, er det svært at finde energien og begejstringen for at prøve igen. Spørgsmålet er

derfor, hvad vi kan gøre, for at frivilligheden bliver en succes: Vi må lytte.

Se behovet

Kirken er ikke en ø. Kirken er ikke sin egen virkelighed. Hvis kirken skal leve og udvikle sig og være en del af samfundets fundament, skal kirken – det vil sige os, der har kirken som arbejdsplads og interesseområde – lytte til de mennesker, der ikke kender kirken så godt, som vi gør. Hvad efter-spørger de? Hvilke behov har de, som kirken kan være med til at løse? Det handler ikke om at skabe en diskussion om, hvad der er kirkens opgave, og hvad der er kommunens – det handler om at afdække de behov, der er, og så se, hvad vi i fællesskab kan gøre.

Omtanke og menneskelighed

Velfærdsstaten er ikke, hvad den har været. Der bliver der skåret ned på alting alle vegne, og det går ud over dem, der i forvejen har mindst at gøre godt med. Der er meget fokus på økonomi, men menneskelighed kan vi ikke betale os fra. Der er brug for, at mennesker bliver set som de mennesker, de nu engang er, og at udgangspunktet i arbejdet med frivillige er deres evner og kompetencer i sammenhæng med det, der er behov for i sognet. Omtanken og menneskeligheden hænger uløseligt sammen.

*Biskop Henning Toft Bro
besøger kirketeltet på
Nibe Festival. Foto: Lars
Horn/BAGHUSET*

Der er brug for mennesker

Hvor velfærdsstaten må økonomisere, rationalisere og slet og ret skære ned, står kirken med et andet problem: Den er blevet for professionel. Når vi betaler vores kirkeskat, gør vi vores pligt over for kirken. Og så synes faktisk ikke, vi behøver at ikke gøre mere. Så kan kirken jo betale sig fra det, der er brug for. Men der er også brug for mennesker. For liv. For latter og smil og børn, der forundrede ser, hvor flot lyset falder ind gennem de store vinduer og måber over orglets brusen. For kaffedamer, kagekoner og reservebedster m/k, der har tid og ro til at se, hvem der lige har brug for en kop kaffe, en snak eller en krammer. Det kan vi ikke betale os fra.

Hvert menneske er en ressource

Det er vigtigt at holde fast i, at frivillighed i folke-

kirken ikke er en spareøvelse, men en investering. Det er en investering i at skabe et rum, hvor vi kan lære hinanden at kende, bidrage med det, vi hver især har, og udvikle os sammen. Kirken har pladsen og rummeligheden. Kirken har nærheden og de menneskelige vilkår og værdier i fokus. I kirken kan vi være dem, vi er, og vi kan være der for hinanden. Vi behøver ikke definere hinanden ud fra over- og underskud, hvor de, der har et overskud – det være sig økonomisk, tidsmæssigt, kreativt og meget andet, kan give til dem, der har underskud. Vi kan faktisk nøjes med at se hinanden som mennesker, der alle har noget at bidrage med. For det har vi. Vi ER ressourcer, fordi vi er mennesker. Det er en vigtig præmis at have med i arbejdet med frivillighed i kirkelig sammenhæng.

370 personer var samlet under en åben solrig himmel til udendørs-gudstjeneste i Lundby Krat den 14. maj 2015.

Gudstjenesten er arrangeret af de 17 sogne i Aalborg Østre provsti. Foto: Christian Roar Pedersen.

Ryk sammen

Ligesom resten af verden oplevede Danmark for nyligt en økonomisk krise af dimensioner, som de færreste havde oplevet før. Som nation slap vi med skindet på næsen, men situationen på verdensplan gjorde det svært for mange virksomheder. Dermed gik det også ud over mange familier, der pludseligt så deres forsørgelsesgrundlag forsvinde. Selv om vi i Danmark stadig har et godt socialt sikkerhedsnet, er der stor forskel på at være i arbejde og ikke at være i arbejde. Den økonomiske side af sagen er én ting, men den sociale er en helt anden. For som mennesker har vi brug for, at der er bug for os. Vi har brug for, at nogen ser os og bekymrer sig om os. I sådan en situation er der brug for, at vi rykker sammen og hjælper hinanden for at få det hele til at hænge sammen. Her kan næstekærligheden gøre den helt store forskel.

Frivillighed er næstekærlighed

Frivillighed og næstekærlighed er to sider af den samme sag. Frivilligheden ville faktisk slet ikke eksistere uden næstekærligheden. De to begreber har det til fælles, at det i langt højere grad handler mere om at give, end det handler om at få. Den indstilling og den vilje genererer en energi og et afkast, som penge ikke kan købe, og på den måde får alle mere for pengene, end hvis frivillige og næstekærlige mennesker ikke havde været involveret. Samtidig giver frivilligheden en reel mulighed for det enkelte menneske for at kunne agere – at kunne ”gøre noget”. Når vi snakker om familier, der er pressede på ressourcerne, ældre, der sygner hen af ren og skær ensomhed, og udlændinge, der aldrig finder indgangen til det danske samfund, så er frivilligheden en måde, hvorpå man kan gøre noget. Man kan blive frivillig besøgsven, frivillig i en lektiecafé, frivillig i Folkekirkens Familiestøtte eller i en af de mange andre aktiviteter i kirkens regi, hvor frivillige er en skattet hjælp. Der er ingen, der

kan redde alle, men hvis vi hver især giver en smule af det, vi har nok af – det være sig tid, penge, evner eller andre slags overskud, så kan vi sammen se alle, nå alle og favne alle.

Nye standarder

Den gode nyhed er, at det ikke nødvendigvis er så svært. Kirkens opgave kan være at skabe rammerne for frivilligheden, men det er de frivillige selv, der skal fylde dem ud.

Allerede nu er der mange steder i stiftet, hvor frivillige sætter helt nye standarder for, hvad man kan opnå ad frivillig vej. Den succes er selvfølgelig ikke kommet af sig selv, men til gengæld kan vi alle sammen lære af de gode eksempler. Det ligger nemlig i frivillighedens ånd at dele ud af erfaringer, give gode råd og hjælpe andre i gang. Det er nemlig ikke den enkelte, det handler om, men os alle sammen.

Årets Kirkefrivillige 2014

Det blev understreget, da vi i juni kårede Årets Kirkefrivillige 2014. Anna Marie Rask fra Thisted blev den første, der fik prisen som Årets Kirkefrivillige, og det lå hende meget på sinde, at det ikke var hverken hende eller hendes frivillige indsats, det skulle handle om, men derimod de mange frivillige og det store arbejde, de sammen gør. Anna Marie tjener som et eksempel på frivillige, der er så meget mere end deres eget jeg, og som ser sig selv som en del af en større sammenhæng. En sammenhæng, hvor det ikke er til at sige, hvem der har gjort hvad, men hvor resultatet taler for sig selv og for dem, der har skabt det.

Nyt hæfte om frivillighed

Sidste år udgav stiftet hæftet ”/frivillig”, der blev sendt til alle 305 menighedsråd i Aalborg Stift. Hæftet fik en flot modtagelse, og i år kommer der så en opfølger, der indtil videre har arbejdstitlen ”Frivillig 2.0”. I ”Frivillig 2.0” har vi brugt de er-

faringer, vi høstede fra ”/frivillig”, og derfor har vi denne gang valgt en anden tilgang til arbejdet med frivillige i kirkelig sammenhæng. Hvor vi i udgivelsen fra sidste år fokuserede på både store og små initiativer, ser vi denne gang nærmere på de enkle tiltag, der let kan sættes i gang og skabe gode resultater.

Store oplevelser med frivillighed

I arbejdet med det nye frivillighedshæfte har vi igen været rundt i hele stiftet for at finde de gode eksempler. Det er altid en dejlig oplevelse at komme ud at møde de mange frivillige ildsjæle, der hver især er med til at gøre kirken levende. Frivillighed er diakoni i praksis, det er udlevelse af den næstekærlighed, der er så central i kristendommen. Eksemplerne i Aalborg Stift er mange, og jeg kan nævne et par af dem her:

Ældre spiser mere sammen

Et spisefællesskab for ældre i Villerslev Sogn på Mors giver de ældre en social oplevelse omkring måltidet. Det gør, at de spiser mere, end de gør, når de sidder alene, og de glæder sig altid til at komme ud og opleve noget andet, end de plejer. Spisefællesskabet fungerer ved hjælp af frivillige, der sørger for det praktiske, og kommunen, der den ene gang om måneden kører de ældres mad ud til menighedshuset. Det er en solstrålehistorie, som er værd at udbrede.

Integration i praksis

I Hjørring står fire frivillige for en lektiecafé to gange om ugen. Lektiecaféen har åbent fra klokken 14.30 til 17 hver eneste tirsdag og fredag uden for skoleferierne. Lektiecaféen bliver mest brugt af udenlandske elever fra byens sprogskole. I lektiecaféen møder de venlige danskere, der hjælper dem med at lære vores svære sprog, forstå vores kultur og i det hele taget få svar på spørgsmål, som de ikke ved, hvor de ellers skal stille. Mødet mel-

*Den fransk-columbi-
anske politiker Ingrid
Betancourt blev i seks et
halvt år holdt fanget af
FARC i junglen.*

*Onsdag den 4. februar
gæstede hun Studenter-
huset i Aalborg inviteret
af studenterpræsterne,
Aalborg Stift og Aalborg
Universitet. Foto: Chri-
stian Roar Pedersen.*

lem mennesker er integration i praksis og en god oplevelse for alle.

Guds ord og aftensmad

Strandby Sogn nord for Frederikshavn holder fyraftensgudstjenester med efterfølgende aftensmad for hele familien. Gudstjenesten er kort og helt nede på jorden, så børn, unge og de, der ikke er vant til at gå i kirke, ikke føler sig fremmedgjorte. Det er ikke et arrangement, der er forbeholdt familier, ældre eller andre bestemte grupper, så det giver en god mulighed for hele menigheden at mødes på en hverdag, hvor der er tid til at snakke og hygge sig hen over maden. Der er ikke noget at sige til, at arrangementet er velbesøgt.

Blomster glæder altid

Margrethekirken i Aalborg har et helt andet tiltag, som også bringer smil og varme med sig: Her er

det en tradition, at alterdekorationerne fra højmessen gives videre til to sognebørn, der har rund fødselsdag, er syge eller har mistet eller, hvis der er dåb, til dåbsforældrene. Fra et fornuftsmæssigt synspunkt er der ingen grund til, at blomsterne bare skal stå at visne for at blive smidt ud, og fra et menneskeligt synspunkt er der igen nogle, der bliver set og anerkendt. Værsgo at bruge idéen! Det er så enkelt, som det kan blive.

Hele folkets kirke

En stor del af de aktiviteter, der finder sted rundt omkring i stiftet, er med til at gøre tærsklen ind til kirken lavere. Det er desværre sådan, at mange danskere er religionsforskrækkede, og her er det vores opgave som kirke at vise dem, at der ikke er noget at være bange for. Den kristne næstekærlighed er et godt sted at starte i forhold til at sikre, at folkekirken er hele folkets kirke. Kirken rum-

mer venlige og imødekommande mennesker, der elsker andre mennesker og den mangfoldighed, der følger med. Det afspejles i høj grad i de mange frivillige aktiviteter, kirken lægger rum og navn til.

Udfordringen i overblikket

Hver gang jeg opdager et nyt og frivilligt tiltag, bliver jeg glad. Jeg ved, de findes overalt, men jeg ved ikke, præcist hvor hvad findes, og det er der heller ikke andre, der gør. Det er uden tvivl den største udfordring ved arbejdet med frivillighed i folkekirken. Det ligger i folkekirkens organisatoriske opbygning, hvor sognene har en meget høj grad af selvbestemmelse, og det er som sådan udmærket. Det svære i den opstilling er at få overblik over de mange aktiviteter.

Fortæl hvad I laver

Det er min erfaring, at sognenes egne hjemmesider ikke altid er særligt informative, når det kommer til aktiviteter, der er båret af frivillige hænder. Det gælder selvfølgelig ikke alle sogne, for nogle steder fremgår frivilligheden tydeligt i kirkebladet og på hjemmesiden. Mange steder er det dog desværre sådan, at frivilligheden ikke er tænkt med ind i sognets samlede kommunikation, selv om det ellers er et rigtigt godt kort at bruge, hvis sognet gerne vil have opmærksomhed omkring sine aktiviteter. For de frivillige er der, hvor folk er. Det er de blandt andet på internettet – og især på facebook. Og hvor godtfolk er, kommer godtfolk til, som man siger, men det er forudsat af, at de ved, hvor det er. Frivillige har brug for at blive set, både af hinanden og af andre. Det er forudsætningen for anerkendelse, og anerkendelsen er i rigtigt mange tilfælde det, der driver lysten til at lægge timer på frivillig basis.

Frivillige i tusindvis

I folkekirken vil vi nødtigt fremstå pralende, og det er måske det, der er årsagen til, at så mange sogne

går stille med dørene med, at de bruger frivillige. Det gavner bare ikke frivilligheden, hverken lokalt eller i stiftet. Derfor vil jeg her gerne opfordre alle 305 sogne og 14 provstier til at sætte fokus på frivilligheden. I kirken, i kirkebladet, på hjemmesiden og på facebook. Tænk, om vi på et tidspunkt kunne få et samlet tal for, hvor mange tusind der arbejder frivilligt i folkekirken i Aalborg Stift – for de skal tælles i tusinder. Så kunne vi kigge rundt i kredsen og forbløffes over, hvor mange der gerne og endda helt gratis vil gøre noget for andre. Og så kunne vi få endnu flere med.

Folkekirkenes Familiestøtte

Af stiftamtmand, projektleder Leif Sondrup

Foto: Esthermm

Et pilotprojekt bliver til

Biskop Henning Toft Bro nedsatte i 2011 Diakoniudvalget for Aalborg Stift med sognepræst Bjarne Hougaard som formand. På Stiftets hjemmeside kan der læses mere om formålet med Diakoniudvalget, hvad vi hidtil har beskæftiget os med i udvalget og hvem der er medlem af udvalget. Jeg har haft den store glæde at være medlem af Diakoniudvalget siden det blev etableret.

Vi har i Diakoniudvalget undersøgt, hvad der foregår i sognene i Aalborg Stift under betegnelsen diakoni. Der er en stor skov af aktiviteter og vi har fået bekræftet, at der er et stort engagement blandt såvel medarbejdere som sognebørn for at yde en indsats for beboerne i lokalområdet i hele

Stiftet. Men én ting har der hidtil ikke været fokus på, nemlig målrettet hjælp i eget hjem til sårbare børnefamilier.

Vi har i Diakoniudvalget siden 2011 haft mange drøftelser om, hvordan vi kunne støtte de sårbare børnefamilier, dvs. de børnefamilier, som har svært ved fuldt ud at udfylde forældreopgaven og –ansvaret. Disse børnefamilier skal *ikke* forveksles med de børnefamilier, der typisk betegnes som 'udsatte børnefamilier' og hvor det er et kommunalt ansvar efter serviceloven at hjælpe disse børnefamilier i hjemmet.

De sårbare børnefamilier har på den ene side ikke så store problemer, at det er blevet det offentlige ansvar at bistå dem med hjælp. Men på den anden

side får børnene ikke en opvækst, der falder inden for 'normalområdet'. Dette betyder, at der er risiko for, at disse børn som voksne ikke bliver robuste nok til at stå imod den modgang, som livet typisk byder på, at evnen til langvarige relationer ikke er veludviklet eller at der ikke er grundlagt 'bæredygtighed' nok til en uddannelse.

Skal man have et basisgrundlag for et godt voksenliv, skal man i sin bagage gerne have fået udviklet gode evner til langvarige relationer, kunne udskytte behov og have god motivation for undervisning og dermed uddannelse.

I de fleste børnefamilier er det sådan, at historien gentager sig. Vi opdrager vores børn på stort set samme måde, som vi selv er blevet opdraget. Set i et historisk perspektiv er der ikke de store forandringer fra generation til generation. Hvis en ny generation derfor skal ændre adfærd og retning for børneopdragelse, skal der i mange tilfælde ydes bistand 'udefra' til at bistå med 'kursjustering'.

Kineserne har et ordsprog, der siger: "Du ender der, hvor du er på vej hen – medmindre du ændrer retning!".

Det er derfor vigtigt, at frivillige ressourcer 'udefra' bliver engageret i, at bistå de sårbare børnefamilier med opdragelsesopgaven – i dagligdagen og i hjemmet.

Der er historisk tradition for, at Folkekirken påtager sig diakonalt – frivilligt socialt – arbejde over for borgere, der har brug for hjælp. Diakoniudvalget har derfor besluttet, at man ønsker at iværksætte et pilotprojekt i Aalborg Stift, kaldet Folkekirkens Familiestøtte, der har til formål at tilbyde hjælp til de sårbare børnefamilier – til familier, der har svært ved at magte opdragelsesopgaven fuldt ud ved hjælp af – forenklet sagt – kærlighed, krav og konsekvens.

Diakoniudvalget nedsatte derfor en styregruppe bestående af følgende medlemmer af udvalget: Gitte Arendt fra Menighedsplejen, provstisekretær Erik Villy Rasmussen, Brønderslev Provsti og

jeg som formand. Vi fik til opgave at udvikle pilotprojektet, fastsætte mål m.v. samt indgå aftaler med menighedsråd om deltagelse i projektet.

Fra tanke til handling til opbakning

Følgende menighedsråd har givet tilsagn om deltagelse og deltager derfor i pilotprojektet: Hadsund-Vive, Hans Egede (Aalborg), Hjallerup, Thisted og Nykøbing Mors. Da vi indledte dialogen med Hjallerup udviklede det sig og der skete det meget glædelige, at alle menighedsråd i Brønderslev Provsti tilkendegav, at man ønskede at deltage. Endvidere forventes et menighedsråd i Jammerbugt Provsti også at ville deltage. Dette betyder, at i alt 19 menighedsråd deltager i pilotprojektet og at der samlet er en rigtig god spredning i Aalborg Stift af deltagende menighedsråd, herunder en god variation i forhold til sognenes størrelse.

Til at løse opgaven i det enkelte sogn udpeges en koordinator, der skal være bindeleddet mellem børnefamilierne og de frivillige. Koordinatoren står også for rekrutteringen af de frivillige og for at informere om projektet i skoler, dagtilbud m.v. Projektsekretariatet vil naturligvis i projektperioden løbende bistå koordinatoren med at løfte opgaverne.

Til hver familie, der henvender sig og beder om hjælp, vil der blive knyttet frivillige, der gennem forskellige støttefunktioner i familiens hverdag skal være med til at indarbejde nye vaner og rutiner i familien. De konkrete opgaver og støtten til familien aftales sammen med familien, koordinatoren og den frivillige tilpasset behovet og målet for den enkelte familie.

Hjælpen i hjemmet er målrettet afhængigt af, hvilke udfordringer den enkelte familie har i forhold til at tage godt vare på børnene i dagligdagen. Det vil sige, at når målet er nået, vil den frivilliges indsats ophøre.

Det netværk, der via projektet ville kunne opbygges på tværs af områdets børnefamilier, vil natur-

ligvis skulle leve videre efter at hjælpen i hjemmet fra den frivillige er ophørt. I den forbindelse er det tænkeligt, at sognehusene også kunne stilles til rådighed som et fælles mødested for børnefamilier, der har brug for at udvikle og fastholde netværk og relationer.

Folkekirkens Familiestøtte vil være et åbent tilbud, hvor familier selv henvender sig. Tilbuddet retter sig til familier med børn i alderen 0-17 år. Målgruppen er familier, der selv mener, at de har brug for bistand i hjemmet til opdragelsesopgaven, herunder også skilsmissec familier, der har større eller mindre konflikter om børnenes forhold.

Familierne skal selv opleve og erkende udfordringerne med forældrerollen. Da det er 'hjælp til selvhjælp' skal forældrene være motiveret for at ændre og udvikle forholdene i hjemmet.

Da der er tale om et pilotprojekt, hvor der skal afprøves og udvikles metoder, for at kunne blive bedre til at løse opgaverne i Folkekirkens Familiestøtte, når projektperioden udløber engang i 2019, skal der samles op på de erfaringer, der indhøstes under projektperioden.

Tilsvarende vil der fra projektets påbegyndelse omkring årsskiftet 2015/16 blive tilbudt

rådgivning, supervision til de frivillige, koordinatorerne og projektsekretariatet. Der vil blive inddraget fagpersoner og andre ressourcepersoner til at bistå med denne opgave.

Til glæde og nytte for alle menighedsråd og sogne

Erfaringerne fra projektet vil også blive opsamlet for at andre menighedsråd m.fl. kan få gavn og nytte af projektet. Når projektet igangsættes vil der løbende blive informeret via hjemmeside om projektets forløb og erfaringerne hermed. Der vil også blive lavet en midtvejsopfølgning og der vil afslutningsvist i 2019 blive dokumenteret i en rapport, at hjælpen i hjemmet har haft effekt for de sårbare børnefamilier.

Den store interesse, der allerede nu er blevet udvist projektet, tyder på, at der er mange – også uden for Aalborg Stift – der vil følge projektet. Forventningen er allerede nu, at flere menighedsråd ikke vil afvente projektets afslutning i 2019, men at man i erkendelse af behovet hos de sårbare børnefamilier hurtigt vil efterligne indsatsen, der iværksættes af de involverede sogne i Aalborg Stift til gavn og nytte for de sårbare børnefamilier.

Under udviklingen af projektet har kommunale eksperter og fagpersoner inden for børne- og familieområdet været inddraget. Fagpersonerne har bekræftet, at der er et stort behov for den tilsigtede, forebyggende indsats i 'gråzonen', hvor kommunen ikke skal tilbyde hjælp i hjemmet.

Finansieringen af projektet sker via midler fra Kirkeministeriets Udviklingsfond, Aalborg Stifts Stiftsråd og Provstiudvalgene i Stiftet. I skrivende stund forventes, at fonde og satspuljen vil bidrage med de resterende midler, således at pilotprojektet kan søsættes ved årsskiftet 2015/16.

Et enestående og nyttigt projekt

Der skal meget til førend nordjyder tager store ord i munden! Det er der typisk ikke brug for, når

*Foto: Lars Horn/
BAGHUSET*

vi snakker med hinanden, da vi forstår hinanden uden for mange af de store ord.

Lad mig dog i al stilfærdighed nævne, hvorfor der er grund til at betragte Folkekirkens Familiestøtte som lidt ud over det sædvanlige:

- En stor børnefamiliegruppe erkendes ved dette initiativ at have brug for konkret hjælp i eget hjem og af lokalbefolkningen.
- Menighedsrådene vil gerne træde til for at hjælpe 'næsten'. Ønsket og viljen hertil omsættes til praktiske handlinger, der senere kan medføre ændrede prioriteringer af, hvad ressourcerne skal anvendes til.
- Nye opgaver i form af frivilligt socialt arbejde kan medføre større lokal interesse for menighedsrådets arbejde og påvirke interessen for valg til menighedsrådet.
- Opdragelse af børn er Danmarks vigtigste opgave. God opdragelse giver godt grundlag for voksentilværelsen. Interessen for at drøfte opdragelse og omsætte dette til handlinger bidrager Folkekirken til via Folkekirkens Familiestøtte. Samfundet har på såvel lokalt niveau som på overordnet niveau meget stor interesse i dette.
- Den danske Folkekirke får en anden synlighed og større interesse henholdsvis opbakning fra borgeres og myndigheders side ved aktivt at bistå sårbare børnefamilier.
- Den danske Folkekirke er efterhånden den mest decentrale enhed i Danmark og vil derfor efter projektperioden have mulighed for at kunne tilbyde hjælp til alle sårbare børnefamilier, der ønsker det, i ethvert hjørne af Danmark!

Fokus på skilsmisse: sorgen uden blomster

Af Helene Overgaard Krüger

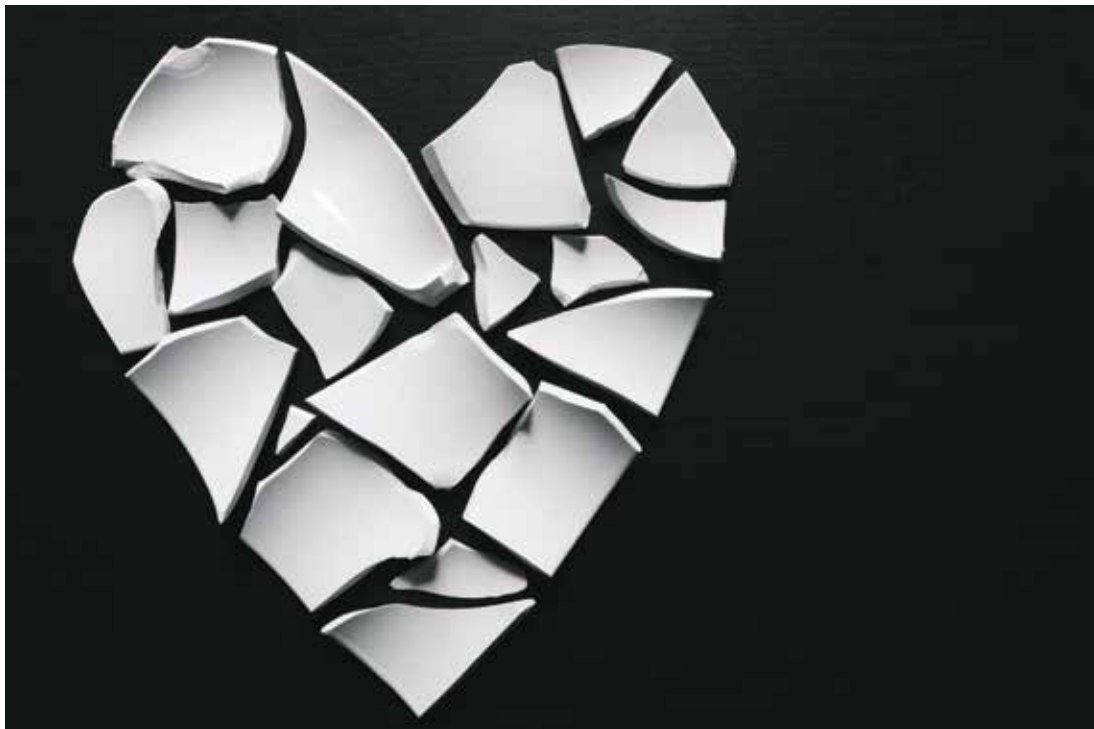

Foto: Hortigüela/Fotolia

En skilsmisse er en stor forandringen i tilværelsen, både for dem, der tager beslutningen, og for dem, der bare må følge trop. Uanset hvad, kan det være en svær omstilling med usikkerhed, tvivl og mange spørgsmål. Hvor skal man gå hen med dem? Der er selvfølgelig terapeutvældet, som lever af andre menneskers kriser og usikkerhed. Men nu, hvor stiftsrådet har besluttet, at skilsmisse skal være et fokusområde, er folkekirken for alvor begyndt at træde i karakter.

Således er der nu flere steder i stiftet, hvor børn og voksne, der står eller har stået i en skilsmisse, kan få hjælp – vel at mærke i kirkeligt regi.

Samarbejde med folkeskolen

Et af de steder er Vestbjerg nord for Aalborg. Her samarbejder sognepræst Ane Katborg Stoltze med den lokale folkeskole om et forløb for børn af fraskilte forældre. Ane selv kalder sig et ”brændt barn”: Hun er nemlig selv skilsmissebarn og husker, hvor svært det var at være barn i den situation. Samtidig er hun også blevet skilt fra sit barns far, så hun har oplevet skilsmissen fra både barnets og den voksnes perspektiv. Hun fortæller, at børns sorg i forbindelse med en skilsmisse ofte bliver underkendt, for ”det er der jo så mange, der oplever”.

Men for hvert enkelt barn er det stadig en katastrofe.

Et vilkår for mennesker

Ane Katborg Stoltze opsøgte selv skolen for at høre til deres sorgberedskab. Tilfældet ville, at de var lige ved at starte nogle grupper op, og Ane kom med i det arbejde. Sideløbende er den faglige baggrund blevet udvidet: Aalborg Stift har finansieret efteruddannelse for Ane, så hun nu er både børnegrubeleder og KIFF-leder (Kursus for Fælles Forældreansvar).

Ane mener, at kirken har været for tilbageholdende i forbindelse med skilsmisser, men for hende er det et af de vilkår, mennesker lever med, og derfor er det også noget, kirken skal beskæftige sig med.

Ord på følelserne

I de lukkede grupper mødes børnene otte gange, og hver gang besøger de et nyt sted i "Skilsmisse-

land". Det kan være "Søvn", "Savn" og "Når mine forældre er uvenner" – alle sammen svære situationer for små mennesker, der ikke kan sætte ord på deres følelser. Det er det, Ane Stoltze Katborg hjælper dem med. Hun ser sig selv som et talerør for de børn, der står i en situation, de ikke selv har skabt endsige ønsket, og hvor det faktisk også er rigtig svært at være voksen. Men gruppernes opgave er ikke at finde løsninger på problemer for børnene. I stedet får børnene redskaber, som de kan bruge til at håndtere de svære spørgsmål. Grupperne er samtidig et frirum for børnene, hvor de kan snakke med andre, der kender til skilsmisser, og, uden at søre nogen, kan fortælle, hvad der går dem på.

En at følges med

Selv om mange forældre ikke mener, deres børn har brug for hjælp i forbindelse med forældrenes skilsmisse, oplever de fleste alligevel, at det hjælper

børnene mere, end de selv kan. Og Ane oplever da heller ikke modstand fra det kirkelige miljø – tværtimod. Til gengæld møder hun i folkeskolen en undren over, at præsten deltager. I den situation er det vigtigt for hende at understrege, at hun ikke er der for at forkynde. Men det, at en præst er involveret i et tilbud fra folkeskolen, er i sig selv interessant, fortæller Ane, der efter første gruppemøde havde tre journalister i røret – udelukkende på den baggrund. Og selv om tilbuddet sagtens kan finde sted i kirken alene, betyder samarbejdet med skolen, at tilbuddet kommer bredere ud og i det hele taget står stærkere i den konstellation. Samtidig er det en del af en positiv udvikling, mener Ane, for ved at udbyde kirkens tilbud i det offentlige rum, kan det måske rykke lidt ved opfattelsen af kristendommen og menneskelivet og på den måde vinde det tabte terræn tilbage, forklarer hun. For det er vigtigt at vise, at hun som præst viser at kirken er tilgængelig og viser en mulig livsvej. I praksis viser Ane det ved at være det, hun kalder ”med-vandrer” i den periode, børnene er med i gruppen. Så har de en at følges med gennem en svær periode af deres liv, og hvad enten det bringer dem tættere på kirken eller ej, er det det forhåbentligt en hjælp.

Hjælp til de voksne

Men det er ikke kun børnene, der oplever sorg og krise i forbindelse med skilsmisser. Det gør de voksne også. Selv om det er fristende at sige, at de selv er ude om det, så ændrer det ikke på, at skilsmisser er eksistentielt problem for rigtig mange mennesker. Faktisk er det 46 % af alle parforhold, der ender i et brud. Det rammer så mange af os, at det ikke er til at komme udenom. Her er hjemmesiden www.alene.nu et andet konkret resultat af stiftsrådets fokus på skilsmisser. Målet med hjemmesiden er at skabe et forum, hvor fraskilte kan møde andre i samme situation og få svar på de mange svære spørgsmål, en skilsmisse bringer med sig.

Logo for Alene.NU

Facebook som redskab

Hjemmesiden www.alene.nu er skabt som en vidensbank med tilknyttede facebook-grupper. Facebook-grupperne er lukkede fora, som man skal melde sig ind i for at kunne bruge. I skrivende stund er der en mandegruppe, der ledes af Christian Grund Sørensen, og en kvindeggruppe, der har Liza Damholt som leder. I grupperne kan medlemmerne bringe alle de spørgsmål på banen, som de søger afklaring på. Mange af dem er eksistentielle spørgsmål og spørgsmål omkring den nye og svære identitet som fraskilt.

Ligesom Ane Stoltze Katborg er Christian Grund Sørensen selv fraskilt. Som far til fem børn kender han godt de store spørgsmål, man tumler med i forbindelse med en skilsmisse. Det sammen gør Liza Damholt, som er leder af facebook-gruppen for kvinder. Hun er fraskilt mor til fem, uddannet lærer og læser psykoterapi. I forbindelse med alene.nu skriver hun artikler til hjemmesiden og bestyrer hjemmesidens brevkasse, hvor alle kan stille spørgsmål.

Også for børn og bedsteforældre

Siden er ikke specifikt for kristne, men et samlingspunkt, hvor der er særligt rum til at være fraskilt og kristen. I menuen på alene.nu er der et punkt med skilsmissebønner og et andet med historien om Jakob ved vadestedet, som mange, der står i en livskrise, kan spejle sig i. Derudover indeholder siden både opmuntrende artikler, citater om skilsmisse fra både voksne og børn, og ikke mindst en praktisk guide til love og regler i forbindelse med skilsmisse. Der er også et menupunkt for dem, der

Folkekirken var med på dette års Nibe Festival for tiende gang i træk.

Kirketeltet på festivalen er et åndehul midt i et hektisk festivalliv, hvor de unge kan komme og hænge ud, få noget vand og snakke med en præst eller en af de mange frivillige. Foto: Christian Roar Pedersen.

har børn, et underpunkt til bedsteforældre, så der er også god hjælp at hente for de pårørende til en skilsmisse.

Alvor og humor

Siden forsøger at opfylde behovet for kommunikation omkring skilsmisse i en kristen sammenhæng, for skilsmisser er også et vilkår for mange inden for kirken. Men det handler ikke om skilsmisse det hele. Der er også gode råd til, hvordan man undgår at havne i den situation, så siden kommer godt rundt om det følsomme emne, men med både alvor og humor. Som Christian Grund Sørensen selv skriver på hjemmesiden:

Alene.nu er en pose blandede bolsjer - tag dem, du kan lide, og lad bare resten ligge.

rensen oplever, at emnet skilsmisse både er kontroversielt og tabubelagt. Det vil de begge gerne gøre op med. De mener nemlig, at det er kirkens opgave at være til stede der, hvor mennesker lever deres liv, og kirken må forholde sig til de vilkår, som moderne mennesker lever under. Og et af dem er skilsmisse. Nej, den er ikke faciliteret i kirken på samme måde som ægteskabet er det, men det er nu engang et faktum, at kærligheden kan gå i stykker, ægteskaber falde fra hinanden og mennesker blive skilt. Hvis kirken vil blive ved med at være relevant for også moderne mennesker, må den se i øjnene, at den i forbindelse med skilsmisser har en opgave med at hjælpe os med at vedblive at være hele mennesker, der stadig tør tro på kærligheden.

Afskaf tabuet

Både Ane Stoltze Katborg og Christian Grund Sø-

Forsoning mellem teologi og samfund

- et dogmatisk essay

Af rektor Hans Vium Mikkelsen, Præstehøjskolen

Forsoning er mere og andet end en lære

Forsoningen mellem Gud og menneskene udgør kristendommens DNA. Der er op igennem kristendommen historie givet mange forskellige bud på, hvordan denne forsoning skal udfoldes, ligesom der er opstået mange forskellige dogmatiske bud på en forsoningslære. Det er et interessant og givende tema i sig selv at undersøge forudsætninger, indholdet og konsekvens af disse forskellige dogmatiske udlægnings af forsoningen, der ofte er centreret omkring Jesu død på korset. Udlægningen heraf er bestemmende for såvel gudsbilledet som menneskesynet. Hvordan skal Jesu død udlægges? Er det et helligt offer? Og i givet fald fra hvem og til hvem? Og hvori ligger det frelsesmæssige ”overskud” i Jesu død? Hvad vil det sige at han døde for vore synders skyld? Et udsagn som fx Karen Blixen var dybt skeptisk overfor, idet stedfortrædelsestanken for hende nærmere gjorde den stedfortrædendes næste til et ufrivilligt offer. Hun havde ikke bedt om, endsige behov for at nogen skulle gå i døden for hendes synders skyld.

At der ikke gives én bestemt, ”rigtig” udlægning af forsoningen ses allerede deraf, at der i Det nye Testamente gives mange forskellige udlægnings af Jesu død og forsoningen. Det bliver fx tydeligt i evangeliernes fremhævelse af forskellige korsord, og i forskellen i brugen af den jødiske tradition i forbindelse med udlægningen af Jesu død. En vigtig pointe, som her blot skal antydes er, at kristendommen jo historisk set oprindeligt er en bevægelse inden for jødedommen, hvorfor forholdet

mellem den jødiske tradition og kristendommen er et godt prisme for at belyse den historiske udvikling i udlægningen af den kristne tro. Kristendommen har aldrig været en nagelfast religion, selv ikke på korset. Kristendommen har fra dens spæde start været underlagt spændingen mellem tradition og samtid. Det nye Testamente indeholder forskellige tolkninger af troen på, at Jesus er Guds søn. Pointen til brug her er, at kristendommen er en religion der i sit væsen er spændt ud mellem tradition og samtid, og at kristendommen derfor også er en religion som fortsat skal leves ud i dette spændingsfelt. Kristendommen kan ikke fastfryses i en a-historisk lære; lige så lidt som dogmatik skal udfoldes som en erfaringsresistent og ret lære.

For en udfoldelse af den kristne forsoningstanke indebærer det, at forsoning ikke kan reduceres til en lære, eller til en gengivelse af en historie. Den kristne fremhævelse af forsoningen indeholder i sit væsen også et krav; forsoningen indeholder både et aktivt (handling) og et passivt (modtagelse) aspekt. Forsoning er på én og samme tid noget som overgår en, og noget som man selv tager del i. Præmissen for det følgende er, at den kristne forsoningslære skal udfoldes i sammenhæng med den almene erfaring af, hvad der skal til for at opnå forsoning. Erfaringen af hvad der sker, når forsoning finder sted på det samfundsmæssige plan (politisk, kulturelt, religiøst) har også betydning for, hvordan den kristne forsoningslære udfoldes, lige så vel som den kristne forsoningslære kan give

et sprog og en ramme for, hvad der sker, når forsoning lykkedes – også i en ikke-religiøs sammenhæng. For med kristendommen er der italesat et håb, som rækker ud over menneskets egen formåen; der er givet et kald til at turde handle, også der, hvor forsoning på forhånd synes dømt ude som en mulig mulighed.

Med inddragelsen af den fænomenologiske undersøgelse som en del af dogmatikken, bliver kristendommen udfordret til ikke at forveksle håb med utopi, til ikke at italesætte forsoning som noget der finder sted, blot man refererer til den og appellerer til folks ”bedre jeg”; eller forveksler forsoning med inklusion (”kom som du er, og bliv som os”).

Min bestræbelse på at udfolde forsoningslæren mellem tradition og samtid, i et vekselforhold mellem religion og samfund, er bestemt af en personlig erfaring. I 1988-89 boede jeg halvandet år i Nordirland, hvor jeg oplevede konflikten på nærmeste hold. Det var en konflikt, som indeholdt såvel politiske, kulturelle, historiske, økonomiske og religiøse elementer – at ville reducere konflikten til et af disse elementer alene ville være udtryk for en banalisering. At beskrive stridighederne som en religiøs begrundet konflikt ville være lige så fejlagtigt, som ikke at ville medgive at religionen indgik som en del af konflikten. Tydeligt blev det i hvert fald for mig, at den kristne forsoningslære skulle appliceres til den aktuelle kontekst for ikke at blive til pastiche og hul patos. Hvis forsoningen ikke havde andre konsekvenser, end at den understøttede min egen religiøse, og kulturelle og nationale identitet og verdensbillede over for de andres, ja så var sammenhængen mellem dogmatik og etik forsvundet og kristendommen var reduceret til at udgøre et religiøst funderet sprogspil. Anskuet ud fra et samfundsperspektiv blev det tydeligt, at sammenhængskraft kan blive for partikulært. I denne ”provinsielle” kulturelle, sociale og religiøse strid gik det op for mig, at kristendommen netop bryder en sådan sammenstilling af nationalitet og

Foto: Lars Horn/
BAGHUSET

religion, og at ordet sammenhængskraft, hvis dette ikke tages in mente, kan blive newspeak for en nationalistisk begrundet udelukkelse af den fremmede. Kristendommen misbruges da som etnisk markør. At prædike Jesu død for menneskets skyld gav med andre ord ikke mening, hvis det kædes sammen med en bestemt gruppe, etnisk eller religiøst bestemt.

4 pejlemærker

Fire sætninger står som afgørende pejlemærker i mine bestræbelser på at udfolde indholdet af forsoningen i en nutidig og samtidig kontekst:

- Forsoning er sådan et forførerisk bekvemt ord (Rowan Williams)
- Forsoning tager tid, lang og smertefuld tid (Stanley Hauerwas)
- Med Jesus Kristus er historiens nødvendighed brudt (Jürgen Moltmann)
- Det gør noget ved Gud, at han er blevet far

Med disse fire sætninger har jeg angivet det spændingsfelt, hvori forsoning finder sted, mellem håb og realitet, mellem tilsagn og krav, samt at forso-

ning dogmatisk som alment menneskeligt altid består i en (uafsluttet?) proces. Forsoning finder ikke sted gennem en engangshandling, lige så lidt som forsoningen er ensidig. Forsoning finder sted gennem en proces, der har betydning for og indflydelse på alle de involvere parter i forsoningen. Hvis forsoning har fundet sted, er der ingen som er ladet urørt af forsoningen og dens konsekvenser. Det er i udgangspunktet vigtigt at slå fast, at forsoning ikke udgør det lette alternativ. Der er ikke noget ”fesent” over forsoning, i betydningen at her bøjer man bare lidt af, opgiver at kæmpe for sit eget, og udviser en ”blind tolerance”. Forsoning er aldrig gratis, det koster. Forsoning beskrives ofte bagudrettet, som en proces der er gennemgået. Men der er ikke nogen garanti for, at en forsoningsproces vil lykkes, at den igangsatte proces vil ende med en reel forsoning. Det er derfor vigtigt at slå fast, at selvom man kan lære at sætte nogle gode rammer for en forsoningsproces, kan man aldrig garantere at processen ender med det ønskede mål. Forsoning udgør ikke et redskab, et religiøst/politisk/kulturelt ”multi-tool”, der kan løse alle problemer. Selve forsoningsprocessen kan ikke instrumentaliseres, det er ikke et løsningsværktøj, som man kan holde i strakt arm. Forsoning kan kun finde sted i fald at man er villig til at sætte sig selv og sit eget i spil, og igennem dette overgive sig til noget, som ingen af parterne i processen kan betragte sig selv som herre over.

Bevidstheden om forsoningsprocessens samfundsmæssige betydning indebærer altså ikke, at forsoningsprocessen i en samfundsmæssig kontekst kan gøres til et værktøj, for herved ville man umuliggøre indtrædelsen af det ekstra, det uforklarlige, som sker, når forsoning *de facto* finder sted. I mange samfundsmæssige diskussioner, hvor den økonomiske diskurs er blevet rådende, er en traditionel årsag-virkningstænkning blevet omformateret til en opdeling mellem problem og værktøj, hvor problemløsning er blevet synonymt

med at have det rigtige værktøj, det nødvendige greb. Det kommer fx til udtryk, når man mener, at man kan få førtidspensionister tilbage på arbejdsmarkedet ved at genindføre arbejdsprøvning med faste åremålsintervaller. Dette er resultatet af en sammenkædning af en naturvidenskabelig tilgang til verden med en teknologisk (eller teknokratisk) fascination og forforståelse. Forsoningens henvisthed til en udefrakommende tredje instans, at noget sker som man ikke selv er herre over, og som man ikke selv kan facilitere, bryder denne rationalistiske tænkning, der har glemt mysteriet og henvisningen til næsten, i troen på at alt kan fixes via incitamenter (det være sig belønning eller straf).

Fænomenologisk udlægning af forsoningen som proces

En fænomenologisk udlægning af forsoningen beskriver forskellige elementer, der indgår i en forsoningsproces. Elementer som man ikke kan beherske, men derfor alligevel godt beskrive. I forsoningsprocessen indgår der ofte fire grundfænomener: tilgivelse, retfærdighed, sandhed og tillid (Jeg vil her, på grund af pladshensyn, nøjes med at udfolde de to første fænomener). Ofte vil det dog være sådan, at flere af disse fænomener rent faktisk modarbejder hinanden; det er fx ikke sikkert det er muligt endsige gavnligt for forsoningsprocessen at den fulde sandhed kommer til orde. Ønsket om (fuld) retfærdighed kan modarbejde tilgivelsens mulighed; fordringen eller ønsket om tilgivelse kan omvendt udelukke at ofrene opnår (fuld) retfærdighed. Endelig udgør tillid som fænomen et eksempel på ”hønen-og-ægget-paradokset”, idet indgåelse af forsoning på den ene side forudsætter tillid, og tillid mellem to stridende parter på den anden side skabes gennem forsoning.

Tilgivelse

Tilgivelse udgør et grundvilkår for at mennesker kan indgå i og leve i et fælleskab. Der er ingen, som

ikke har behov for tilgivelse. Dette er naturligvis ikke ensbetydende med, at der ikke er forskel på hvilke handlinger/undladelse af handlinger, der skal tilgives. Der er forskel på æblerov og masse-mord. Behovet for tilgivelse er på én og samme tid et alment fænomen, og et fænomen som kun skal italesættes, når der er noget fundamentalt på færde. Derrida søger at beskrive denne dobbelthed ved at anføre, at det kun er det utilgivelige, som har behov for tilgivelse. Ellers anfører han at tilgivelse bliver reduceret til at indgå i en banal fælles bytteøkonomi, hvor man udveksler tilgivelse for derigennem at kunne sikre fællesskabets beståen. Sagt med andre ord mister tilgivelsen sin radikalitet, hvis den gøres til genstand for en nyttebetragtning. Tilgivelsen er i henhold til Derrida en ren uselvisk handling.

Men at tilgivelsen i dens konkrete form både er en radikal fordring og gave er ikke ensbetyden-

de med, at tilgivelsen ikke kan beskrives ud fra et mere alment fænomen, som en almen grundpræmis for at kunne opretholde et mellem-menneskeligt fællesskab. Den betingelsesløse tilgivelse er ikke altid vejen frem til fællesskab. Den ensidige tilgivelse kan også – modsat hvad man skulle tro – virke ekskluderende. For i nogle situationer sker tilgivelse bedst gennem en offentlig erkendelse af pådraget skyld og bod. Det kan både komme til udtryk ved, at den som har begået en uret ønsker at sone sin udåd, for derigennem at vinde sin plads tilbage i samfundet, og det kan komme til udtryk ved at man gennem den offentlige erkendelse af sin udåd er med til at fastholde ofrets perspektiv, uretten. Formuleret anderledes ligger der i tilgivelsen altid en dom; der er en handling som skal tilgives. Set i dette perspektiv vurderes tilgivelsen ud fra et offentligt perspektiv, og ikke ud fra et terapeutisk tilgang, hvor tilgivelse ofte beskrives som det at

man giver slip, at man gennem tilgivelsen finder en vej ud af bitterhed og isolation. Sat på spidsen degraderer en terapeutisk tilgang tilgivelsen til at være redskab for selv at få det bedre.

Hannah Arendt er en af de samfundstænkere, der har udfoldet tilgivelsen som en almen grundpræmis for at mennesker kan leve og indgå i et fællesskab. Hun anfører, at et af de fundamentale livsvilkår for menneskelivet er, at det enkelte menneske må leve på historiens betingelser, hvilket vil sige at det må leve med hvad hun betegner som "uigenkaldelighedens forbistringer". Det gjorte kan ikke gøres ugjort, sket er sket. Tilgivelse er ikke ensbetydende med at glemme (hun kritiserer her indirekte Nietzsche som netop giver glemslen etisk forrang frem for tilgivelsen), men tilgivelse indebærer, at man forholder sig til det hændte, uden at man straffer eller fastholder den skyldige som skyldig. Den skyldige sættes hermed fri. Dog kan man – jf. ovenfor – komme ud for, at gerningspersonen ikke kan rumme en sådan frisættelse, og i stedet ønsker at opnå tilgivelse gennem soning. Paul Leer Salvesen refererer i sin bog "Forsoning" til en samtale med en mand, der som ung slog sin far ihjel for at undgå, at faderen skulle ødelægge moderens og broderens liv. Forholdene var af en sådan karakter, at han formodentligt i dag ville have undgået fængselstraf, hvorfor Salvesen spørger ham, om han ikke er bitter over, at han – hvis han var blevet stillet for en domstol i dag – formodentlig ville have sluppet for den lange fængselsstraf. Den tidligere fange svarer hertil nej, med den begrundelse at han ikke ønsker at bo i et samfund, hvor det ikke indebærer straf at tage en andens liv, uagtet de faktiske omstændigheder og bevæggrunde for drabet. Tilgivelse indebærer altså ikke nødvendigvis en afvisning af et legitimt krav om retfærdighed.

At tilgivelse er et fundamentalt livsvilkår, indebærer også, at det ikke kun er bagudrettet. For med erkendelsen af at tilgivelsen er et grundvilkår gives mennesket mod til at leve på trods af, at det ikke

kan gøre det gjorte ugjort. For det enkelte menneske er ikke i stand til forudse konsekvenserne af ens egne handlinger, endsige at gennemskue motiverne bag disse. Og en bevidsthed herom ville være handlingslammende, med mindre at mennesket erkender, at det – som enkelt individ og som en del af menneskeheden – lever på tilgivelsens nåde. Tilgivelse er med andre ord både en alment forudsætning for det at være menneske, og en konkret handling imellem to parter.

Retfærdighed

Erfaring viser, at en forsoningsprocesser ikke er langtidsholdbare, hvis ikke de tænker ofrenes berettigede krav på retfærdighed med ind som en integreret del af forsoningsprocessen. De skyldige kan med andre ord ikke frasige sig deres ansvar og skyld under henvisning til "at vi nu skal se fremad", hvilket ellers er et ofte hørt udsagn, når undertrykkere skal give afkald på magten. Det tilsyneladende fromme ønske om at indføre straffefrihed (amnese) for tidligere begåede ugerninger ud fra et hensyn til de fremtidige samfundspolitiske, kulturelle og sociale bæredygtighed er i realiteten et typisk eksempel på en sådan adfærd, hvor de tidligere magthavere søger at give sig selv frit lejde for deres egen udåd ved at give alle frit lejde, og dermed suspendere ansvaret for fortidens handlinger. Fortiden søges indrullet i en sky af kollektiv glemsel, under henvisning til at det er den eneste måde som det er muligt at sikre en fælles fremtid på. Kravet om glemsel udbygger dermed reelt det indbyggede misforhold mellem undertrykkere og undertrykte, gerningsperson og ofre, idet offerets krav om retfærdighed underkendes med henvisning til den fælles tarv. Det er med andre ord offeret, som under dække af fælles bedste bliver pålagt at yde endnu et offer.

Forsoning finder ikke sted gennem en undertrykkelse af retfærdighed; omvendt kan et ensidigt krav om fuld retfærdighed også umuliggøre forsoning.

Det var ind i dette dilemma, at man i Sydafrika forsøgte sig med et alternativ til henholdsvis den institutionelle retsopgør (hvilket ville have været umuligt at gennemføre i praksis) og amnesen (den kollektive frasigelse af ansvar) gennem tildeling af personlig amnesti, som fandt sted på baggrund af nogle klart opstillede regler. De begåede handlinger, for hvilke der blev tildelt amnesti skulle være politisk motiverede, der skulle være proportionalitet mellem mål og handling, og handlingerne skulle erkendes offentligt. Et af hovedpointerne her var, at kravet om offentlighed indebar, at skylden blev fastholdt uagtet at der ikke fandt nogen strafudmåling sted. Sagt lidt forenklet: straffen blev afløst af skam.

Et af de kritikpunkter som er blevet rettet imod Sandheds- og forsoningskommissionens arbejde er imidlertid, at denne sammenhæng ikke i tilstrækkelig grad tager højde for offerets krav om retfærdighed, og at forsoningsprocessen af ofrene kan udlægges som et krav om at de, for samfundets skyld, skulle tilgive gerningspersonerne. I denne sammenhæng fremhæves det ofte, at der ikke indgik noget krav om at gerningspersonen skulle angre eller gøre bod. Den tidligere ærkebiskop Desmond Tutos replik hertil har været, at man aldrig ville kunne kræve anger som forudsætning for tildeling af amnesti – for hvem ville kunne se forskel på ægte anger og såkaldt bondeanger? I stedet var fokus på at sandheden skulle frem, for herigennem at oprejse ofrene, samtidig med at det af hensynet til dannelsen af et nyt Sydafrika hverken var muligt eller hensigtsmæssigt at gennemføre retssager ved domstolene.

Set ud fra et forsoningsperspektiv må det i hvert fald anføres, uden at det skal underkende sandheds- og forsoningskommissionens arbejde, at der har manglet et (rets-)opgør – en ændring af de sociale strukturer – som har givet mærkbare ændringer i de socio-økonomiske forhold i Sydafrika. Det skyldes bl.a. at de lovede erstatninger aldrig blev

gennemført, de blev både forsinket og væsentligt mindre end først antaget.

Rykker vi kravet om retfærdighed fra en undertrykkelsessammenhæng, hvor det drejer sig om overgang fra diktatur til en mere demokratisk styreform, til et juridisk samfundsperspektiv, vil jeg fremhæve en ofte brugt sondring mellem en *gen-gældende* og en *genoprettende* retfærdighed. Alene navnene synes at indikere hvad der har moralsk forrang af de to udlægnings af retfærdighed, og i megen litteratur om forsoning har der været en tendens til en ret så ukritisk lovprisning af den genoprettende retfærdighed. Den er heller ikke uden potentiale, særligt er den anvendelig i en kritik af en traditionel straffe-tænkning, hvor kravet om straf, hensynet til ”borgerens retsbevidsthed” bruges som et argument for et vedvarende krav om højere straffe. En sådan populistisk brug af straf har aldrig haft anden effekt end en tilfredsstille det udefinerbare krav om folkets retsfølelse.

Den genoprettende retfærdighed bryder med tanken om, at retfærdighed findes gennem en upartisk retssag, hvor idealet er den upartiske dommer, symboliseret ved at dommeren har bind for øjnene. For tesen er, at selve retssagen fremmedgør sagens hovedpersoner, der repræsenteres af henholdsvis en forsvarer og en anklager. Offerets egen andel i retssagen er ud fra denne optik minimeret til at afgive vidneudsagn. Den anklagede er genstand for rettens afgørelse af skyldsspørgsmålet. I fald at den anklagede kendes skyldig, udmåler dommeren en passende straf. Målet med den genoprettende retfærdighed er i modsætning hertil at give sagen tilbage til de involverede parter. Offeret skal have mulighed for at fortælle sin historie og derigennem gøre gerningspersonen begribeligt, hvilke konsekvenser ugerningen har haft for offeret. Omvendt skal gerningspersonen have mulighed for både at fortælle sin baggrund for handlingen, og at give udtryk for sin reaktion over for offerets fortælling. Gennem denne pro-

ces vil der typisk finde en ændring sted i offerets syn på gerningspersonen, idet denne rykkes fra at være et monster til at være et menneske, lige så vel som der hos gerningspersonen ofte vil opstå en erkendelse af udådens følger for offeret – og dermed også en erkendelse af egen skyld. Den genoprettende retfærdighed har lidt forenklet sagt til formål at genoprette og reintegrere såvel offeret som gerningspersonen i samfundet gennem den proces, der finder sted mellem gerningspersonen og offeret – ofte kulminerende i et iscenesat møde mellem de involverede personer.

I den genoprettende retfærdig er fokus flyttet fra en udmåling af skyld og straf til en tydeliggørelse af konsekvensen af og baggrunden for den begåede handling. Målet er at såvel offeret som gerningspersonen igennem samtaler og evt. et indbyrdes møde kan vinde deres menneskelige værdighed tilbage, for derigennem at få kraft til at tage del i samfundet igen. Og stemmer denne intention ikke nøje overens med ønsket om forsoning?

Mit svar er, at det ikke er helt så enkelt. For det første vil en sådan forrykkelse af sagen til alene at angå forholdet mellem de involverede parter underkende de offentlige institutioners understøttelse af retfærdighed som et offentligt anliggende. Skyld og straf er i sidste instans et samfundsanliggende. Dernæst kan man ikke kræve, at et offer skal møde sin gerningsperson, lige så lidt som at straffeudmåling skal afhænge af gerningspersonens efterfølgende reaktion og eventuelle anger. Den genoprettende retfærdighed kan indgå i som led i en forsoningsproces, i fald at den ikke er sammenfaldende med den offentlige domsudsigelse. Hvor den genoprettende retfærdighed fokuserer på fremhævelse af ofrets perspektiv (konsekvensen af handlingen fortælles frem) og på kompensation (bod) fokuserer den traditionelle rettergang på afklaring af skyld og udmåling af straf og som nævnt ovenfor går vejen til forsoning nogle gange gennem soning (udståelse af straf). Det vil altså

være fejlagtigt at stille den gengældende og den genoprettende retfærdighed op som to alternativer, hvor forsoning kun tænkes sammen med den ene af de to tilgange.

Afslutning

Tilbage til udgangspunktet: Forsoning kan ikke bringes på en formel, der findes ikke en metodisk tilgang til uretten som kan garantere, at forsoning kan finde sted. Forsoning er på én og samme tid et eksistentielt og et fælles menneskeligt anliggende, lige så vel som at forsoning kan finde sted på flere forskellige niveauer. Det er det samme ord, der bruges om at forsone sig med sit liv, sin skæbne og at forsone sig med andre, og med Gud om end indholdet heraf og processen dertil kan være meget forskelligt.

Fra den samfundsorienterede tilgang til forsoning kan vi erfare, at forsoning er en proces, som det ikke er muligt på forhånd at kende udkommet af. Og at forsoning ikke er at forveksle med påtaget naivitet, en villet "happy go lucky" attitude. Forsoning koster, for til forsoning hører, at man giver afkald på – i hvert fald dele af – sin (berettigede) uret. Og det er ind i denne proces, at kristendommens udlægning af forsoningen skal sættes i spil. Der er her tale om en dobbelt bevægelse, hvor kristendommens lære om forsoning skal syretestes i forhold til det levede liv, og hvor det levede liv omvendt kan hente kraft og inspiration i kristendommens tale om og til mennesket.

I kristendommen er der en grundlæggende forståelse af, at alle mennesker er skyldige. Ingen er skyldfri (selvom vi fastholder forskel på æblerov og masse mord) – hvilket igen vil sige, at vi i de fleste af livets forhold både fremstår som hinandens "ofre" og "bødler". Og det er denne dobbelthed, som er med til at muliggøre en ægte mellemmenneskelig forsoningsproces, hvor vi forenes i en fælles henvisthed til udspændtheden mellem tilgivelse, retfærdighed, sandhed og tillid. Forsoning

er relation, ikke et system eller en abstrakt teori. Og netop dette gør sig gældende i kristendommens beretning om Gud, der i sin søns skikkelse gik i døden for vore synders skyld. Forsoning koster, den er ikke gratis for nogle af parterne, heller ikke for Gud. Det er en gammel indsigt at inkarnation og forsoning skal tænkes sammen, deraf titlen på Anselms berømte værk: *Cur Deus homo* (hvorfor Gud blev menneske). Her er ikke tale om et spørgsmål, men om en konstatering. Det er et udsagn som ikke skal efterfølges af et spørgsmålsmen et udråbstegn. Men hvor Anselm tolker det ud fra et samtidigt æresbegreb (og offer-økonomi) skal sammenhængen mellem inkarnation og forsoning i en fænomenologisk inspireret dogmatik i stedet udfoldes i lyset af, at Gud gennem inkarnationen udsatte sig for et liv, der er spændt ud mellem liv og død, og hvor døden blev overvundet gennem døden, hvor døden var et frivilligt offer som fandt sted af hensyn til næsten. I den kristne grundfortælling brydes døden ikke først i opstandelsen, men allerede på korset.

Det dobbelte perspektiv, at vi alle både er hinandens ofre og bødde, kommer fænomenologisk til udtryk gennem en beskrivelse af mødet mellem offer og bødde, bødde og offer set ud fra en tre-ledet bevægelse. For det første handler det om at se den anden som den anden (at trænge bag om fordommene), dernæst at se den anden ud fra den andens eget perspektiv (at forstå den anden ud fra den andens forhistorie), og endelig at se sig selv med den andens øjne – hvilket er klart det sværeste, for her byttes perspektivet om, og jeg søger at forstå, hvorfor jeg er den andens ”bødde”. En sådan dobbelthed henviser os ikke blot til hinandens, men også til Guds nåde. For ikke alt kan tilgives på det mellemmenneskelige plan, men denne kendsgerning frasiger ikke håbet om, at Gud kan. Paul Leer Salvesen følger i den tidligere refererede samtale med manden, der havde dræbt sin far pga. at han tyranniserede hans mor og bror, op med et

spørgsmål om han så mange år efter kan tilgive sin far? Svaret lyder benægtende, men med den tilføjelse, at han ikke vil have noget imod, hvis Gud kan. Om Gud kan stå uden for vores magt at råde over. Men vi sættes på denne måde fri til at fastholde uretten, uden derved at forholde den anden muligheden for tilgivelse. Men det er en tilgivelse, som vi ikke selv er herre over. Dette er korsets gåde, som ikke kan ophæves til princip eller lære, men som må vedblive at være det mysterium og det håb som vi er henvist til at leve af og på.

Aalborg Budolfi Provsti

Af domprovst Niels Christian Kobbelgaard

Friluftsgudstjeneste i Aalborg 2. pinsedag på Gammel Torv. 14 folkekirker og frikirker i Aalborg fandt sammen for at fejre pinsegudstjeneste under åben himmel. Foto: Lars Horn/BAGHUSET

PERSONALIA *Fratrådte*

Sognepræst Vagn Folkerman, Vor Frelser kirke 31. juli 2015 med pension

Den kirkelige undervisning

Konfirmandarbejdet blandt børn og unge ved byens kirker har høj prioritet. Folkeskolereformen har udløst en række nye vilkår i konfirmandforberedelsen, både når det gælder tidsrammer og indhold. Derfor er der bl.a. ansat en projektleder på fuld tid. Det overordnede mål er at nytænke undervisningsindhold, form og forløb, og skabe samarbejde på tværs af sognene. F.eks. er der etableret en række forsøgsordninger, bl.a. modulundervisning og læring i workshops, sognesamarbejde og større begivenheder for flere sogne i skoletiden, som en del af forberedelsen. Der sættes i særlig grad fokus på at indbygge kreative arbejdsformer og bevægelse i undervisningen af børn og unge, ligesom viden og erfaring deles i arbejdsgrupper og ved inspirationssamtaler.

Stjernestunder

Aktiviteterne byder på mange stjernestunder i tæt samarbejde med kirkernes præster og andre medarbejdere. I fællesskab udvikler vi varierede undervisningsforløb, hvor konfirmanderne får mulighed for at arbejde med den kristne tro på vidt forskellig måde. Det giver glæden drivkraft, når man oplever 45 topmotiverede konfirmander vrimle ind i en mødesal, der er omdannet til et kreativt værksted, hvor de unge kan få fingrene i kristendommen. Det var en stjernestund, da 130 konfirmander gav deres eget liv udtryk i en personlig maske og et par andre hold sang "Story of my life" ved en fælles gudstjeneste med 350 unge i Vor Frue kirke. Det var også en stjernestund at opleve de unges fantasi i arbejdet med en kortfilm, hvor scenen med Jesu fødsel var henlagt til en af præsternes garage og en

2.pinsedag dannede Gammeltrø rammen om en pinsegudstjeneste, som blev til i et samarbejde med flere af byens kirker. Privatfoto.

engel, der færdes i byens gågade. Eller den dag en flok minikonfirmander fik en havkat i hænderne for at komme på sporet af fisken, som en grundsymbol. Pigerne var de mest modige! Der står også mange uforglemmelige øjeblikke tilbage efter 300 konfirmanders vandring gennem Aalborgs gader i jagten på påskens betydning, hvor præster var udklædt som bibelske personer og der skulle løbes med en tung korsbjælke på klosterområdets topede brosten. Projektet byder på en perlerække af glæder. Når en fælles indsats for et undervisningsforløb lykkedes og de unge uopfordret giver positiv feedback, så er det et tydeligt tegn på læring. Det blev en fin stjernestund at opleve en gruppe minikonfirmander, der aldrig har sunget i kor før, fylde domkirken med glade ord og toner om palmesøndag. Eller den eftermiddag, hvor to hold unge lagde et nyt guldtæppe af pap i Vesterkær kirke med deres egne kropsprofiler og om aftenen selv spillede det bibelske drama for deres forældre. En stjernestund kan også opstå i den helt nære relation, når børn og unge sætter ord på troen, som f.eks. da en konfirmand fuld af tvivl formede den-

ne bøn: Kære Gud. Hjælp os at finde ord, når vi vil bede en bøn til dig. Gør os åbne for hinanden og give os mod til at vise andre, hvem vi er. Ansigt til ansigt.

Børn og unge med særlige behov

Et andet område, som vi har meget fokus på, er børn og unge med særlige behov. Fra efteråret tilføres dette arbejde flere ressourcer med en halvtidsstilling. I provstiet er der en række specialskoler, der har elevhold til konfirmation. Men vi ønsker også at udvikle en mulighed for minikonfirmandundervisning for børn med særlige behov og skabe forskellige støtteordninger. Det bliver en af de større udfordringer i den kommende tid. Denne indsats vil uden tvivl også byde på øjeblikke, der lyser som stjerner i arbejdet og som vil lede os frem til nye ideer i den kirkelige undervisning. Man kan få mere at vide, finde nyheder, foto og video på projektets hjemmesiden www.konfirm.dk og på vores facebook profil: www.facebook.com/konfirmaalborg.

*Sogne- og sygehuspræst
Lotte Lyngby, Vor Frue
kirke fratrådt 31.august
2015*

Udvidelse og renovering af Hans Egedes kirkes menighedslokaler færdiggjort. Det blev markeret ved en "Housewarming" den 29.marts 2015. Privatfoto.

Dagligdagen i Budolfi provsti.

"Nåden er din dagligdag, hverdagen, det nære, mennesker at leve med, nåden er at være", synger vi med Johannes Møllehave.

Det er hverdagens liv med søndagens højmesse som omdrejningspunkt, der er grundlaget for enhver sognekirke. En menighed at holde gudstjeneste med. En menighed og et sogn at leve med. Med al respekt for den sognekirkelige forskellighed nævner jeg har lidt af, hvad man kan læse sig til i provstiets ti kirkeblade. Kirkebladene fortæller om det liv, der foregår i vores folkekirke. Naturligvis holder alle sognekirker højmesser og mange har hverdagsgudstjenester og plejehjemsgudstjenester, nogle har spaghettigudstjenester og "kirke for småfolk", meditative gudstjenester, hverdagsmorgensang og i en helt anden boldgade: musik-

gudstjenester. Der er omfattende og varierede kirkemusikalske tilbud inklusiv musikalsk lege-stue. Der tilbydes babysalmesang, og for fortsættelse: bongosalmesang, et omfattende korarbejde for børn, unge og ældre. Der afholdes studiekreds, litteraturkreds, bibelstudiearbejde, kirkehøjskole. I et sogn er der mulighed for at være med i en strikkeklub "Strik til de nødlidende", møder på tværs af kulturer, og mange støtter op om provstiets biografklub "Nord for paradys".

Der indbydes til at deltage i sorggrupper – også for børn der har mistet –og at deltage i en besøgstjeneste.

Og så er der sogneaftener, sogneeftermiddage, ældremøder, tirsdag-morgen-komsammen, pilgrimsvandring. Man bliver helt forpustet.

Og så må minikonfirmand- og konfirmandarbej-

det ikke glemmes. Det fylder rigtig meget i alle sogne og er et særligt indsatsområde i Budolfi provsti.

Dertil kommer et omfattende arbejde for studenterpræsterne og sygehuspræsterne og arresthus- og korshærspræsten.

ALT SAMMEN kirkeligt arbejde for og med det folk, vi lever i. Folkekirkeligt sognearbejde, hvor alle er velkomne. I folkekirken inkluderer vi mennesker i vore dagligdags fællesskaber.

Dine with a Dane – et nyt initiativ fra studenterpræsterne og sognene i Budolfi provsti

Hvert år kommer et stort antal internationale studerende fra hele verden til Aalborg for at studere ét eller flere semestre på Aalborg universitet eller University College Nordjylland. Aktuelt er der i alt mere end 4.000 udenlandske studerende på de to institutioner. Både universitetet og UCN gør meget for at de skal falde godt til i deres midlertidige studiemiljø. Studenterpræsterne har gennem en årrække med flere aktiviteter på engelsk og med tilbud også til de udenlandske studerende om samtaler indgået i dette arbejde.

Med det nye initiativ: 'Dine with a Dane', hvor danske værter inviterer én eller flere udenlandske studerende hjem til sig til et måltid mad og en aften i godt selskab, får de studerende mulighed for at møde deres midlertidige hjemby på en ny og anderledes måde. I skrivende stund kommer årets nye internationale studerende til byen. De vil i det velkomstmateriale, de får udleveret ved ankomsten også modtage en flyer med tilbud om at 'dine with a Dane'. Først på sommeren er værter blevet efterlyst gennem kirkebladene i provstiets sogne og mange har taget positivt imod opfordringen til at være værter for en aften for én eller flere studerende. Som vært forpligter man sig alene til denne aften at åbne sit hjem og byde på en middag.

Om kontakten med den studerende skal fortsættes herefter er helt op til værten – og den studerende. Hensigten med initiativet er at give de studerende mulighed for at møde danskere og dansk kultur og gæstfrihed også uden for deres eget studiemiljø. Det er håbet, at initiativet kan gøres til en tradition også de kommende år. Om de internationale studerende tager så godt mod tilbuddet, at der da bliver brug for langt flere værter, det er vi meget klogere på, når disse linjer læses!

Folkekirkens Hus og Teologisk Voksenundervisning.

Man kan læse lidt om Folkekirkens Hus på andre sider i denne stiftsårbog. Her skal blot nævnes, at Budolfi sogn og provsti også flytter ind i huset, når det står færdigt.

Stiftets voksenteologiske flagskib "Teologisk Voksenundervisning" rykker også ind i huset.

Når denne årbog læses ånder huset sikkert allerede af liv. Alle fra hele stiftet er velkomne til at deltage i Teologisk Voksenundervisning. Ny programfolder for året 2015-2016 er klar og kan rekvireres ved henvendelse til provstisekretær Lone Brønnum Djernis lob@km.dk
Undervisningen begynder første lørdag i oktober 2015.

PERSONALIA Tiltrådte

Sognepræst Søren
Dalsgaard, Hans Egedes
kirke 1. november 2014

Sogne- og sygehuspræst
Karen Søe Pedersen, Vor
Frue kirke 15. august
2015

Sognepræst Helle Park
Thorsen, Vejgaard kirke
1. september 2015

Aalborg Vestre Provsti

Af provst Jens-Anders Djernes

Formand Karner Nøhr klipper snoren over ved indvielsen af Ferslev Kirkecenter. Foto: Nibe Avis.

Bislev præstegård

I 2015 er Bislev præstegård gennemgribende renoveret. Huset er oprindeligt bygget i 1974, efter kommunereformen i 1970, hvor pastoratet kom til at hedde Sebbler-Bislev-Ejdrup. Den gamle præstegård lå i Barmer hvor bl.a. Christian Bartholdy, senere formand for Indre Mission residerede i sine unge dage.

Præstegården har bl.a. fået opdateret konfirmandstuen, køkken- og toiletfaciliteter. Der er blevet efterisoleret og kommet nyt varmeanlæg samt nyt tag. Forhåbentlig kan boligen nu i mange år stå brugervenlig overfor såvel menighed som den stedlige sognepræst.

Frejlev kirkecenter

Frejlev er en by i vækst, og kirkecenteret, oprindeligt taget i brug d. 4. sept. 1983, var blevet for lille, og trængte samtidig til forbedringer for de ansatte.

Det er sket ved en stor udvidelse, og søndag den 13. september kunne kirkecenteret genåbnes i forbindelse med en festgudstjeneste i Frejlev kirke.

Farstrup kirkegård

I 2007-2008 blev der bygget ny sognegård i Farstrup. For at få en helhed og lette adgangen til sognegården fra kirken, er der anlagt en ny sti over kirkegården. Det lykkedes at få lov at gennembygge middelalderdiget under kyndig overvågning fra Nationalmuseet. Engang imellem bliver det umulige trods alt muligt, og det er en hel rigtig og fin løsning, der er lavet.

Nibe-Vokslev sognegård

Gennem efterhånden mange år, har det været et stort ønske fra menighedsrådet i Nibe-Vokslev, at få en ny sognegård. I 1979 købte det daværende menighedsråd den gamle "Dommergård", bygget i 1904. Den blev oprindelig opført som lægebolig af læge Johannes Møller, og han havde sit virke her frem til sin død i 1942. Huset blev solgt til Justitsministeriet til dommerkontor og bolig for dommeren, heraf navnet "Dommergården".

Fra 1979 til i dag har huset rummet kontorer og konfirmandstue, men det er efterhånden både for småt til de mange aktiviteter, og ganske utidssvarende, bl.a. fordi der er offentlige kontorer på 1. sal. Da "Dommergården" ligger i umiddelbar tilknytning til præsteboligen, er det hensigten, at det indrettes til "provstihus", idet det er fastlagt af biskoppen, at provsteembedet fremover forbliver i Nibe. Provstikontoret og øvrige arbejdspladser tilknyttet provstiet vil således få til huse i Dommergården, ligesom kirkegårdskontoret kan forblive i

huset, i nærheden af kirkegården. Menighedsrådet har købt en grund i umiddelbart nærhed af Nibe kirke, og byggeriet af en ny sognegård forventes snart at gå i gang.

Fælles studietur for præster i Aalborg Østre og Vestre provsti

I slutningen af 2014 var alle præster fra de to provstier på et todages kursus, hvor primært søndagens højmesse var i centrum, både hvad angår styrker og svagheder i såvel musikken, prædikenen, og indholdet i begge dele. Et godt og indholdsmættet kursus, hvor også præsterne fra de to provstier kunne knytte fælles bånd, og vi håber, at der fremadrettet kan blive flere fælles ture.

Den præstelige betjening i provstiet har i 2014/15 været meget stabil og ingen udskiftninger.

TORSDAGSKLUBBEN I NIBE-VOKSLEV

For snart 25 år siden så "Torsdagsklubben" i Nibe for første gang dagens lys. Anledningen var den, at jeg efter et par års præstetjeneste i Nibe-Vokslev pastorat syntes, at der manglede et forum at kunne henvise til, når jeg besøgte enlige og efterladte. Det var ikke noget jeg turde binde an med, uden at have nogle frivillige hjælpere, og de første, jeg henvendte mig til, var forstanderparret, Martha og Henry Christensen fra Nibe Plejehjem. De var kort forinden gået på pension. Sammen med dem og endnu et nyligt pensioneret par, Mie og Christian Damborg, samt den daværende kordegn, Else Lyngsø Knudsen, gik vi i gang.

Klubben var tænkt som "åbent hus", hyggeformiddage kl. 10.00-11.30 og henvendte sig til alle, der havde lyst til at være med i et fællesskab under folkekirkelige rammer.

Konceptet, som fuldstændig er det samme snart 25 år efter, bød på kaffe og rundstykker, små foredrag,

Det frivillige korps.

Fra venstre: Edith Luchow, Astrid Rou, Kirsten Nielsen, Meta Bundgaard, Lis Ejdrup, Verner Sørensen, Stinne Frederiksen og Poul Dahlstrøm. Privatfoto.

oplæsning, sang og musik.

Spændte var vi, da vi slog dørene op i oktober 1991. Vi havde dækket bord og købt rundstykker til 25, men der kom 80.

Det tal har vi stort set ligget på hver anden torsdag formiddag lige siden.

Derfor har det været nødvendigt med mange frivillige hjælpere gennem årene, og det har aldrig været noget problem at skaffe dem. Ind i mellem har jeg haft på fornemmelsen, at man stod i kø for at få lov til at give en hånd med. Det er næsten som en selvsupplerende bestyrelse, hvor de frivillige medhjælpere altid har fundet nye, når nogen stoppede.

I dag har "Torsdagsklubben" ca. 8-10 faste frivillige, samt nogle vikarer at trække på.

Når Torsdagsklub arrangementet er forbi, og der er vasket op og ryddet op, sætter vi os normalt og får en kop "slut-af" kaffe. Under en sådan kaffe, har jeg spurgt, hvorfor medhjælperne gør det her frivilligt?

Lis og Stinne siger nærmest i munden på hinanden: "For hyggens og samværets skyld".

Verner: "Og så er det en meget stor glæde, at vi ved så simpel en indsats, kan samle så mange, og dermed give dem en glæde – så det er jo egentlig en dobbelt glæde."

Det kan jo næsten siges, som Grundtvig gør det i bryllupssalmen, at når vi deler tingene med hinanden, så er "med glæden man dobbelt glad og halvt om sorgen, så tung at bære" (703 v.1).

Stinne: Det vigtigste er, at vi arbejder godt sammen. Vi har hver vores opgaver, og ved lige præcist hvad vi hver især skal, når vi kommer.

JAD: Oplever I respons fra vore gæster?

Meta: De er rigtig gode til at give tilbakemeldinger, at det har været en rigtig god dag og et godt program..

Lis:.. og tit ser jeg også nogen henvende sig til foredragsholderen bagefter, enten for at få uddybet el-

ler afklaret noget, eller måske bare for at sige tak for en god formiddag.

Astrid: men vi skal også nok få at vide, hvis det ikke lige var sagen.....

Verner: ja, eller hvis sangene, vi sang, var for ukendte.

JAD: Hvad tænker I selv om programmet?

Meta: I det store og hele godt og varieret.

Poul: Vi spiller hver især ind med ideer, når programmet skal lægges, og det er vigtigt, at det ikke bliver for højtravende, men, når vi er mange mennesker, vil der altid være forskellige opfattelser af et programindhold. Vi har heldigvis plads til lidt af det hele.

Edith: Vi har en stor kerne, der kommer hver gang, uanset programmet, og så er der måske nogle, der sikkert går efter et bestemt indhold, når noget har speciel interesse.

Verner: ja, en del har helst deres faste plads, og kommer i vældig god tid for at sikre sig den.

Lis: Men det er nu ikke helt så meget, som det har været, og det må bestemt ikke være sådan, at nye ikke føler sig velkomne.

JAD: Hvordan med menighedsrådet, mærker I noget til dem.

"Så længe de ikke blander sig mere end de gør, er det helt ok", siger Verner med et smil på læben.

Stinne: "Vi oplever bestemt, at menighedsrådet sætter pris på den frivillige indsats, der bliver gjort, og vi får da også en hilsen fra dem til jul."

Poul: "og så spytter de lidt i bøssen til bussen, når vi tager på vores afsluttende udflugt".

JAD: Og præsterne, hvor er de henne?

Verner: "De samler trådene, byder velkommen og slutter af, og det er fint sådan. Vi skal ikke lave for meget om, - nu har det kørt godt sådan i mange år, og sådan sætter vore gæster pris på det.

Selv vil jeg tilføje, at jeg sætter meget stor pris på den indsats der gøres af vores frivillige medhjælpere. Uden dem - ingen Torsdagsklub. Endelig så kan

Frivillige fra "kaffelaug" fra venstre Agnes Christensen, Vita Skammelsen (koordinator), Herdis Birkkjær. Privatfoto.

den indsats de gør ude i byen, som ambassadører for Torsdagsklubben, slet ikke vurderes højt nok. JAD

Frivilligt "kaffelaug" på Plejehjemmet.

I 2010 vedtog Aalborg kommune, at der skulle betales for hver en kop kaffe, der bliver drukket på vore plejehjem. Samtidig var der ikke længere personale til at klare borddækning og oprydning i forbindelse med gudstjenester. I Nibe har vi Aalborg kommunes største plejehjem, Solsidecenteret, og på baggrund af ovenstående besluttede Nibe-Vokslev menighedsråd, at de ville betale kaffen og småkagerne, sørge for afrydning af borde m.v. i forbindelse med de to månedlige gudstjenester på Solsidecenteret. Samtidig påtog et menighedsrådsmedlem, Vita Skammelsen sig, at skaffe frivillige hjælpere til at dække bord og rydde af. Vita

Skammelsen fortæller, at der nu er 18 frivillige, der deltager i denne opgave, og det har alle glæde af. Samtidig har det skabt nogle kontakter på plejehjemmet, og fra beboerne lyder der en fuldtone-nde glæde over ordningen med de frivillige – nogen gange betyder det nemlig også et ekstra besøg og en god snak.

Aalborg Østre Provsti

Af provst Christian Bjørn Krüger

PERSONALIA Fratrådte

Sognepræst Lise Therkildsen, Mou, ansat som sognepræst i Nørresundby pr. 1. november 2014.

Sognepræst Per Sørensen, Nørre Tranders, fratrådt med pension 31. januar 2015.

Da Stiftsbogens tema i år bl.a. handler om kirken og de frivillige, bringes her et indlæg forfattet af sognepræst Heine Hansen.

Frivillige på tømmerflåder - om frivillige ved Skalborg kirke

Vores liv kan lignedes ved en flod, hvor der ligger nogle tømmerflåder. Tømmerflåderne repræsenterer de valgmuligheder, som mennesker kan vælge. Tømmerflåderne kan være skole, familie, uddannelse, tro m.m. En af tømmerflåderne er for en dansker Folkekirken. Nogle vælger at hoppe på den lokale sognekirkes tømmerflåde, mens andre hopper på nabokirkens tømmerflåde, hvis den har noget som passer bedre til mig. Og nogen hopper aldrig op på Folkekirken tømmerflåde.

Det lokale sogns menighedsråds opgaver er at fylde deres tømmerflåde med tro, som mennesker kan koble sig på i forskellige livsaldre og på forskellige måder. Kirkens opgave er at udruste mennesker til et liv i vidnesbyrd og tjeneste for andre i hverdagen og fylde samfundet med kristne mennesker.

Hvad er det på Skalborg kirkes tømmerflåde?

Skalborg kirkes tømmerflåde fyldes med og udfoldes i aktiviteter som ledes af ulønnede og lønnede medarbejdere. Aktiviteterne er foredrag, socialt-diakonale opgaver, undervisning af børn, unge og voksne, kirkelige handlinger, koncerter, gudstjenester, kor- og bandarbejde, babysalme-sang m.m. Formålet med aktiviteterne er at udfolde Skalborg kirkes vision om at være levende kirke i Skalborg ved at:

- lade os udfordre af kristendommens relevans for

alle livets forhold

- ved et rigt og varieret gudstjenesteliv
- ved at fremme fortroligheden med kristendommen

Som lyden af fødder på tømmerflåden

Der er lyde af mange fødder på Skalborg kirkes tømmerflåde. Trådt af frivillige. Der er glade pigers småtrin i børne- og spirekoret. Andre dage lyder der slæbende tunge teenageres fodtrin, som styrer teknikken ved Prise med Spise-gudstjenesten eller som hjælpere på konfirmandlejr. Nogle er 40-årige løbelette fødder, som synger med i vokalteam ved nogle faste gudstjenester. Andre sætter deres fodaftryk i korrådet eller laver en trommesolo i kirkebandet eller laver sovsen til fællesspisningen. Voksne, som har sluppet arbejdslivet, brygger kirkekaffen til efter søndagsgudstjenesterne, andre synger som frivillige til plejehjemsgudstjenesterne, andre igen planlægger og afvikler Højskoledage og Fredagstræf. Nogle har sat deres fodtrin siden kirkens indvielse i 1970 og er kulturbærere, mens andre er hoppet om bord for få år siden. Og nogle er hoppet videre på andre tømmerflåder.

Professionelt arbejde med frivillige

Skalborg kirke har en ansat til at arbejde med frivillige. Hendes opgave er at begejstre, vejlede og organisere frivillighedsarbejdet og opsamle nye forslag til aktiviteter i Skalborg kirke. Udtænkt af såvel ulønnede som lønnede medarbejdere. For det er et professionelt arbejde at udvikle og vedligeholde frivillighedsarbejdet, så vi udruster nye om bord på kirkens tømmerflåde.

Skalborg Kirkes kaffelaug.
Foto: Pernille H. Krogh

Organisering af Skalborg kirkes aktiviteter

Aktiviteterne ledes af menighedsrådet og udføres af team. Et team har en teamleder, der sammen med teamets medlemmer udfører aktiviteten. Menighedsrådet leder gennem en formålsbetegnelse, som definerer formål, form, ressourceforbrug og forventninger, der kan måles på, samt en plan for kommunikationen af aktiviteten. Teamleder, menighedsråd og ansatte mødes i Netværket to gange årligt. Alle frivillige inviteres til en årlig frivillighedsfest.

Der kan læses mere på : <http://skalborgkirke.dk/page/35/skalborg-kirkes-vision>

Sognepræst Heine Hansen, Skalborg kirke.

Nye ansigter i præstegruppen

Siden efteråret er der blevet ansat tre nye sognepræster i provstiet. Det drejer sig om Kathrine Staghøj Liisberg og Michelle Holst Andersen, som begge skulle ordineres til deres respektive stillinger i henholdsvis Nørre Tranders Pastorat og Mou Pastorat. Kathrine Staghøj Liisberg blev indsat den 9. november 2014 og Michelle Holst Andersen blev indsat den 1. februar 2015. Den 1. marts 2015 blev sognepræst Lisbeth Locher Krogh Isaksen,

som kommer fra en stilling i Varde Provsti indsat i Nørre Tranders kirke. I Nørre Tranders har vi således skulle sige farvel til Per Sørensen, som gik på pension den 1. februar 2015 og Jens Kristian Kristiansen, som har fået ansættelse i Budolfi kirke. Michelle Holst afløser Lise Therkildsen, som har fået ansættelse i Nørre Sundby kirke.

Kirkenyt

Søndag den 18. januar 2015 kunne Rørdal kirke genåbnes ved en festlig gudstjeneste. Da kirken er fra 1930 blev 85 års fødselsdagen markeret ved samme lejlighed. Kirken har gennemgået en omfattende renovering, hvori der er indgået udskiftning af varmeanlægget, nyt klinkegulv, indvendig maling, mm. Samtidig er der blevet skabt et miljø bagest i kirken ved udtagning af bænkerækker, med borde og stole som fungerer som et fint miljø til kirkekaffe.

Den 1. august 2014 blev Gudum kirke lukket for renovering. Det drejer sig først og fremmest om renovering for skimmelsvamp i orgel og på pulpitur samt udbedring af murværk indvendig.

Tiltrådte

Sognepræst Kathrine Staghøj Liisberg, Nørre Tranders, ansat 1. november 2014.

Sognepræst Michelle Holst Andersen, Mou, ansat 1. februar 2015.

Kirkekaffe i det fri efter den fælles friluftsgudstjeneste i Lundby Bakker, Kristi Himmelfartsdag. Foto: Christian H. Paulsen.

Sognepræst Lisbeth Locker Krogh Isaksen, Nørre Tranders, ansat 1. marts 2015.

Den lille middelalderkirke, Komdrup kirke, skal have nyt tag. Blytaget har vist tegn på utætheder flere steder, med fugt ind på kirkeloftet til følge. Der er nu kun en blytækker tilbage i Danmark, så det har lidt lange udsigter, hvornår det bliver Komdrups tur. I bedste fald vil tagrenoveringen kunne igangsættes til efteråret 2016.

Studietur til Göteborg

Fra fredag den 20. til mandag den 23. marts 2015 var flere præster fra provstiet på en studietur arrangeret af Det Mellemkirkelige Stiftsudvalg. Temaet for turen var Svenska Kyrkan i forhold til Den Danske Folkekirke. Hvordan har kirken hos vores broderfolk udviklet sig efter adskillelsen mellem stat og kirke i 2000? Hvordan ser menigheder og præster på indførelsen af storpastorater i Göteborg-området? Hvad er forskelle og ligheder på dansk og svensk kirke- og kulturliv? Disse temaer blev drøftet med repræsentanter fra Svenska Kyrkan om fredagen. Om lørdagen var der bl.a. en bustur rundt i byen for at se byens kirker og besøge

nogle af de kirkelige miljøer. Søndag var deltagerne til højmesse i Göteborg Domkirke og om mandagen blev der tid til et besøg i en nabomenighed, Lundby församling, inden turen gik hjem mod Danmark igen.

I turen deltog 27 personer, der tilsammen repræsenterede 11 ud af stiftets 14 provstier. Der var således en stor geografisk spredning blandt deltagerne. Hovedparten var finansieret af de lokale provstiudvalg.

Deltagerne har efterfølgende produceret en 25 sider lang rapport, med mødereferater og oplevelser skrevet af nogle af deltagerne.

Dialogaftale-projekt

I Aalborg Stift er der i 2013 gennemført en undersøgelse af provsternes ledelsesrum, og de forhold der fremmer det gode ledelsesliv som provst. I den forbindelse er der fremkommet en lang række ideer til fremme af det kirkelige liv i det enkelte provsti. I forlængelse heraf tog biskoppen i sommeren 2014 initiativ til et pilotprojekt til fremme

sonregistrerings-området.

2) En styrkelse af samtalekulturen og fremme af den engagerede samtale;

3) En fælles vision for provstiet. Her skal der være fokus på to fokusområder; dels menighedsrådenes folkelige mandat; hvordan kan der – forud for næste valg til menighedsrådene i 2016 – sættes fokus på den folkelige legitimitet, som menighederne via valghandlingen giver til menighedsrådsmedlemmerne og til deres

Skalborg Kirkes spirekor.

Foto: Pernille H. Krogh

af det kirkelige liv i Aalborg Stift. Der blev indgået dialogaftaler mellem biskoppen og provsterne fra fire udvalgte provstier – Aalborg Østre, Jammerbugt, Brønderslev og Rebild - om mål og indsatser til fremme af det kirkelige liv i provstierne, herunder et styrket samarbejde mellem de forskellige aktører i provstiet. Dialogaftalerne skal bidrage til at bygge bro mellem systemverdenen og livsverdenen og sætte fokus på provstens kerneopgaver – nemlig gennem teologisk ledelse at fremme det kirkelige liv. I november måned 2014 blev der afholdt fokusgruppe-interviews ved konsulent Anne Jøker, som er tovholder på projektet. Der var interviews med menighedsrådsmedlemmer, præster og medlemmer af provstiudvalget. På baggrund af de interviews, blev der efterfølgende udarbejdet dialogaftaler for hvert af de fire provstier.

indsats for kirken. Endvidere skal der være fokus på frivillighedskulturen, hvordan den vil kunne styrkes og udbygges. Visionsarbejdet skal tilrettelægges således, at både visionen og arbejdet med dens tilblivelse virker samlende på tværs af sogne og på tværs af de forskellige aktører i det kirkelige liv i provstiet.

I Aalborg Østre Provsti forpligtes provsten på tre mål inden for det næste år:

1) Øget fremdrift i allerede igangsatte initiativer til fælles drift på den administrative område, herunder en model for sikring af en for de involverede parter smidig fordeling af arbejdsbyrden på per-

Aalborg Nordre Provsti

Af provst Ole Rysgaard Madsen

PERSONALIA

Lise Overgaard Therkildsen er med virkning fra 1. november 2014 ansat som sognepræst i Nørresundby pastorat.

Lisbeth Helene Solmund Michelsen, Vodskov pastorat, har fået bevilget afsked efter ansøgning med udgangen af september måned 2015.

Det andet hus

I alle sogne ligger en kirkebygning. Måske med adskillige hundrede år på bagen og gennem lige så lang tid rammen om forkyndelsen og den lokale menigheds liv på stedet.

Gennem de seneste årtier er imidlertid en anden type huse skudt op i sognet – en sognegård eller et kirkecenter. Disse nye huse bruges til rigtig mange aktiviteter, der ligger i forlængelse af eller peger hen mod kirken. Men de kan også rumme aktiviteter, der har direkte forbindelse til sognets folkelige liv. Det følgende er et forsøg på at beskrive et lille udpluk af de mange nye muligheder, etableringen af sognegårde har givet for sogneliv og kirkeliv i provstiets sogne.

Den forlængede arm – af sognepræst Sophie Nordentoft.

Sognegården er kirkens forlængede arm. Sådan omtalte biskop Henning Toft Bro vores nye sognehus i Hals ved indvielsen heraf i november 2013. Det har vi lige siden forsøgt at leve op til.

Vi lagde ud med et ønske om at nå ud i hele sognet og lukke op for så mange som muligt. Det var udgangspunktet. Menighedsrådet landede så på en model, hvor vi gerne lukker sognegården op for sognet omkring os, men én af to betingelser skal være opfyldt:

Huset kan lånes i forbindelse med en kirkelig handling, altså frokost efter dåb, reception efter bryllup, kaffe efter begravelse osv.

Øvrige arrangementer ved klubber og foreninger skal kunne fremgå af kirkens sæsonprogram og menighedsrådet stå som medarrangør.

Dette fungerer fint. Huset udfylder rollen som en

forlængelse af evangeliets forkyndelse i form af kirkekafe, kirkefrokost og samvær efter kirkelige handlinger. Og huset er en forlængelse af kirkens tilstedeværelse i det folkelige fællesskab i sognet. Men netop uden at det hele bliver konturløst.

Samtidig er her plads til de arrangementer, vi som kirke indbyder til: sangformiddage, kirkekafe, café-aftner, besøg af dagpleje, børnehaver og skole osv. Til forskel fra den tidligere konfirmandstue i præstens have er det nu ikke præstens arrangementer. Det er hele menighedsrådets. Eller netværksgrupper i tilknytning til kirken: f.eks. samværsgruppen for efterladte, der arrangerer spisning hver måned, eller det lokale arkiv, som samler mange til en snak om lokalområdets historie.

Team af frivillige

Det bedste ved vores nye sognehus er, at vi er mange flere, som forstår os selv som en del af den lokale kirke. Vi har opbygget et team af frivillige, som kommer her på lige fod med ansatte og menighedsråd. Der opstår mange små møder i dagens løb, når vi løber på hinanden. Vi mødes på lige vilkår og at alle har lige meget ejerskab til huset. Det skaber med tiden også personlige relationer. Alle kender hinanden meget bedre. Der er plads til alle. Og når vi mødes flere gange på en uge, så må vi simpelthen finde ud af at være sammen. Og det gør vi. Fordi vi vil vores kirke og vores fællesskab omkring den.

Vi er med andre ord blevet en netværksbaseret kirke frem for en præste- og funktionærkirke. Som sådan har vi taget hul på fremtidens kirke.

Kirke og sognehus er blevet en forlænget arm ind i

menneskers liv og hverdag. Men der er altid plads til flere. Vi ønsker et åbent fællesskab og ikke en lukket klub.

Hammerkunst – af sognepræst Mette Krogholm Pedersen.

Lige siden 1994 har der været kunstudstillinger hvert år i Hammer sognegård. Et kunstudvalg nedsat af menighedsrådet, som p.t. består af nuværende og tidligere menighedsrådsmedlemmer og andre frivillige, gør et stort arbejde med at finde lokale kunstnere, invitere disse og få vist kunstnerne sognegården og få planlagt ophængningen/placeringen af kunstværkerne osv.

Kunstudstillingen åbnes med fernisering Kristi Himmelfartsdag kl. 14.00, hvor det er fast tradition, at der indledes med en fællessalme, dernæst holder sognepræsten åbningstale, og organisten, og evt. kirkesangeren fremfører et kunstværk af musikalsk karakter.

Det tilstræbes, at det først og fremmest er lokale kunstnere, der udstiller. De udstillede værker har været vidt forskellige, der har været malerier, keramik, glaskunst mm. Kunstværkerne er ikke nødvendigvis det, vi kalder for religiøs kunst. Men der har altid været værker, som har givet anledning til overvejelser over livets store spørgsmål, og disse spørgsmål har været tema i mangel en åbningstale gennem tiden.

Er en spaghetti-gudstjeneste lang og tynd?

Spaghetti-gudstjenester er som bekendt blevet et meget udbredt fænomen. Således begyndte man også for nogle år siden at fejre spaghetti-gudstjenester i Horsens og Hammer sogne. Er navnet spaghetti-gudstjeneste så et udtryk for, at gudstjenesten er "lang og tynd"?

Spaghetti-gudstjenesterne er ikke lange, men varer en ½ time og finder altid sted kl. 17.00 på en hverdag. Tidspunktet er så sent, at forældre kan nå

Skærtorsdag den 2. april 2015 bød Nørresundby ikke blot på gudstjeneste, men også på lammesteg. Inde i kirken var der dækket op, og midt under gudstjenesten som sognepræst Lise Overgaard Therkildsen stod for, blev der båret lammesteg ind, som kirkegængerne spiste som en del af gudstjenesten. Foto: Christian Roar Pedersen.

Bodil Bolding Kristensen er med virkning fra 1. november 2015 ansat som sognepræst kfb. i Vodskov pastorat.

Asger Sten Mørck er i perioden 1. januar 2015 – 31. december 2017 konstitueret som sognepræst i Sulsted pastorat under sognepræst kfb. Ole Raakjær's tjenestefrihed til uddannelsesformål.

Højskoledage i Nørresundby er utroligt populære og samler år efter år fulde huse.

Foto: Peter Helskov.

hjem fra arbejde og børn fra skole og institutioner. Samtidig er det så tidligt, at vi også efter gudstjenesten kan nå at hygge os, mens vi spiser sammen og får en god snak, uden at de yngste af den grund kommer for sent i seng.

Spaghetti-gudstjenesterne er heller ikke ”tyn-de”, tværtimod er de ligesom de almindelige søndagsgudstjenester meget indholdsmættede, men i forhold til en ”almindelig” gudstjeneste er spaghetti-gudstjenesterne mere ”pædagogiske”, opdragende, om man vil, forstået på den måde, at en spaghetti-gudstjeneste i vid udstrækning indeholder de samme liturgiske led som en almindelig gudstjeneste, men ved spaghetti-gudstjenesterne er der lejlighed til at knytte en kommentar til de enkelte led og forklare, f.eks., hvorfor vi ringer med kirkeklokken, og hvorfor der er 3x3 bedeslag. Hvad betyder præ- og postludium? Velsignelsen, hvad betyder den? Der er bønner formuleret i et sprog, som enhver kan forstå. Der bedes Fadervor, og man kan høre om, hvorfra og hvorfor, vi har

denne bøn. Vi bekender troen, og man kan sige med på trosbekendelsen, så godt man nu kan. Der er bibelhistorier genfortalt i børnehøjde, og historienes budskab bliver ikke alene udtrykt med ord, men også gennem små aktiviteter. Ofte kommer der spontant spørgsmål fra de yngste kirkegængere, som giver anledning til, at vi alle sammen må reflektere over nye aspekter af bibelhistorierne. Salmerne, vi synger, er oftest salmer fra salmebogen, men med et begrænset antal vers, der så gentages, således at også de, der ikke kan læse, har en chance for at synge med.

Spaghetti-gudstjenester er én gudstjenesteform blandt flere, så vi ser folk begynde også at søge til gudstjenester, der ikke har den samme grad af pædagogisk tilgang. En del spaghetti-gudstjeneste-deltagere begynder efter en tid at deltage i søndagens gudstjenester, måske i første omgang familiegudstjenesterne ved advent, høst, fastelavn osv., og det er naturligvis meget positivt.

Men spaghetti-gudstjenesterne vil blive ved med at

eksistere og have deres berettigelse, eftersom der altid har været og sikkert længe endnu vil være mennesker, for hvem kirken er et uvant sted.

For øvrigt er vi gået over til at servere pizza efter gudstjenesterne i stedet for kødsovs og pasta. Så nu hedder gudstjenesterne ”pizza-gudstjenester”, og dermed signalerer vi selvfølgelig også, at gudstjenesterne ikke er ”lange og tynde”, men tværtimod lægger en solid og god bund!

Højskolen – en inspiration for kirkens arbejde *- af sognepræst Karin Kristensen, Nørresundby.*

De første deltagere kommer allerede kl. halv ti for at deltage i *Højskoledage i Nørresundby* om tirsdagen. De vil gerne have nogle gode pladser ved siden af deres faste højskolevenner, og snakken går straks livligt. Kl. halv elleve bydes der velkommen og så synges der ellers fra højskolesangbogen alt det, der kan nås på en halv time. Sangene er valgt ud fra et tema – årstid, forfatter eller noget helt tredje. Der synges godt med – i hvert fald på de mere kendte sange. Kl. elleve går dagens foredragsholder på talerstolen. Endelig sænker der sig fuldstændig ro – og i løbet af den næste time er der ud over fortællerens stemme fuldstændig stille i lokalet i den lydhøre forsamling – dog lyder der ofte et latterbrøl, hvis foredragsholderen forstår at krydre sin fortælling med morsomheder!

Præcis kl. 12 vokser uroen igen, for da serveres der snitter til alle fremmødte. Snakken går muntert, mens frokosten nydes. Alt sker med stor præcision, så kl. halv et er tallerknerne sendt ud i køkkenet til opvask, og foredragsholderen kan tage fat på anden halvleg, inden der til sidst er spørgsmål, og kl. halv to lyder der en høj klapsalver, og der siges tak for i dag. I løbet af fem minutter er salen tømt og 150 snakkende, glade mennesker forlader kirkecenteret. Rollatoren, bilen eller cyklen venter på dem udenfor. Snart efter ligner alt sig selv.

I Nørresundby har højskoledagene siden starten i 1997 udviklet sig til at være et tilløbsstykke. Der

har været udsolgt inden programmet har været lavet færdigt. Nu har vi taget konsekvensen og udvidet med et ekstra hold om onsdagen, så ingen skal gå forgæves. Nu er der derfor 230 deltagere hver sæson. Det er en god blanding af gedigne foredrag, sang fra højskolesangbogen, mulighed for at tale sammen og en god frokost som er med til at gøre højskoledagene populære.

Menneske først – kristen så

Hos os er det ikke en kirkehøjskole, men højskole – holdt i kirkens regi. Det betyder, at programmet kommer vidt omkring historie, litteratur, musik, humor, erindringer, politik og naturligvis også kirke.

Vi har valgt at lægge vægten på den brede højskole med inspiration fra Grundtvigs skoletanker. Vi mødes om det fælles – menneskelivet. Tærskelen til det møde er nem at komme over. Men alt er båret af den kirke, der synligt ligger ved siden af kirkecenteret (sognegården) og som sætter rammen og kendetegner ånden omkring højskoledagene.

Hver sæson indledes med en gudstjeneste, og for deltagerne er der ingen tvivl om, at det er kirkens arbejde, de deltager i. Og vi er ikke i tvivl om, at når Grundtvig talte om ”menneske først – kristen så” så handlede det også om at mødes om det fælles menneskelige i en kristen ramme. Og derfra er der ikke langt til kirken!

Brønderslev Provsti

Af provst Yvonne Nielsen Alstrup

Lad helligilden brede sig – Brændende kærlighed

I oktober måned indbød Brønderslev Provsti til en temaaften, hvor frivillige, menighedsråd, ansatte og alle andre interesserede var indbudt. Ca. 150 mennesker fyldte Kulturhuset i Hjallerup, hvor programmet omfattede en forestilling med K(n) irkerevyen, som ristede Folkekirken over satirens flammer, og skød med skarpt mod både præster, menighedsrødder, sognebørn og helt almindelige danskere.

Menuen ved aftenens fællesspisning var – i tråd med temaet - Brændende kærlighed og efter spisningen styrede Provst Yvonne N. Alstrup og provstisekretær Erik Villy Rasmussen en spændende proces, hvor deltagerne blev sat sammen på forskellig vis for at dele tanker, idéer og erfaringer. Fx skulle man finde én med samme hårfarve – eller en med samme skofarve og så tale sammen om et

Postit-sedler på væggen.
Foto: Pia Uth.

givent spørgsmål.

Det blev til flere vægge med post-it sedler, hvor deltagerne gav deres besyv med. Bl.a. om deres bedste kirkeoplevelser og de største udfordringer for fremtidens kirke lokalt.

Kirke på landet

En ny arbejdsgruppe – på tværs af sognegrænserne i provstiet – kom ud af temaaftenen: Hvordan styrke kirken ude i landsognene, som i høj grad er præget af fraflytning og skolelukninger.

Bøvl og begejstring

Ud fra de mange svar fra temaaftenen, er der udarbejdet en *spørge-æske* til menighedsrådene som oplæg til videre snak lokalt. Æsken hedder **Bøvl og begejstring**.

“BØVL... er jysk og betyder “bryderi, vi nødtigt vil undvære”. Uden bøvl bliver livet tomt og meningsløst. Mennesket har brug for noget at stå op til, noget at gå op i, noget at slås for. Bøvl er også er by midt i Jylland, fire en halv kilometer nord for Sdr. Omme. Midt i byen slår vejen et knæk. Det er bøvl. Bøvl betyder bøjet – i modsætning til alt det, der er lige ud ad landevejen og derfor ofte er alt for kedeligt. Mennesket lever ikke af brød alene, som skrevet står, vi har også brug for bøvl. Måske er det en af vor tids store udfordringer – at der ikke er bøvl nok til alle?” (Citat Nils Villemoes).

BEGEJSTRING... ‘en stærk og ivrig glæde, interesse eller tilslutning. At være henrykt,’ siger ordbogen. Det er det, som giver os gode kræfter og som smitter så dejligt. Det er derfor, vi gør det.

Idé til anvendelse: På menighedsrådsmøder trækker

et medlem et spørgsmål og kommer med sit umiddelbare svar som oplæg til en kort fælles drøftelse. Eksempel: *Hvad tror du, der er de tre væsentligste grunde til, at mange af Folkekirkens medlemmer hos os ikke deltager i gudstjenesten? Hvad vil de typisk svare, hvis du spurgte dem?* og *Er der opgaver hos os, der ikke bliver udført, men som kunne udføres af frivillige?*

Repræsentantskabet med et medlem fra hvert menighedsråd, har besluttet, at der skal være en Temadag hvert andet år.

Frivillige uddanner sig i fællesskabet

Her i provstiet er det frivillige arbejde en stor drivkraft i kirkearbejdet. Og vi har fokus på at vi har mange slags frivillige. Medlemmer af menighedsråd er også frivillige – og har arbejdsgiveransvar. Derfor blev der indbudt til Formands- og kontaktpersonmøder for at give inspiration til at skabe gode arbejdspladser for deres medarbejdere.

På kommunikationsområdet bliver opkvalificering af frivillige og ansatte også prioriteret højt. Omkring 20 mennesker var i juni samlet kommunikationsworkshop, hvor fokus denne gang var på den skrevne tekst især i forhold til pressemeddelelser og avisomtale. Mange af deltagerne kender hinanden på tværs af sognegrænserne og lært hinanden at kende gennem de indtil videre tre workshops - og de deler gode idéer med hinanden.

Fremtidens frivillige bliver også lært op. En weekend i november lavede godt 20 unge ”Gudstjeneste på Herrens Mark”. De tilbragte hele weekenden i Mylund Kirke og leverede et par flotte gudstjeneste for provstiets konfirmander og andre unge. De fik ansvar og udfoldede sig kreativt og nød fællesskabet om opgaven!

Mødekultur

At sidde i menighedsråd er at udføre et stort stykke frivilligt arbejde.

Æsker med Bøvl og begejstring. Foto: Erik Villy Rasmussen.

Hvordan kan vi styrke motivation, så det fortsætter med at være spændende og meningsfuldt?

Det spørgsmål stillede visionsgruppen for ’fastholdelse og rekruttering af menighedsrådsmedlemmer’ sig selv og ønsker at hvert menighedsråd arbejder med det og tror, at en god mødekultur giver en bedre effektivitet, bedre resultater og en større glæde ved at bruge fritiden på at sidde i et menighedsråd. Et forslag er derfor, at drøfte hvordan mødekulturen er lokalt.

Det kunne bl.a. være ud fra følgende spørgsmål: Hvor lange møder skal vi afholde og skal der evt. være pauser indlagt? Hvor ofte skal vi afholde ordinære menighedsrådsmøder?

Hvordan sikrer vi os en god dagsorden?

Er der punkter, der skal have mere tid og andre mindre tid?

Skal der være sluttidspunkt på dagsorden? f.eks. mødet varer fra kl. 19.00 – 21.00.

Hvordan undgår vi oplevelsen af spildtid på møderne?

Skal telefonen være slukket?

Det er vigtigt, at man har lyst til at fortælle om de gode møder, når der i det kommende år skal findes nye personer til at sidde i menighedsråd.

Fremtidens frivillige laver gudstjenester på Herrens Mark i Mylund Kirke. Foto: Signe Ximena Kjærgaard.

Lena Christensen. Privatfoto.

Har jeg gjort en forskel?

Kan jeg mon komme til at sige noget, der vil sårer? Hvad skal der siges og ikke siges? Vil de være mere kede af det, når de går end da de kom? Vil de føle sig trygge her?

Spørgsmålet har rumsteret i hovedet på Lena Christensen fra Hjallerup. Hun er frivillig sorggruppeleder i ny sorggruppe, som diakoniudvalget i Brønderslev Provsti afholder i Øster Brønderslev. Det er det første forløb, hun har. Der før har hun været besøgsven, som hun var glad for, men oplevede, at det kunne være svært at passe arbejdet og komme på besøg midt på dagen.

Sorggruppen mødes hver 3. onsdag kl. 17.00 – 19.00 og det gør det muligt for Lena at deltage. Hun er leder sammen med diakonipræst Marie Kirketerp og begge har været på kursus i at være leder af en sorggruppe.

Sorggrupper er et tilbud til voksne, der har mistet ved død, enten det er sket for flere år siden, eller det stadig er ret nyt.

Fyldt op

”Efter sådan en aften er jeg helt fyldt op”, siger Lena.

Hun oplever en stor åbenhed og tillid. ”Det er stort!” fortæller hun. Det er vigtigt, at der er taletid til alle. Nogen har måske brug for at sætte mange ord på deres følelser og har nemt ved at fortælle. Andre kan måske have mere vanskeligt, ved at sætte ord på det hele. Så er det vigtigt, at vi kan sidde sammen uden der bliver sagt noget. At vi kan holde stilheden ud og at der er plads til det.

”Det er godt, vi er to om det. Det giver tryk-
hed” fortæller Lena og henviser til at hun og diakonipræsten begge to deltager hver gang og på forskellig måde får snakket og lyttet. Sorg er lettere at bære for deltagerne, når den deles. I en sorggruppe er det en anderledes måde at snakke om sorg, end når det er blandt familie og venner, hvor det kan være tabubelagt og svært at få taget hul på og komme hele vejen omkring sorgens facetter.

Målet er, at deltagere gennem støtte og indbyrdes samtale får mod til at leve i den ny hverdag, og finde glæde ved livet igen.

Tre sorggrupper i provstiet

Der er oprettet tre sorggrupper i provstiet med frivillige ledere. Ud over ovennævnte er det i Dronninglund med Birgitte B. Nygaard og Bente Schärfe Rasmussen som ledere og i Brønderslev er det Else Hansen, Birthe Sørensen og Anne Lise Strange Møller.

Modsatte side: Friluftsgudstjeneste på havnen i Asaa under ledelse af sognepræst Jeanette Geller. Foto: Lars Horn/BAGHUSET

Frederikshavn Provsti

Af provstisekretær Hanne Simonsen

Farvel til provst Jens Jacob Jensen

Fredag den 24. april 2015 var der indbudt til afskedsreception for provst Jens Jacob Jensen i restaurant Himmelhav på toppen af Kattegat Siloen. Præste- og provstekollegaer, menighedsrådsmedlemmer, biskop m.fl. var mødt op for at deltage i festlighederne.

Jens Jacob blev udnævnt til provst for det daværende Sæby provsti i september 2002. Senere – nærmere bestemt i januar 2007 og som følge af kommunalreformen – blev titlen ændret til provst for Frederikshavn Provsti.

Jens Jacob vender tilbage til sit gamle embede som fuldtidspræst i Øster Hassing – Gåser pastorat, hvor han har været sognepræst siden januar 1977, så han vil stadig være at finde i det kirkelige landskab.

Nyt provsteembede og bolig

Da afgående provst Jens Jacob Jensen ikke havde bopæl i Frederikshavn Provsti var det op til biskop Henning Toft Bro at beslutte, hvor den kommende provst skulle placeres.

Der oprettes et nyt embede i Sæby sogn fordelt med 50% som sognepræst i Sæby og 50% som provst for Frederikshavn Provsti. Sæby menighedsråd har erhvervet en ny præstebolig i det nordlige Sæby.

Ny provst ansat

Den 1. august tiltrådte Viggo Ernst Thomsen stillingen som provst i Frederikshavns Provsti. Han kommer fra en stilling som sognepræst ved Bangsbostrand kirke i Frederikshavn. Den nye provst kender dermed allerede på forhånd en hel del til provstiet.

Viggo Ernst Thomsen var tidligere i 1990'erne ansat

som lektor i Religionspædagogik på Præstehøjskolen og Folkekirkens Pædagogiske Institut (Nuværende FUV). Derefter har han i en årrække været lektor i kristendomskundskab på Professionshøjskolen UCN i Aalborg og Hjørring, hvor han også har undervist skoleledere i ledelse, pædagoger i pædagogik og sygeplejersker i etik.

Viggo Ernst Thomsen er gift med Gurli Møller Andreassen, der også er sognepræst. ”Jeg var 50 år, før jeg blev ordineret. Så indtil da kendte jeg mest en provst fra min rolle som præstemand. En provst var en, der engang imellem kom på syn i præstegården for at tjekke, at der ikke var blade i tagrenden. Ved Syndefaldet manglede Adam et blad. Men her fik man en anmærkning, hvis der var et for meget”, fortæller Viggo Ernst Thomsen med et glimt i øjet til Stiftsbogen.

Farvel til skolekonsulent Inger Røgild

I februar 2015 har vi også måttet sige farvel til vores skolekonsulent siden 2008 Inger Røgild. Inger blev ansat i en nyoprettet stilling som skolekonsu-

lent i Frederikshavn Provsti i efteråret 2008.

Inger har med sin faglig kompetence haft stor indflydelse på den udvikling, som Skoletjenesten har gennemgået siden starten i 2008 og kan tage en stor del af æren for den succes skoletjenesten har i dag.

Inger har valgt at gå på pension, men vil fortsætte med at skrive fagbøger til kristendomsundervisningen, medvirke ved kurser og holde foredrag om vigtigheden af, at vi som danskere kender vores kristne kulturarv.

Goddag til ny skolekonsulent i Frederikshavn Provsti Christine Holm Clayton

Mit navn er Christine Holm Clayton, jeg er 37 år og uddannet folkeskolelærer i 2003 med linjefagene kristendom, dansk, billedkunst og naturteknik. Jeg har undervist i kristendomskundskab på alle klassetrin, og har en bred erfaring med faget i praksis i skolen. Jeg kommer lige fra folkeskolen, ved jeg, hvad der rører sig og fylder for lærerne, og da min mand også er lærer, bliver skolen også omdrejningspunkt for mange samtaler ved midtboardsbordet derhjemme.

Jeg ser det religiøse som en søgen efter mening og en undren over tilværelsen. Den synes jeg i høj grad er til stede i dag også. Det er også grunden til, at jeg mange gange har oplevet, at kristendom er et fag, der kan noget andre fag i skolen ikke kan. Her bliver der åbnet op for elevernes undren, og her får mange overvejelser og refleksioner over tilværelsen frit spil. Jeg oplever, at børn og unge kan lide at blive udfordret på deres tanker om religion og tro. De kan lide at der er en platform, hvor en voksen har tid til at diskutere med dem og vise dem mange forskellige måder at anskue livet på.

Jeg er i fuld gang med at få stykket en årsplan med skoletjenestens tilbud af gratis undervisningsforløb og lærerkurser sammen. Jeg har rigtig mange ideer til forløb og kurser, årsplanen byder på mange gode grydeklare forløb til kommunens lærere.

Der vil igen i år blive mulighed for at opleve kunstneren Erik Hagens kunstværk 'Esbjerg Evangeliet', der er en samtidskommentar med udgangspunkt i Bibelen. Værket kan opleves i form af en transportabel reproduktion, som kommer rundt på forskellige skoler.

Det store projekt i år bliver projektet 'Lydspor', som er produceret i landsnetværket af folkekirkelige skoletjenester. Her kan de yngste elever få en stor musikalsk oplevelse først med orgelet i kirkerummet og derefter hjemme på skolen, hvor de selv kan komponere deres egen stemningsmusik til en lille animationsfilm.

Christine Holm Clayton, nyansat skolekonsulent

Frederikshavn Provsti samler administrationen i Kattegat Siloen

Som en naturlig forlængelse af Jens Jacob Jensens fratrædelse som provst for Frederikshavn provsti skulle der også findes nye lokaler til provstiadministrationen.

Hidtil har 'provstiet' været fordelt på 3 adresser. Selve administrationen har haft til huse hos provsten i præsteboligen i Gandrup, hvor også provstisekretæren havde sin arbejdsplads. Provstiudvalget havde lånt et mødelokale i kapelbygningen på

PERSONALIA

Sognepræst Viggo Ernst Thomsen fratrædt som sognepræst i Bangsbostrand sogn pr. 31. juli 2015 for at tiltræde i nyoprettet stilling som sognepræst ved Sæby kirke (50%) og provst for Frederikshavn Provsti den 1. august 2015.

Sognepræst Bodil Bolding Kristensen fratræder sin stilling som sognepræst i Frederikshavn sogn pr. 31. oktober 2015.

Fladbjerg kirkegård, mens skolekonsulentten havde sit kontor i FME-bygningen på havnen i Frederikshavn.

Provstiudvalget valgte at samle hele administrationen i 'Kattegat Siloen' på havnen i Frederikshavn. Her har man lejet sig ind i et kontorlokale på 75 m² på 5. sal med udsigt over en stor del af det langstrakte provsti.

Her er plads til både provst, provstisekretær og skolekonsulent samt mødelokale i lyse og venlige omgivelser. Der er fri adgang til flere fællesfaciliteter heriblandt møde- og konferencelokaler i forskellige størrelser samt kantine, hvorfra der kan bestilles forplejning. Det giver os mulighed for selv at invitere menighedsråd og præster til budgetsamråd, præstekonvent og lignende.

Provstidagen september 2014.

Provstiudvalget har længe arbejdet med tanken om at lave en 'provstidag'. En dag for alle, hvor det ikke skulle handle om økonomi og tørre tal, men en dag med mulighed for eftertanke, samtale, latter og fællesskab.

Et udvalg bestående af både præster, menighedsrådsmedlemmer og medlemmer af provstiudvalget påtog sig opgaven med at få sammensat et spændende og varieret program for dagen.

Lørdag den 20. september 2014 samledes 120 menighedsrådsmedlemmer, præster, medarbejdere og provstiudvalget på Hotel Viking i Sæby.

Med udgangspunkt i sin bog 'De måske kristne' lagde forfatteren og religionsforskeren Iben Krogsdal op til debat omkring emnet 'Er danskerne kun måske kristne – og hvad betyder det?' Iben Krogsdal har som religionsforsker arbejdet med moderne menneskers religiøsitet og ændringer i den folkelige opfattelse af kristendommen. Hun er desuden kendt som salmedigter og samfundsdebattør.

Iben Krogsdals oplæg indgik senere i eftermiddagens 'Fremtidsværksted', hvor konsulent og tidligere-

re sognepræst Ole Kamp stod i spidsen for en drøftelse af, hvad der er godt og måske mindre godt i det daglige arbejde i folkekirken? Hvad kan være med til at styrke liv og vækst i de enkelte sogne.

Ind i mellem blev der også tid til at røre både sangstemmerne sammen med kirkemusiker ved Abildgård kirke Henrik Strøm. Dagens mere kulørte indslag stod 'Knirkerevyen' for. Folkekirken ristes over satirens flammer, når Knirkerevyen skyder med skarpt mod både præster, menighedsrødder, sognebørn og helt almindelige mennesker.

Dagen sluttede med fællesspisning, inden vi sagde farvel til hinanden efter en inspirerende dag.

Ravnshøj sognehus

D. 26. oktober 2014, kunne biskop Henning Toft Bro indvie det 'nye sognehus' i Ravnshøj. For Åsted-Skærum-Kvissel menighedsråd er huset

*Understed Kirke. Foto:
Niels Clemmensen.*

som nyt. Det har ganske vist fungeret som missionshus siden 1897.

Samlingsstedet for menigheden i Åsted-Skærum-Kvissel pastorat havde indtil da været konfirmandstuen ved Åsted præstegård.

Det lokale Indre Missions samfund, erkendte for nogle år siden, at de ikke længere magtede at bære den økonomiske byrde, det er at eje og drive et missionshus. Derfor ønskede man at sælge. Det kom Åsted-Skærum-Kvissel menighedsråd for øre. Arkitekt Øjvind Jørgensen blev sat på opgaven med at renovere bygningen. Det gamle missionshus var indrettet med to sale. Den store sal havde i sin oprindelse et buet loft, og lille sal almindeligt fladt loft. Nu er salene lagt sammen og loftet ført tilbage til den oprindelige buede konstruktion. Det har givet et stor flot sal med højt til loftet. Erhvervelse og renovering af sognehuset kom til at koste

i alt kr. 1.800.000,-

Sognehuset ligger centralt i den største by i pastoratet, lige over for den lokale skole, som et fantastisk samlingssted for den lokale menighed.

Torben Christensen, formand for Åsted-Skærum-Kvissel menighedsråd.

Hjørring Nordre og Søndre Provstier

Af provst Lars-Erich Stephansen, Thomas Reinholdt Rasmussen og Line Skovgaard Pedersen

Biskoppen genindviede Byrum kirke den 13. september 2015 efter en gennemgribende restaurering til 3,7 mio kr., hvoraf 450.000 kr. blev finansieret via fondsstøtte. Foto: Olav Juul.

PERSONALIA

Ole Dybro, provst i Hjørring Nordre provsti og sognepræst (kbfs) i Sindal-Astrup pastorat er fratrådt med pension 1. april 2015

Der sker meget i disse år, og der kunne være meget at skrive om – den nødvendige renovering af Løkken præstegård, en løsning af de dårlige arbejdsforhold på provsti- og præstekontorene i Sindal, den store vandflod som ramte Vendsyssel i forbindelse med skybruddet i efteråret 2014.

Vi har valgt at fokusere på forholdet mellem præst, præstegård og sognegård, på strukturændringer, der følger af reduktion i præstenormeringen og på provsteskiftet.

Hist, hvor vejen slår en bugt, ligger der et hus så smukt....

Fra præstegård til sognegård

Af sognepræst Line Skovgaard Pedersen

"Det jeg værdsætter ved arkitektur er dens evne til at forme en bydel.... Dens evne til at gøre fremmede til naboer. En velanlagt park kan få folk til at føle sig trygge.... En skole kan være både funktionel og smuk, så børnene føler sig engagerede i stedet for indespærrede!"

Så vidt byggematadoren George Wade (i skikkelse af skuespilleren Hugh Grant) i komedien "Two weeks notice". Men citatet er også et fint udtryk for de oplevelser, vi har i den nye Tornby-Vidstrup Sognegård. Det er simpelt hen rigtigt sjovt at opleve, hvordan mennesker reagerer på de nye rammer. Førskolebørn, der suser rundt i huset, og forældre, der bliver siddende en ekstra halv time over spaghetti og kødsovs. Konfirmander, der ikke kan vente til næste uge med at færdiggøre deres kreative projekter i værkstedet. En mødekultur, der blomstrer i lokaler, hvor akustikken ikke er en konstant modspiller.

"Konfirmander har taget værkstedet i Tornby Sognegård i brug" (privat foto)

Kormedlemmer, der kommenterer de nye stole – at dem kan de da sagtens sidde på en hel aften.

Flere menighedsråds ønskedrøm

Den gamle præstegård i Tornby blev i midten af 1970'erne revet ned til fordel for en moderne præstebolig med præstekontor, thekøkken, et meget lille toilet og konfirmandstue som rammer for menighedslivet. Efter ret kort tid viste disse rammer sig at være for beskedne. Der var ikke tænkt på adgangs- og toiletforhold for handicappede og dårligt gående. Akustikken var rigtig dårlig. Konfirmandstuens størrelse viste sig at være en udfordring i forbindelse med sognemøder, forældremøder, store konfirmandhold og ikke mindst udviklingen inden for pædagogikken. Ret hurtigt blev det et ønske for menighedsrådet at udvide og opgradere menighedslokalerne. Det var bare ikke så lige til. Fredningsbestemmelser og terræn satte sine begrænsninger og forskellige forslag til renovering gav ikke ret mange ekstra kvadratmeter til

menighedslivet. Så kom man på idéen at flytte undertegnede ud af bygningen og dermed skaffe de ekstra kvadratmeter. Menighedsrådet med daværende formand Henrik Hegelund i spidsen mente, at her havde man fundet en god løsning og med et hurtigt tilsagn fra Provstiudvalget gik man på jagt efter en ny præstebolig.

Mellem skolen og plantagen

Heldigvis kom der ret hurtigt en forholdsvis egnet bolig til salg centralt i Tornby og i 2011 flyttede præsten så fra præsteboligen ved kirken til et parcelhus i boligkvarteret bag skolen i Tornby – lige ved kanten af Tornby Klitplantage. Det har vist sig at være et fint flyt. På trods af at boligen ikke er bygget til præstebolig, har det været muligt at indrette et kontor med separat indgang. Og det har vist sig gavnligt for præstens privatliv ikke længere at bo sammen med menighedslokalerne. Det er ganske simpelt rart, at brugere af menighedslokalerne ikke længere skal lige forbi en lang række

Winnie Nørholm Rischel, ansat som provst i Hjørring Nordre provsti og sognepræst (kbk) i Sindal Astrup pastorat fra 1. maj 2015

vinduer med frit indblik til privatboligen.

Sognegården

Nu var kvadratmetrene så til rådighed og arkitekt Jørgen Ussing blev hyret til at komme med forslag til en ny indretning af bygningen. Dernæst måtte vi naturligvis vente på, at provstiudvalget fandt plads til finansiering af renoveringen. I ventetiden tog vi hele huset i brug. Malerklubben brugte de tidligere børneværelser på 1. sal. De kommunale dagplejere brugte det tidligere privatkøkken, spise- og dagligstue. Konfirmanderne brugte hele huset. Og menighedsrådet samlede mange gode erfaringer i den periode. I 2014 kunne vi så gå i gang med renoveringen, dog efter lidt ekstra ventetid, da der blev konstateret miljøfarlige stoffer i klæbemidlet til fliserne på badeværelset og flere andre steder. I gang kom vi dog, og i maj-juni 2015 kunne vi tage vores flotte nye sognegård i brug. Meget er helt nyt, meget er genbrug. Flot står den lige der, hvor vejen bugter sig over mod kirken. Arkitekterne i UBN ARK Jørgen Ussing og Peter Brix har sammen med et engageret menighedsråd skabt en flot bygning med tydelig samhørighed med vores gamle kirke, og hvor funktionaliteten er i højsædet. Der er blevet plads til en fantastisk sal. Et kreativt værksted. Et godt samtaleværelse. Et lille mødelokale og en skøn foyer. Og allerede nu bobler det af liv i bygningen.

Kristine Marstrand-Jørgensen er fra 1. juni 2015 ansat som sognepræst (kb) i Vrå-Em pastorat.

Karsten Erbs, Vrensted, sognepræst i Løkken Storpastorat, er fratrådt med pension 1. juli 2015

Strukturændringer og ønskegudstjenester

Af provst Lars-Erich Stephansen

Da både Karsten Erbs, Vrensted, og Niels Clemmensen, Børglum, meddelte, at de ønskede at gå på pension i denne sommer, tænkte jeg: øv, øv og atter øv! Karsten var egentlig bestemt på at fortsætte, indtil han blev 70, og Niels er så tilpas yngre end mig til, at jeg kunne gå ud fra, at når jeg gik som 65'årig, så ville det ikke blive mit problem at tage ansvar for de forandringer, der måtte følge med,

når Niels' embede ikke blev slået op igen.

Det blev det så alligevel. Jeg har holdt møder med hver enkelt menighedsråd, nogle steder flere. Der har været fællesmøder, hvor biskoppen deltog. Den første store forandring var, at Jelstrup sogn efter en grundig debat på to velbesøgte menighedsråd med et overvældende flertal besluttede at anmode om at udtræde af Løkken Storpastorat og i stedet blive tilknyttet Vejby-Sejlstrup-Harritslev-Rakkeby pastorat. Det var en win-win situation. Jelstrup sogn kom nu til at høre sammen med sogne, som der på en række andre områder i forvejen er et tæt samarbejde med, og som det ligner i sammensætning. Og pastoratet fik derved et befolkningstal, så det ikke vil være truet, når Viggo Noe, Rakkeby, til sin tid går på pension.

I Løkken Storpastorat, som fremover kun vil have 2 sognepræster til godt 3.000 indbyggere – om sommeren er der sikkert 20.000 – har det store spørgsmål været, hvordan det gøres attraktivt at søge et embede med fire menighedsråd og otte kirker.

Grundtanken med storpastoratet er, at Løkken skal være dynamoen i området også i kirkelig henseende. Her bor halvdelen af befolkningen. Her køber man ind. Her er der masser af aktiviteter. Her er der et godt og stabilt kirkeliv, som der skal værnes om. Derfor vil der som hovedregel være højmesse i Løkken kirke hver søndag, den eneste A-kirke.

Diskussionen om fordelingen af gudstjenester i de øvrige kirker må forventes at fortsætte de kommende år. Som Karsten Erbs bemærkede i forbindelse med sin afskedsgudstjeneste, er det vigtigt, at man i storpastoratet øver sig i at se sig selv som én kirke, én menighed med otte kirkebygninger. Derfor vil der i prøveperioden kun være tre gudstjenester hver søndag i vinterhalvåret og fem i sommerhalvåret, hvor sommerkirkerne i Furreby, Lyngby og Børglum Kloster også skal dækkes ind.

Klosterkirken vil fremover fortrinsvis blive betjent af præster udefra, fordi der ikke kan være tjeneste

Ole Dybros afskeds-gudstjeneste i Sindal Bykirke (privat foto)

senere end kl. 10, så kirken kan åbnes kl. 11 som turistmål. De tidspunkter passer ikke sammen med den øvrige gudstjenesteplan, som rummer to B-kirker, nemlig Vrensted og Rubjerg. Her vil der som hovedregel være en højmesse om måneden og en morgengudstjeneste eller en alternativ gudstjeneste. I Børglum sogn med tre kirker til 694 medl. vil behovet være dækket ind med 1 mdl. gudstjeneste. Om sommeren er det i klosterkirken, om vinteren skiftevis i Børglum og Vittrup kirker. Foruden naturligvis ønskegudstjenester!

Fra storpastoratets start var det nemlig vigtigt for mig – og for biskop Søren Lodberg Hvas – at slå fast, at vi ikke lukker kirker. Det gør menigheden. Den holder kirken åben ved at bruge den. Derfor lancerede vi fra starten tanken om ønskegudstjenester. Hvis man synes, der er for få gudstjenester

i den lokale kirke, kan man bede om en ønskegudstjeneste. Hvis 10 personer med tilknytning til kirken ønsker det, vil der blive arrangeret en gudstjeneste. Hvis der er under 10, finder vi, at de af ressourcemæssige grunde må køre til gudstjeneste i en af de andre kirker. Der er ikke langt til nogen af dem. Erfaringen har indtil videre vist, at de planlagte gudstjenester dækker behovet. Ønskegudstjenester har hidtil kun været afholdt i forbindelse med afholdelse af barnedåb.

Under strukturdrøftelserne har der været stærke overvejelser om at nedlægge præsteboligen i Vrensted og i stedet erhverve en ny i Løkken. Vi har dog valgt i første omgang at forsøge med Vrensted igen. Hvis det ikke lykkes, må det andet forsøges – eller evt. at søge om tilladelse til at slå op uden boligpligt.

Annemette Høghsbro, fængselspræst ved Kragsskovhede og sognepræst i Hirtshals, er fra 1. august 2015 ansat som sognepræst (kb) i Øl- and-Langeslund pastorat

Provst Winnie Nørholm Rischel indsættes i Astrup kirke torsdag, den 7. maj 2015 af fungerende provst Lars-Erich Stephansen (Foto: Marianne Jakobsen)

Niels Clemmensen, Børglum, sognepræst i Løkken Storpastorat, er fratrådt med pension 1. oktober 2015

Lars-Erich Stephansen, provst i Hjørring Søndre provsti og sognepræst (kb) i Sct. Catharinæ sogn er fratrådt med pension 1. november 2015

Menighedsrådets ret til at kalde en præst

Af Lars-Erich Stephansen

I et par årtier har det ikke været så almindeligt, at et menighedsråd opfordrede nogen til at søge et ledigt præsteembede, det være sig en præst eller en teolog, som man mente ville passe godt til sognet – eller for den sags skyld en helt tredje, som kunne sættes ind efter kåringsparagraffen. Der har nærmest været en stemning af, at sådan noget gør man da ikke, man bør pænt vente på, at nogen af sig selv interesserer sig for sognet. Og det på trods af at headhunting i det øvrige samfund i samme periode er blevet en selvfølge. Således opfordrede et halvoftentligt selskab fornylig fire forskellige personer med relevante kompetencer til at søge en ledig stilling for at sikre sig gode folk at vælge imellem.

Det var tidligere også ganske almindeligt ved embedsledighed i folkekirken og var fx tilfældet, da jeg selv fik mit første embede i Ringive. Det var ligeledes tilfældet, da den grundtvigske gruppe i 1967 opfordrede Tage Hansen fra Åle til at søge til Hjørring – det var grundtvigianernes tur til at få en præst, og det fik de, selv om de var i mindretal. Det var tilfældet, da Indre Mission, som også var i mindretal, tilsvarende foreslog Jan Bjerregaard at komme til Hjørring i 1980, og siden en anden meget velkvalificeret indre missionsk præst fra østkysten i 1987, hvor det imidlertid ikke var IM's tur til at få præst. Men man kan da ikke tænke sig fornemmere måde at tage menighedens ret til at kalde sin præst alvorligt på.

Nu er traditionen lykkeligvis taget op igen. Sindal menighedsråd tog sin opgave alvorligt, da det

sørgede for, at et par velkvalificerede præster blev prikket på skulderen i forbindelse med Ole Dybros afgang. Sct. Catharinæ menighedsråd tog sin opgave alvorligt, da det opfordrede Thomas Reinholdt Rasmussen til at søge min stilling, som han overtager til november. Der er ingen grund til at sidde med hænderne i skødet, når man selv kan være med til at forme fremtiden.

Farvel og goddag til provster

Provst Ole Dybro gik på pension med udgangen af marts måned. Han blev i 1994 provst for Frederikshavn provsti og siden 2007 for det nydannede Hjørring Ndr. provsti. Til hans overraskelse medførte det, at han skulle dele provstiudvalg med kollegaen i Hjørring Sdr. De fandt dog begge hurtigt ud af, at det var en rigtig god idé, og arbejdede begge på at udvide samarbejdet. Allerede efter første budgetsamråd foreslog han således, at budgetterne blev samlet i Hjørring for begge provstier, mens hans selv overtog bygningssynene.

Ole Dybro udviklede sammen med provstiets bygningskyndige Per Lønborg Pedersen KirkeDV, en IT-baseret bygningsregistrant, som har vist sig at være et meget nyttigt redskab i forbindelse med

budgetlægningen. Det var et kæmpearbejde, hvor han personligt påtog sig grundregistreringen af samtlige bygninger i de to provstier. Menighedsrådene har også taget KirkeDV til sig, godt hjulpet på vej af at der vanker nej til alle budgetønsker vedr. bygninger, som ikke er registreret i KirkeDV. Ole Dybro har altid været en handlekraftig mand. Da det i en periode var vanskeligt at få håndværkere til at påtage sig de småopgaver, der altid kommer omkring bygninger, ansatte han resolut en provstihåndværker, som sørgede for, at opgaverne blev løst. Det fungerede nogle år, indtil situationen igen ændrede sig.

Med sig fra det gamle Frederikshavn provsti havde han fremstillingen af kirkeblade. Provstisekretærene opsætter en række af egnens kirkeblade og kopierer dem på et par avancerede kopimaskiner i køkkenet. Det betyder samtidigt, at der er etableret fælles indkøb af kopipapir til de involverede sogne.

Ole Dybro har samtidig varetaget embedet som sognepræst i Sindal med stor flid. Han kom til Sindal fra Slagelse i 1986 og har været en meget afholdt og dygtig sognepræst. Han blev da også takket behørigt ved menighedsrådenes og provsti-

Soluret på Sct. Catharinæ kirke - Hjørring bys måske ældste ur er det solur, der sidder i gavlen på Sankt Annæ Kapel, der blev sat om efter den store brand i Hjørring i 1793. Sankt Annæ Kapel er fra 1400-tallet og rummer nu rummer Sct. Catharinæ kirkes kor. (Privat foto)

Thomas Reinholdt Rasmussen, sognepræst ved Sct. Catharinæ kirke, er ansat som provst i Hjørring Søndre provsti og sognepræst (kbj) i Sct. Catharinæ sogn fra 1. november 2015

”Pladsproblemer - tidligere organist Peter Lindhardt Toft kæmper for at få plads til koret ved en kirkefrokost i konfirmandstuen” (privat foto)

udvalgets afskedsarrangement i Sindal sognegård. Hans efterfølger er Winnie Nørholm Rischel, der er født i 1968. Hun har tidligere været sognepræst i V. Hornum-Flejsborg 1997-2008 og i Levring-Hørup 2008-2015 og blev udnævnt til provst for Hjørring Ndr. provsti pr. 1. maj 2015. Hun har taget fat på arbejdet med godt humør og en stor energi, der lover godt for det fortsatte samarbejde mellem de to provstier.

Søndre

Med udgangen af oktober er provst Lars-Erich Stephansen gået på pension. Lars-Erich Stephansen har været provst siden 1998, først for Hjørring provsti og efter kommunalreformen 2007 for Hjørring Sdr. provsti, hvilket var en nyskabelse, da provstiet blev en samarbejdspartner med Hjørring Ndr. provsti med samme provstiudvalg og i samme kommune. Sammen med nu afgangsprøvt Ole Dybro var Stephansen en god årsag til, at de to provstier i dag er en god og velfungerende helhed.

Provsteembedet har undergået store forandringer siden 1998. Dengang kunne provstiet drives med en halvtidssekretær fra provstens bolig. I dag er provstiet flyttet ind i lejede lokaler i Nørregade i Hjørring, og varetager både sekretærfunktioner for provstiet og økonomistyring for menighedsrådene. Samtidig er eksempelvis Skole-Kirke-tjenesten blevet en væsentlig og nær samarbejdspartner. Det er således et andet administrativt provsti, der efterlades. Samtidig har provstiet i de år også oplevet andre forandringer. Særlig skal nævnes skabelsen af Løkken Storpastorat, hvor de gamle sogne Løkken-Furreby, Rubjerg-Lyngby, Vrensted og Børglum nu er en helhed med fælles præstelig betjening. Provstiet er her velsignet med et stort antal kirker, som gør det til en opgave at tænke nyt i forhold til det kirkelige liv.

Sideløbende med provstearbejdet har Lars-Erich Stephansen siden 1987 været sognepræst ved Sct. Catharinæ kirke, som har nydt godt af hans store engagement i det folkelige og oplysende arbejde.

Den 20. marts 2015 besluttede menigheden i Jelstrup sig med et overvældende flertal for at skifte pastorat, så sognet fremover indgår i Vejby-Sejlstrup-Jelstrup-Harritslev-Rakkeby pastorat. (foto: Bent Bach, Nordjyske Medier)

Både sogn, provsti og Stift tager således afsked med en både driftssikker og dygtig sognepræst og provst, der forlader sogn og provsti som en vel-fungerende helhed, ikke mindst i henseende til det kirkelige liv.

Efterfølger bliver sognepræst ved Sct. Catharinæ kirke Thomas Reinholdt Rasmussen, der er født i 1972. Han har været sognepræst siden 1999, først i Elling sogn og siden i Tversted- Uggerby. Siden 2012 har han virket ved Sct. Catharinæ kirke og er nu pr. 1.november ligeledes udnævnt til provst for Hjørring sdr. provsti. Her skal han sammen med den nye provst for Hjørring Ndr. provsti Winnie Rischel videreudvikle det samarbejde mellem provstierne, der allerede er i gang. Der skal lyttes til menighedsrådene, der er dem, der kender de lokale forhold bedst, samtidig med at beslutninger også skal træffes i et større perspektiv. Der er ingen tvivl om, at folkekirken er inde i en forandringstid,

og et af de steder, hvor forandringer for alvor mærkes, er i provstierne.

Thomas Reinholdt Rasmussen præsenteres for menighedsrådene ved en gudstjeneste i Sct. Catharinæ kirke søndag 31.januar kl.14.00, hvor der vil være efterfølgende kaffe og oplæg i Hjørring sognegård. Hertil vil alle Hjørring sdr. provstis menighedsråd få en særlig invitation.

Arbejdsopgaverne er mange, men glæden ved at arbejde på evangeliets sag gør, at de forhåbentligt kan løses til gavn for den kristne kirke på lige net-op dette sted. Her skal blot til sidst lyde en stor tak til provst Lars-Erich Stephansen for både godt og muntert udført arbejde.

Hadsund Provsti

Af provst Carsten Bøgh Pedersen

*Jette Bendixen Rønkilde
gav Hadsund provstis
præster mange nye
vinkler på liturgi og
Gudstjeneste*

Frivillighed til familiestøtte i Hadsund provsti

For mange læsere af stiftsbogen vil begrebet "Folkekirkens Familiestøtte" endnu ikke være et kendt begreb, men det er målet, at ikke blot alle i Aalborg Stift, men at man med tiden i alle 10 stifter vil kende til Aalborgs Stifts Diakoniuudvalgs ambitiøse pilotprojekt: "Folkekirkens Familiestøtte". Det vil føre for vidt at redegøre for projektet på disse sider, men lad mig blot nævne, at pilotprojektet "Folkekirkens Familiestøtte" i al sin enkelthed går ud på at bringe de værdier, Folkekirken rummer i spil gennem frivilliges indsats i lokalområdet. Projektet har fokus på de sårbare

børnefamilier, som i stigende krav kommer ind i en spiral af problemer, som tænketanken bag projektet tror kunne bremses ved konkret hjælp til selvhjælp i hjemmet fra et frivilligt menneske i lokalområdet.

Hadsund provsti er blevet bedt om at deltage i pilotprojektet ved i første omgang at finde et menighedsråd, som ville påtage sig ejerskab af pilotprojektets gennemførelse. Det er lykkedes og i Vive-Hadsund pastoratråd er man allerede i fuld gang med at rekruttere frivillige til opgaverne. Erfaringer med frivillighed i al almindelighed har dokumenteret, at frivillige har brug for en tovholder eller koordinator. Nogen må således

*“Det gælder om at turde åbne op for alle sider af dig selv, når du kommunikere og formidler for en forsamling”
fortalte skuespiller Lotte Andersen til præsterne, inden de selv måtte ud på gulvet og vise sider af dem selv, som lover godt for kirkegængerne.*

påtage sig en ledelsesrolle. Professionelle ledere i erhvervslivet udtrykker gerne den største respekt for ledelse af frivillige og anser det for en af de sværeste ledelsesroller, der findes. Derfor har projektets idé folk indbygget en lønnet koordinatorfunktion i projektet og Hadsund provstiudvalg har givet tilsagn om at understøtte pilotprojektet økonomisk, således at der kan ydes en tovholder for projektet et mindre honorar.

Fra Hadsund provsti ønsker vi projekt ”Folkekirken Familiestøtte” alt det bedste til gavn for sårbare familier og til gavn for Folkekirken, som får en enestående mulighed for at vise troværdighed ved at gøre sine værdier til konkrete handlinger.

Liturgisk Værksted

I kristendommens første århundred vokser den kristne teologi så at sige ud af de første menigheders gudstjenestepraksis, eller sagt med oldkir-

kens ord: Det er bønnen, der former troen! Den kristne tro og dennes indhold var i oldkirken dyb forankret i menighedens gudstjenestelige praksis, og med stor sandsynlighed gør dette sig stadig gælden i vor tid. Det er gennem gudstjenesten, vi på fundamental vis lærer, hvad kristendommen er!

En gudstjeneste er mange ting, men først og fremmest er den de troendes samfund, der samles i handling og ord med tro og håb på at møde den opstandne Kristus i deres forsamling. Gudstjenesten er således dimensionen i rum og tid, hvor Gudsmødet kan finde sted – øjeblikket, hvor Gud kommunikerer med menigheden og menigheden kommunikerer med Gud. Denne kommunikation har sine udtryksformer – også kaldet liturgien, og netop gudstjenestens liturgi var temaet på et døgnseminar, som præsterne i Hadsund Provsti havde sat hinanden i stævne til.

PERSONALIA

*Sognepræst Jane Jelsbak,
Astrup-Rostrup pastorat
fratrådte d. 31. maj
2015*

*Sognepræst Lene
Bruun-Kristensen er
ansat som sognepræst i
Astrup-Rostrup pastorat
d. 15. juli 2015.*

Vi havde sat os det mål med døgnseminaret, at vi som præster skulle blive rustet til at arbejde med både liturgien og os selv som instrumentelle og personlige formidlere af Gudsmødet i gudstjenesten anno 2015.

Til arbejdet med selve liturgien havde vi inviteret sognepræst Jette Bendixen Rønkilde, som blandt flere artikler og bogudgivelser har skrevet en Ph.d afhandling om liv og vækst i gudstjenesten. Til arbejdet med den mere personlige formidlerrolle i gudstjenesten havde vi inviteret den professionelle skuespiller, Lotte Andersen.

De fleste præster kender til følelsen af engang imellem at gå på prædikestolen med en prædiken, man ikke selv er helt tilfreds med, og så opdage, at der i selve formidlingen af selv samme prædiken skete det forunderlige, at prædikenen alligevel blev god. Helligånden skal selvfølgelig have sin del af æren for disse underfundige søndage, hvor dette sker, men noget af æren kan nok også godt tildeles formidleren. Den bedste prædiken kan således gå tabt, hvis den leveres dårligt, mens den dårlige prædiken kan gøre stor fyldest, hvis den ellers bliver leveret godt. Denne teori vil ikke alle være enige, men ikke desto mindre var det den præmis, vi arbejdede under med Lotte Andersen. Hendes opgave bestod ganske enkelt i at gøre os til bedre formidlere og liturger i gudstjenesten. Provstiseminarieret med både Jette Bendixen Rønkilde og Lotte Andersen blev på alle måder en berigende og udfordrende oplevelse, som kædet sammen med et helt døgn i hinandens selskab, har rustet Hadsund provstis præster til i tæt samarbejde med vores respektive menighedsråd at fortsætte arbejdet med en nutidig gudstjenestepraksis. Fornylse uden rodfæste i traditionen er ikke vejen, men det er en bevidstløs tradition alene for traditionens skyld heller ikke.

Nogle gange må man forandre noget for at bevare det!

Ny provstisekretær

Hadsund provsti har fået ny provstisekretær efter Bodil Rafaelsens mange gode år i tjenesten. Vores nye provstisekretær hedder Mette Broen Steen.

Med nye folk følger også nye tider, og vi er glade for at kunne præsentere Hadsund provstis nye hjemmeside på: <http://hadsundprovsti.dk>

Hjemmesiden er mest tænkt som et servicested og hjælpemiddel til provstiet menighedsråd, kirkefunktionærer og præster, men selvfølgelig også som et åbent ansigt vendt ud mod verden uden for Hadsund provsti.

Vi tilbyder alle sognene i provstiet en fælles platform for offentliggørelse af gudstjenester og arrangementer og håber dermed også at inspirere hinanden sognene imellem.

Jammerbugt Provsti

Af provst Folmer Thoftdal-Olesen

*Grusgravskoncerten i
Gøttrup med Tørfisk,
Per Nielsen og Sing4Joy
– og ca. 1.000 deltagere!
Privatfoto.*

Tidens gang

”En fredelig dag på kontoret” – det er ikke lige det, Folkekirken oplever i disse år, hvor der diskuteres ny styreform, hvor regeringer skifter, og hvor der er fokus på ”mere kirke for pengene” – hvilket ofte er lettere at sige end at udmønte rent praktisk!

Dog er vi lige nu inde i en heldig periode i Jammerbugt provsti og kommune, idet der i det sidste års tid har vist sig at være en smule mere råderum, end der har været før – så det er med at smede, mens jernet er varmt.

Det er fristende at skrue op for de kirkelige aktiviteter, men det skal gøres med varsomhed, fordi der ikke er plads til en større forøgelse af lønninger og dermed heller ikke rigtig plads til at ansætte nye medarbejdere i større stil. Den slags er jo at bin-

de økonomien fremad, fordi det er meget sværere at skrue ned for blusset og måske endda afskedige medarbejdere, end det er at skrue op. Så når man en gang har oprettet en ny stilling til et rigtig godt formål – og dem er der mange af! – så er lønkro-nerne bundet deri de næste mange år.

Samtidig har vi stadig et bygningsmæssigt og vedligeholdelsesmæssigt efterslæb fra nogle meget magre år, så der er nok at tage fat på her. Det binder ganske vist også økonomien igennem lån i stiftet, men det er dog lån, som før eller siden tilbagebetales med deraf følgende mulighed for at tilgodese andre projekter.

I 2014-15 bliver der brugt en del midler på fornyelse af maskinparken, ligesom et par større byggeprojekter nu endelig kan sættes i gang.

Det gælder byggeri af en ny præstebolig i Hune, hvor sognepræst Birgit Lundholm Jensen m. familie har været huset i en lejet bolig siden hun kom til provstiet i 2013, idet den gamle bolig var i så dårlig forfatning, at den enten måtte rives ned eller renoveres for et større millionbeløb, og her faldt valget altså ud til nybygningens fordel. Vi håber, at den nye bolig kan stå klar til indflytning inden jul 2015.

Samtidig er Jetsmark Kirke så småt klar til at gå i gang med et større projekt, der primært handler om fornyelse af varme anlægget, men som kaster en del andre ting af sig også, ikke mindst udskiftningen af løse stole med nye kirkebænke. Projektet har ventet længe, og det er på høje tid, at det nu sættes i gang, da der er fare for, at de mange smukke og uvurderlige kalkmalerier i kirken ellers vil lide ubodelig skade.

Der mangler så stadig nogle kirkerestaureringer og fremtidssikring af præsteboliger mm. ligesom graverfaciliteterne sine steder trænger til en forbedring, men Rom blev jo ikke bygget på en dag, og det sker heller ikke her. Og når vi er hele raden igennem, kan vi sikkert starte forfra, for sådan er det jo at være ansvarlige varetagere af fortidens kulturarv, som kirkerne jo også er – samtidig med at de skal være levende huse og danne rammer om forkyndelsen af evangeliet ind i vores moderne tid.

Kirkelige aktiviteter

Kirken er jo meget andet og mere end blot mursten – den er bygget af levende sten, og uden mennesker og menighed er der ingen kirke!

Der tales meget om tomme kirker og messefald – den kirketælling, vi er i gang med her i Aalborg Stift viser heldigvis, at det mere er tomme ord end realiteter, for der kommer faktisk ganske mange til de kirkelige aktiviteter, der tilbydes de forskellige steder, og det gælder i høj grad også i Jammerbugt provsti.

Der er tale om mange forskellige aktiviteter: ud-

over gudstjenester af mange forskellige former er der sogneaftner, café-eftermiddage, babysalmesang, kor, børneklubber, familiearbejde, sorggrupper og mange, mange andre ting.

Og langt de fleste af dem er godt besøgt – men vi må også være ærlige og erkende, at det sine steder kniber lidt, men det er jo heller ikke alle steder, der er lige mange sognebørn tilbage, for også her i provstiet kan vi mærke en vandring fra land til by. Og at fordele sol og vind lige, så de folkerige sogne tilgodeses uden at vi kvæler de små steder er en opgave, der bestemt ikke er let.

Men som det så ofte er nævnt, kommer vi langt med samarbejde: ingen kan have alt, men alle kan have noget. Og det forsøger vi på samtidig med, at vi tager hensyn til de ønsker og særlige muligheder (eller udfordringer!), der er rundt omkring!

F.eks. kan det nævnes, at man i Kettrup-Gøttrup pastorat har forsøgt sig med en ”grusgravskoncert” fælles med boldklub og borgerforening: den landskendte gruppe ”Tørfisk” og den lige så landskendte trompetist Per Nielsen var på programmet, og successen blev nærmest overvældende med et sted i nærheden af tusind deltagere – den slags ting er med til at holde kirken fast i bevidstheden, også hos dem, der måske ikke deltager i alle søndagsgudstjenesterne.

Og nå ja, det skal da også med, at vi flere steder forsøger os med ændrede gudstjenestefrekvenser og –tider: i stedet for de traditionelle to gudstjenester hver søndag, er netop Kettrup-Gøttrup i gang med at se, om ressourcerne er bedre brugt på kun en fælles gudstjeneste hver søndag – og faktisk viser kirketællingerne, at der kommer flere deltagere til den ene gudstjeneste, end der gjorde til de to tilsammen før. Og selv om deltagerantal ikke er den eneste målestok for succes, så er der vist ingen tvivl om, at en godt besøgt gudstjeneste fornemmes bedre end to halvdårligt besøgte tjenester....

PERSONALIA

*Birgit Morsing Madsen
(1. februar 2015) – fra
Øland-Langeslund
pastorat til Holmslands
Klit pastorat samt Anker
Fjord Hospice.*

*Kirkemusikersamarbejde
på tværs af sognegrænser
– friluftsgudstjeneste ved
Jægerum Sø. Privatfoto.*

Struktur og fremtidsperspektiver

Sogne- og præstesamarbejdet i den nordligste del af kommunen fortsætter, selv om det netop pga. de ændrede strukturer hele tiden må udvikles og forandres og tilpasse. Men kernen er stadig dels fælles tiltag, dels indbyrdes hjælp og støtte både præster og menigheder imellem.

I den anden ende af provstiet er der af forskellige grunde sket den ændring, at det tidligere Kollerup-Fjerritslev-Hjortdal pastorat er blevet delt, idel Hjortdal sogn er blevet adskilt fra Kollerup-Fjerritslev sogn til et selvstændigt pastorat med Lotte Heftye som kirkebogsførende sognepræst. Hjortdal sogn er dog af en størrelse, der ikke kan berettige til mere end 25% præst, og udover den hidtidige 50% forpligtelse som bistandspræst for provsten, har Lotte derfor fået 25% forpligtelse til tjeneste provstiet som helhed. Med så spredte arbejdsopgaver er det unægtelig noget af en blæksprutte-

stilling, men selv om det ikke er ideelle forhold at arbejde under, kan den slags patch-work være nødvendig, mens strukturerne falder på plads.

I den midterste del af provstiet arbejdes der på nye samarbejdsaftaler i Brevst-området i forbindelse med ansættelse af ny præst i Øland-Langeslund pastorat, og i Aabybro-Biersted-området er den store udfordring konfirmander, som der er rigtig, rigtig mange af, idet en stor del af børnefamilierne bosætter sig i dette område for tiden. Det betyder mange nye villakvarterer, helt ny skole i Aabybro og også god grøde i den østligste del af provstiet, nemlig Nr. Halne, hvilket på sigt giver nye udfordringer og muligheder....

Der er i det hele taget altid brug for at justere og ”skrue på knapperne”, fordi vi jo er både et samfund og en kirke i bevægelse, og morgendagen er aldrig magen til fortiden.

Nævnes skal det også her, at forsøgsordningen

med indbyrdes afløsning blandt kirkemusikerne i ”9460 Brovst” nu er blevet erstattet af en permanent ordning, og det er mit håb, at der her kan blive tale om et pilotprojekt, der spreder sig andre steder, både indenfor og udover provstiets grænser, for selv om der er nogle knaster og udfordringer i projektet, er der også store fordele, både for medarbejderne selv og for de menigheder, der får endnu større glæde af kirkemusikernes forskellige kompetencer og samarbejde – både i hverdagen og ved særlige lejligheder som fælles koncerter, friluftsgudstjenester mm..

En ny verden?

Indrømmet, det er for store ord at tage i munden om kirkens situation i dag – men vi må samtidig indse, at mangt og meget er forandret, både hvad angår kirke og forkyndelse. I dag er Folkekirkens budskab kun et tilbud blandt mange i det kalejdoskop, som den moderne verden udgør i en tid, hvor religioner og kulturer fra øst og vest mødes og blandes.

Fremmede kommer hertil, dels med en anden kristen baggrund og forståelse end vor egen, dels med helt andre religioner – hvordan skal vi møde dem i den meget fremmede hverdag, de pludselig står i? Der bliver givet et større behov for at tage asylcentre og flygtningearbejdet med ind i den kirkelige hverdag, ligesom begrebet mission igen bliver meget aktuelt, ikke kun som en udstrakt hånd til fjerne lande, men også blandt vore nye medborgere her i vores egen del af verden.

Her er brug for åbenhed og initiativ, som kræver at vi tildeler både økonomiske og menneskelige ressourcer til det. Og her er endnu en opgave for kirkens frivillige, som ganske givet vil komme til at spille en større og større rolle fremover, fordi vi simpelthen ikke kan betale os fra de opgaver der følger med at være kirke. Og det mener jeg i øvrigt heller ikke, vi skal, for kirken lever af menighedens engagement, som ikke kun kan bestå i lønnet ar-

bejdskraft, men som basis altid må have det enkelte medlems aktive medvirken, det være sig som direkte håndsækning eller i form af forbøn, der også er en uundværlig del af det kristne fællesskab. Og så kunne man vel passende runde dette afsnit af med at minde om, at evangeliet i sig selv åbner døren til en ny verden, hvor det handler om forskellene på mennesker, men i stedet om et nyt liv med udgangspunkt i frelsen i Jesus Kristus – der, hvor mennesker slet og ret er mennesker og hvor Gud får lov at være Gud!

Netop derfor er der også stadig en gammel verden

Ja, der er stadig en søndagsgudstjeneste og gode og velprøvede aktiviteter, der skal fortsætte for at forkynde, at Jesus Kristus er verdens frelser. Og netop de gamle, velprøvede aktiviteter er nogle af dem, der i vores nuværende situation ikke ret kan fungere uden lønnede medarbejdere. De skal have gode og ordnede forhold, for kirken og især menighedsrådene skal naturligvis være ansvarlige arbejdsgivere, der både tilgodeser det kirkelige liv og de arbejdsretslige forhold, så arbejdsmiljø, lønforhold og meget andet går op i en højere enhed og medvirker til gode gudstjenester og kirkelige aktiviteter i øvrigt inden for de meget forskellige rammer, som vi nu måtte have i de enkelte sogne. Og i mine øjne også meget gerne på tværs af sognegrænserne, for mange opgaver bliver nemmere at løfte hvis vi løfter dem i flok – men altid med respekt for sognenes individuelle forhold, ønsker og muligheder.

Altid med det for øje, at kirkens formål er forkyndelsen af evangeliet – glemmer vi det, kan vi lige så godt dreje nøglen om med det samme og lave kirkerne om til kulturhuse!

Rebild Provsti

Af provst Holger Lyngberg

PERSONALIA

Fratrådte præster

*Sara Schouby Petersen
sognepræst i Skibsted-
Lyngby-Terndrup
pastorat fratrådt 31. juli
2014*

*Lene Højland Laursen
sognepræst i Sønderup-
Suldrup pastorat
fratrådt 31. august
2014.*

Som året går.....

Målt med verdenshistoriens målestok er der ikke sket så meget i Rebild provsti, men målt med vores egen provstimalestok har det nu alligevel været et begivenhedsrigt år, siden sidste bidrag til stiftsårbogen blev skrevet.

To store kirkerestaureringer

Blenstrup kirke

I 2014 gik et længe næret ønske i opfyldelse for menigheden og menighedsrådet i Blenstrup sogn: Den smukt beliggende og ret storslåede kirke kunne endelig lukkes med henblik på, at den gennemgribende og tiltrængte restaurering og ”oprydning” i kirkerummet kunne påbegyndes.

I sig selv adskilte denne indvendige restaurering sig ikke så meget fra alle andre, idet de sædvanlige istandsættelsesarbejder skulle finde sted over alt i rummet.

På et punkt var og blev forløbet ganske anderledes. Blenstrup kirke er begavet med et imponerende orgelpulpitur med orgelfacade fra 1788 eller måske endnu ældre, importeret fra Lübeck. Bag denne flotte facade stod så orgelet, som efterhånden havde gjort sin pligt, men nu måtte gå på pension. Der blev givet tilladelse til at bygge et nyt orgel bag facade, men det var nu lettere sagt end gjort, idet pladsen bag facade er ganske trang og ikke levner mange muligheder for udfoldelse for en orgelbygger.

Udfordringen for menighedsrådet var nu at finde en orgelbygger, der kunne løfte den lidt specielle opgave: at få så godt et orgel som muligt på den beskedne plads, som var til rådighed.

Valget af orgelbygger faldt ganske utraditionelt på orgelbygger Tomaz Mocnic fra Slovenien. Der blev indgået kontrakt om bygning af et orgel på 12 stemmer til en samlet pris på 1.263.000 kr. inkl. moms.

Orgelkonsulent nu afdøde Preben Christensen var ovenud begejstret for resultatet og slutter sin rosende godkendelsesforretning med følgende ord: *Alt i alt kan det konstateres, at resultatet er særdeles vellykket, og der er grund til at rose Orgelbyggeri og Intonator for et meget fornemt resultat, ligesom Kirkens orgelkyndige konsulent (Jens Chr. Hansen) skal fremhæves for et særdeles grundigt og veludført arbejde. Blenstrup kirke har med dette instrument fået et alsidigt orgel, der repræsenterer det ypperste af, hvad der i dag kan præsteres på området. Et instrument af internationalt format, der vil vække opsigt i det danske orgellandskab, og i generationer fremover vil glæde og berige ved kirkelige handlinger, ligesom orglets og rummets kvaliteter er særdeles velegnede til afholdelse af koncerter.*

Imponerende!

Palmesøndag blev kirken genåbnet ved en lys højmesse ved biskoppen, og enhver kunne fornemme, hvilket flot instrument kirken var blevet begavet med.

Den samlede udgift til istandsættelse og orgel beløber sig til ca. 5 mio. kr.

Skørping Nykirke

Ikke kun Blenstrup kirke blev istandsat og blev beriget med noget enestående. Også Skørping Nykirke fik den helt store omgang. Kirken kunne fejre 100 års jubilæum i foråret 2014, og kort derefter lukkedes kirken, så håndværkerne kunne gå i gang med de arbejder, som hører enhver restaurering til.

Også i Skørping vovede man at tænke stort, i hvert fald at tænke tanker ud over det sædvanlige: Det har længe været et ønske at få "løftet" kirkens kor og alterparti, således at det kunne fremstå stærkere og lysere.
Om det gamle alterbillede hedder det:

Det siges, at da maleren Rud-Petersen i sin tid malede den nuværende altertavle til Skørping Nykirke - med kvinden, der blev grebet i ægteskabsbrud - udstyrede han de fordømmende farisæere og skriftkloge med ansigter fra fremtrædende borgere i Skørping. Jesu ord, "Den af Eder, som er uden synd, kaste den første sten", rettede sig altså direkte mod den gudstjenestefejrende menighed, og alterbilledet i det historisk meget traditionelle kirkerum blev således en understregning af, at evangeliet aldrig kun har med fortiden at gøre, men med enhver tid, enhver menighed, ethvert menneske. (Fra tekst til en af menighedsrådets fondsansøgninger)

Menighedsrådet ønskede en ny, stærk, inkluderende alterudsmykning, som afspejler og forkynder evangelisk-luthersk kristendom i en moderne tid. Derfor søgte man samarbejde med den færøske kunstner Trondur Patursson, som især er kendt for sine glasmalerier og spejl- og glasinstallationer. Hans forslag til korudsmykning kalder han *Livets landskab*. Menighedsrådet har formuleret meningen således:

Den brudte altervæg signalerer i sin form, at det derude og det herinde hører sammen og samtaler med hinanden - kirkens rum er en del af og tolker den skabte verden. Trondur Patursson placerer menigheden i Livets Landskab ved Golgatha Langfredag, da Kristus, Guds egen Søn gik til de dodes rige. Gennem påskeevangeliet og lidelseshistorien bevæger vi os fra mørket og ud i lyset. Menneskefigurerne i værket befinder sig i gulvhøjde og har naturlig menneskestørrelse, og således bliver menigheden inddraget i kunstværket og dets forkyndelse: Vores liv og al trøst og al fred begynder Langfredag - her-

fra udfoldes og udvides Livets Landskab.

Skærtorsdag aften genåbnede biskoppen ved en meget smuk højmesse det imponerende kirkerum, som enhver skal unde sig selv at bese.

Samlet udgift til restaurering og udsmykning: 6.3 mio. kr. Herfra kan trækkes fondsmidler til udsmykningsopgaven på 700.000 kr. fra C. W. Obels fond.

Fra de døde sten til de levende stene

Kirken består som bekendt ikke kun af de døde sten. De døde sten er nødvendige for at de levende stene har et sted at mødes under alle livets forhold og sådan som man nu er fra Skaberens hånd.

Derfor har jeg i år overladt ordet til organist ved Aarestrup og Haverslev kirker Anette Kjær, som i det følgende beretter om de tanker, hun gør sig:

Med drømmen som drivkraft

Af Anette Kjær, organist i Aarestrup og Haverslev kirker.

En smuk højsommerdag i 2015, hvor feriens ro og fortættethed var ved at indfinde sig, sendte en god ven mig et billede af en tekst. Teksten lød i al sin sommerlige enkelthed:

*Live simply
Laugh often
Love much
Dream big*

denne dag gik tilpas frisk til, at skibene var lokket ud på den glitrende, blå fjord og med vind i sejlene skød sig stærkt og frit gennem vandet.

"Drøm stort..." - den sidste sætning blev ved at

*Christian Grund Sørensen
sognepræst i Kgs.
Tisted-Binderup-Durup
pastorat fratrådt 15.
oktober 2015*

*Lise Nedergaard
sognepræst i Skørping -
Fræer pastorat fratræder
30. november 2015*

*Knud Olav Petersen
tidligere sognepræst
i Veggerby pastorat
indtil 31. august 2014
og derefter provstipræst
fratræder 30. november
2015*

Tiltrådte præster

*Ingeborg Bruun Sebbelin
ansat i Øster Hornum-
Veggerby pastorat fra
15. november 2014*

*Bodil Nørager
ansat i Sønderup-
Suldrup pastorat fra 15.
december 2014*

*Margit Nørregaard
Lauridsen
ansat i Skibsted-Lyngby-
Terndrup pastorat fra 1.
januar 2015*

summe under sommerhimlen og sendte tankerne på langfart, baglæns gennem de sidste 5-6 måneder, hvor jeg så stærkt som aldrig før havde oplevet, hvordan mennesker i alle aldre med vidt forskellig baggrund på forskellig vis havde fundet sammen i et fællesskab om at søsætte store drømme og hæve overlæggeren et godt stykke over daglig vande og formodet formåen.

Jeg er den privilegerede indehaver af et organistembede midt i Himmerland, hvor jeg som organist får lov at drømme stort og søsætte store projekter. Det lader sig udelukkende gøre, fordi vejen fra drøm til virkelighed, fra idé til handling ikke er brolagt med tidskrævende planlægningsmøder, visionsudvalg og langtrukne godkendelses-procedurer, der kan få drømmen til at flygte, inden den overhovedet er kommet op at flyve. Her er der udstukket en kurs, ansat en styrmand, og så sejler vi!

2015 blev året, hvor store drømme blev søsat i vore sogne, fik vind i sejlene og nåede kyster, jeg slet ikke anede fandtes.

Midthimmerlands kirkehøjskole

Midthimmerlands kirkehøjskole var det første skib, der blev sat i søen. Det var en gammel drøm, der her gik i opfyldelse. En drøm om at kunne skabe et forum, hvor mennesker kunne mødes i et indholdsrigt og givende fællesskab omkring foredrag og fællessang, og hvor en række rutinede foredragsholdere på forskellig vis kunne belyse menneskelivet, som det kommer til udtryk i samfundsdebatten, litteraturen, kunsten, etikken, forskningen og erfaringen.

I begyndelsen af november 2014 meldte drømmen sig igen med fornyet kraft og efter en kort drøftelse med sognepræst og menighedsråd, vovede vi springet. Jeg fik frie hænder til at omsætte drøm til virkelighed, til at få økonomien til at hænge sammen og til at stå for alt det praktiske. Menighedsråd og sognepræst blev undervejs inddraget som sparringspartnere i det omfang, der var brug for det. I løbet af få uger var programmet for den første sæson planlagt og formen fastlagt; Kirkehøjskolen skulle bestå af 6 højskoleformiddage fordelt

over året, på skift i de to sogne, med morgensang, formiddagskaffe, foredrag og mulighed for frokost. Kirkerummet skulle inddrages i forbindelse med morgensangen og navnet Midthimmerlands kirkehøjskole blev valgt for at signalere, at alle på tværs af sognegrænser var velkomne.

Den 28. januar 2015 var fastsat som datoen for den første højskoleformiddag. Dagen oprandt, og virkeligheden overgik selv den mest dristige drøm. Kirken fyldtes med folk fra nær og fjern, der denne dag var stået tidligt op og havde valgt fællesskabet, fællessangen og det folkelige, livsoplysende foredrag til. På kryds og på tværs af alt det, der normalt skiller os, mødtes vi her i fællesskabet om det inderste i menneskelivet, de fælles menneskelige grundvilkår, som de kommer til udtryk i sangen, i kirkens fællesskab og i højskolens møde omkring alt det, der giver indsigt og udblik. Det var en glæde ud over alle breder at opleve denne opbakning og dette ønske om at dykke dybt i de store emner og det stærke fællesskab. Skibet holdt vand, drøm blev til virkelighed, og Midthimmerlands kirkehøjskole har nu sat kurs mod sin 2. sæson.

Carl Nielsen fejring

Parallelt med kirkehøjskolen blev en anden stor drøm søsat; at opfører Carl Nielsens sprudlende korværk, "Fynsk Forår". Kirkernes voksenkor og pigekor vovede springet, øvede, voksede med opgaven, og på en smuk forårsdag midt i maj opførte vi værket i samarbejde med Den Danske Salmeforbund i vores helt egen, lokale version. Det var et højdespring af dimensioner, men vi troede på det, satte alle sejl til, og vandt den ubeskrivelige glæde det er at nå helt ind i krogen af et stykke "rigtig" musik. Dertil vandt vi den erfaring, at det lønner sig at sætte baren højt.

Vi fortsatte fejringen af 150 året for Carl Nielsen med en stor fødselsdagsfest i et fyldt forsamlings-

hus på selve fødselsdagen d. 9. juni med fællessang, fortælling og solosang. Aftenen var et resultat af et samarbejde på tværs af provsti-grænser med min organist- og sangerkollega, Troels Kold fra Als og Øster Hurup kirker.

Skole-kirke samarbejde

En uges tid senere rundede vi den 3-fløjede fejring af med et skole-kirke projekt om Carl Nielsen, hvor knap 100 skoleelever var inviteret til Carl Nielsen-koncert med trio Zenobia. Eleverne havde forinden deltaget i et forberedelsesforløb med skolernes lærere og underegnede.

Skole-kirke samarbejdet i vore sogne er som en lille kirkehøjskole i børnehøjde, hvor drømmen er, i samarbejde med skolernes lærere, at åbne døren på klem til en verden, som eleverne måske ikke selv havde fundet vej til. Intet emne er for stort til at blive taget op i denne sammenhæng, børn har også brug for den højeste fællesnævner, og for at få vist vej til den store musik, de store tanker, den store kunst, alt det, der ikke lader sig begribe på et øjeblik, men som de kan blive grebet af, for som Carl Nielsen sagde, da han fyldte 60 år: *Vi er alle af samme stof, vi har allesammen livets evner i os. Blot vi vil bruge disse evner!*

Lev enkelt, le ofte, elsk meget, drøm stort!

Det handler om at turde satse, at turde sætte baren højt, at tro på de evner og muligheder der ligger i svøb, at sætte skibe i vandet og lade dem sejle. Det handler om at turde drømme stort!

*Caris Elkjær Trads
Johansen
ansat i Støvring-Gravlev
Sørup pastorat fra 15.
januar 2015*

Sydthy Provsti

Af provst Jens F. Munksgaard

Lilly og Hans i FRISTEDET. Privatfoto.

PERSONALIA Fratrådte

Provst for Sydthy provsti
Jens F. Munksgaard,
sognepræst i Hurup,
Helligsø og Gettrup
fratrådt med pension 30.
november 2015

Jeg har fået mange nye venner her i Caféen....

Hver onsdag er det Hans, der står for middagsmaden i FRISTEDET. Han begyndte for 15 år siden, da FRISTEDET fik en hel del oksekød fra et overskudslager. Det kunne Lilly ikke skære rigtigt ud. -Vi må have fat i ham Hans, sagde hun. Så kom Hans, og de to har arbejdet sammen lige siden. Lilly har altså været med helt fra starten og Hans fra to måneder efter. Hans Hummelshøj er uddannet slagter i Hurup. Han kom til byen fra Stagstrup lidt nord i Thy.

Efter læretid og soldatertid blev han leder af en filialbutik fra den slagter, han havde lært hos. Den butik blev med tiden Hans's egen. Siden kom han på slagteriet. Og så har han i mange år været "hjemmeslagter". Han har foretaget mange "nødslagtninger". Til sin 80 års fødselsdag i sommer viste han

den bolt pistol frem, som havde været hans værktøj igen og igen, dengang han var aktiv slagter.

Alle er velkommen i FRISTEDET

Nu er Hans frivillig og står sammen med Lilly i Café FRISTEDET i Hurup. FRISTEDET er en del af sognets diakonale arbejde. Her kommer mange mennesker for at finde et godt socialt netværk. Og de mange frivillige tager hver dag en tårn sammen med de to fuldtidsansatte og to med mindre ansættelser.

-Her er alle velkommen, fortæller Hans. Folk føler sig hjemme her. Vi kommer hinanden ved. Jeg har fået mange nye venner her i Caféen.

Den sociale Café FRISTEDET i Hurup hører til KFUM's sociale arbejde i Danmark. Det passer Hans fint. Han var selv KFUM'er i sin ungdom i

1950-erne, og føler sig fortsat som en del af den bevægelse.

-Her i huset er der en god tone. Det betyder noget, at husets selvforståelse er, at det er et kirkeligt diakonalt arbejdssted. Der er gudstjeneste en onsdag formiddag i hver måned. Tre præster kommer på skift. De dage er der som regel flere, der spiser middagsmad, end de andre dage.

I FRISTEDET er der mange frivillige. Den ældste er 86 år, så selv med sine 80 år er Hans ikke den ældste.

-Jeg kan slet ikke undvære at komme her i Caféen. Jeg møder hver onsdag kl.9.30 og bliver her til kl. 12.30; så kommer min kone for at rydde op, og så tager jeg hjem til "Slumstrup" for at sove middags-søvn.

Ny tilbygning i 2015 – Kelds have

Hans og Lilly har godt nok samme efternavn, men er ikke i familie. De arbejder godt sammen, og kan somme tider tage en god diskussion under arbejdet. Lilly Hummelshøj er enke og nyder at komme som frivillig i FRISTEDET. Der er lige lavet en tilbygning for fondsmidler fra A. P. Møllers støttefond. Den har navn efter den gode nabo, som døde for en del måneder siden. Keld lægger navn til stuen og til haven, der er indrettet efter, at det gamle hus er revet ned; Kelds vinterhave og Kelds have. Sammen med mange andre frivillige er Hans og Lilly en uundværlig del af arbejdet i Den sociale Café FRISTEDET. "At komme i møde" er en slags motto for huset. Det betyder, at der opstår et fællesskab mellem ansatte, frivillige og brugerne i FRISTEDET, så husets brugere hilser på flere i byens gade, når de møder hinanden.

Der skabes nye venskaber i FRISTEDET – ikke mindst på grund af de frivillige.

I FRISTEDET er der åbent for alle.

Det giver mig en glæde....

Kirkeværge Kirsten Rasmussen i Hassing sogn

vidste ikke noget om menighedsråsarbejde, da hun blev valgt for tre år siden. Nu har hun som kirkeværge stået i spidsen for at gøre kirkegården fin og nyanlagt.

"Hanherredernes kirkegård" under Galgebakken

I det store værk om "Danmarks kirker"

fortælles det om Hassing kirke, at den ifølge traditionen skal være den allerældste i Aalborg Stift. I et sogn fortælles det, at de første kristne i Hanherrederne (som ligger langt fra Hassing Herred) lod deres døde føre til denne kirke for at få dem begravet i indviet jord. Den nordlige del af kirkegården har indtil for et par generationer siden båret navnet "Hanherredernes kirkegård".

På min kirkegårdsvandring med Kirsten Rasmussen fortæller hun, at hendes børn, som var gravere "betroede medhjælpere" allerede fra de var små drenge, havde lært, at de henrettede fra den ovenfor liggende "Galgebakke" blev begravet på den nordlige del af kirkegården, og at de blev ført ind på kirkegården ved at blive lempet over diget. Hassing kirke var Herredskirke. Hassing sogn gav engang navn til herredet med 16 kirkesogne. Sognet er i dag en del af et fem-sogns-pastorat. Der bor 216 mennesker i sognet; de 196 er medlemmer af folkekirken. Foruden præsten er der fem medlemmer af menighedsrådet.

Kirkegårdens grus var for et par år tilbage et usmukt syn. Der var forskellig slags grus, og gangene mellem gravene var ujævne. Indgangspartiet fra P-pladsen trængte til forbedring. Og så manglede der pæne gravsteder til urnegrave.

Kirkeværge og øvrige medlemmer af menigheds-

Sognepræst Torben Bech Hansen i Nørhå, Stenbjerg, Sønderhå, Hørsted fratrådt med pension 31. juli 2015

Sognepræst Knud Bunde Nielsen, sognepræst i Snedsted fratrådt med pension 30. september 2015

Sognepræst Mogens Jeppesen, Boddum, Ydby, Heltborg fratrådt med pension 30. november 2015.

Kirkeværgen Kirsten Rasmussen. Foto: Jens Fahnøe Munksgaard.

Tilrådt

Cand. teol. Ivan Tabrizi tilrådt som sognepræst i Nørhå, Stenbjerg, Sønderhå, Hørsted 1. september.

rådet søgte hjælp hos kirkegårds konsulent Mogens Andersen, der hjalp med at få lavet en plan for omlægning og nyplantninger. Og så begyndte arbejdet.

At føre en plan ud i livet...

Planen blev sat i gang, og nu er kirkegården helt anderledes at se på. Et gammelt hus skæmmede P-pladsen; det overtog menighedsrådet for meget få kroner. Thisted kommune fjernede huset. Der blev lagt fliser og brosten fra kirkegårdslågen til våbenhuset. Der blev plantet nye træer og hække. En del gamle gravsteder blev sløjfet.

Nu er der anlagt plads til nye urnegravsteder, og der kan sættes urne i plæne "med plade", ligesom der kan nedsættes kister i en plæne "med plade". Der var to begravelser i 2014, og indtil nu har der været fire i år. Nu bliver der brug for urnegravpladserne.

Vi er sat til at passe "en lille forretning"....

Kirsten Rasmussen glæder sig over arbejdet som kirkeværgen. Det er frivilligt arbejde, som hun næp-

pe havde kunnet klare, hvis hun stadig var aktiv på arbejdsmarkedet. Men netop som frivillig holder hun meget af at tale med mennesker i forbindelse med anlæg af gravsteder og udarbejdelse af gravstedsvedligeholdelsesaftaler. Kirsten bruger mange timer på sit arbejde som kirkeværgen. Hun oplever sig som et mellemled mellem brugerne og de kirkelige myndigheder. Det giver mig en glæde, som holder mig i gang, fortæller Kirsten med et smil.

Inde i kirken viser Kirsten stolt det fine broderi frem, som pynter på kanten af det meget smukke kvaderstensalter. Det er lavet af "Ruth sypige", som var organist ved kirken i en menneskealder.

-Vi får lov til at passe på noget. Jeg er faktisk lidt stolt af "min kirke". Og når der er kirkekaffe kommer jeg og de andre medlemmer af menighedsrådet i snak med mange fra sognet, som vi ikke ser til daglig.

Ligesom kirken er gammel – måske den ældste i Aalborg stift - således er "kirkeværgen" et af de ældste embeder i landet. En kirkeværgen fra det modsatte hjørne af stiftet lærte mig engang, at det er "et æres-embede" at være kirkeværgen.

Den betegnelse passer godt på kirkeværgen i Hassing ved den gamle Herredskirke, Kirsten Rasmussen. Jeg takker for besøget og fortællingen.

Modsatte side: Den nyordineret sognepræst Ivan Tabrizi hilser på sin kollega, sognepræst Bart Kris Auweele, efter ordinationen i Budolfi Kirke, 27. august 2015. Foto: Christian Roar Pedersen.

Thisted Provsti

Af provst Mariann Amby

*"Organistspire" Magnus Thorhauge ved orglet i Vester Vandet.
Foto: Peter Thorhauge*

I Thisted Provsti er der ca. 120 menighedsrådsmedlemmer. Valgt ind i menighedsrådene, fordi de gerne vil gøre et stykke frivilligt arbejde for deres lokale kirke. Derudover er der masser af frivillige knyttet til de enkelte sogne. Og de frivillige er guld for sognene, for menighedsrådene, for menighederne. Mange frivillige skaber sammenhængskraft i sognet, de frivillige skaber netværk, de gør en god indsats til gavn og glæde for sognenes beboere. De er kirke med både mund og hænder.

Når de frivillige træder til

Det er sket nogle gange. At kirkesangeren af gode grunde måtte melde fra. Tidlig søndag morgen. In-

gen tid til at finde en vikar, men ingen panik af den grund. For vi har de frivillige. Og de træder gerne til. Menighedsrådsformand Klaus, kirkeværgen Heidi eller kirkegænger Per springer til og læser gerne indgangs- og udgangsbønnen. Og menigheden tager ansvar. Når kirkesangeren ikke er til stede for at lede menigheden i salmesang, så mærker man, at kirkegængerne har indgået en uudtalt overenskomst, der siger: Vi kan da også selv. Og det kan de. Korsvarene falder når de skal, der synges med på salmerne fra første til sidste strofe, og lydhørheden overfor den, der læser ind- og udgangsbønnen på denne dag, er iøjnefaldende. Det går også den dag, det er organisten, der mang-

Tømmerby Kirke. April 2015. Klar til at få genopbygget den tabte kamtak, samt få lagt nyt tag på.

Foto: Mariann Amby

ler. Det kan nemlig ske, at det ikke er lykkedes at finde en vikar, når organisten har ferie eller fri. Hvad gør man så? Ja, så tager man de forhåndenværende søms princip i brug: Kigger sig omkring i menigheden? Er der en, der kan spille? Måske, - måske ikke. Undertegnede er i den lykkelige situation, at jeg kan spille til husbehov. Og så går det endda, når det er en gudstjeneste søndag morgen kl. 9.00. Der er hverken barnedåb, konfirmander eller den store menighed. Vi er vel en snes stykker. Klaveret står øverst i kirken. Jeg flytter mig mellem alter, klaver og prædikestol. Jeg aftaler med menighed og kirkesanger, at vi undlader alle korsvar, for det bliver kompliceret. Sådan lykkes vi med at gennemføre en gudstjeneste uden orgel, men med klaver. Én søndag blev et par kirkegængere så begejstrede for denne anderledes facon, at de fore-

slog, at vi skulle gøre det sådan med jævne mellemrum. Altså holde morgengudstjeneste kl. 9.00, kun med klaverledsagelse til salmerne. Ellers uden musik. Det giver gudstjenesten en hel særlig karakter af stillegudstjeneste. Liturgien er den kendte, men alligevel er det anderledes. Opmærksomheden og lydhørheden sætter sig igennem på en anden måde, end når der er fyldt kirke med fuldt orgelbrus og feststemte store og små dåbsgæster, konfirmander og trofaste kirkegængere.

En gang månedligt efter gudstjenesten sørger en frivillig fra menighedsrådet eller menigheden for at brygge kirkekaffen. Er vi få, serveres den i gravhuset; er vi mange, som vi er det, når vort skønne, lille kirkekor har sunget ved gudstjenesten, så drikker vi den i kirken. Alt imens ugens glæder og fortrædeligheder bliver delt, der bliver udvekslet

PERSONALIA

Sognepræst Flemming Burgdorf, Hundborg-Janne-rup-Vang-Vorupør Pastorat er fratrådt med pension pr. 31. oktober 2014.

Anne Marie Nande Kraft er ansat som sognepræst (kb.) i Hundborg-Janne-rup-Vang-Vorupør-Vester Vandet Pastorat pr. 15. april 2015.

Helle Sommer Kjærgaard er ansat som sognepræst i Hundborg-Janne-rup-Vang-Vorupør-Vester Vandet Pastorat pr. 1. juni 2015. Til stillingen hører en forpligtelse til at yde bistand til provsten for Thisted Provsti.

nyt om børnene eller de gamle på plejehjemmet, om jobbet eller dagens fodboldkamp på stadion. Stort og småt bliver vendt; de unge hilser på de gamle, man kommer hinanden ved. Lærer hinanden at kende. Finder ud af hvor hinanden bor osv. Tilsted menighedsråd vil gerne inddrage flere frivillige i kirkens arbejde. Både i gudstjenesten og omkring kirken og i kirkens aktiviteter. Der bliver jævnligt blevet talt om det på menighedsrådets møder. Det har i skrivende stund ført med sig, at

menighedsrådet afholder et større møde for alle de frivillige, vi allerede har med i arbejdet: medhjælperne ved kirkekaffen, babysalmesangen, sogneindsamlingen; dem, der deler kirkeblade ud, de, der arrangerer BUSK dag og alle de andre, der gerne vil noget med at være kirke i vort sogn. Vores nye bispenspræst vil komme med et oplæg om diakoni, og så skal vi tale om, hvordan kirken når endnu længere ud i sognet. Både med mund og med hænder. Mange andre menighedsråd og menigheder i Thisted provsti arbejder med frivil-

lighed i deres sogne. Hver på deres måde. Og der er øget opmærksomhed på værdien af frivillighed i disse år.

"Fra klaver til orgel"

Et felt, der har særlig opmærksomhed i Thisted Provsti i øjeblikket er kirkens musikere. Det er et faktum, at vi har meget få uddannede organister i vort provsti. En del af vore kirkemusikere er over 70, nogen sågar over de 80 år, så ikke noget at sige til, at de gerne vil drosle lidt ned... Og hvad gør man så, når organistmanglen er markant?

En håndfuld menighedsrådsmedlemmer mødtes for et års tid siden med en repræsentant for Kirkemusikskolen i Vestervig, en repræsentant for Thisted Musikskole, personalekonsulenten og undertegnede for at sammen at tænke nye veje.

Målet var at få nogle unge på banen som organister, - eller "organistspirer" som vi kalder dem. Vi ville finde en metode til at få åbent nogle unges øjne for orglet som et instrument, man kan lære at betjene, hvis man i forvejen er en habil klaver-spiller.

Vi fik skruet et projekt sammen, som i alt sin kort-hed gik ud på, at Thisted Musikskole skulle kontakte nogle af musikskolen dygtige klaverelever og spørge: Kunne du tænke dig at prøve kræfter med et kirkeorgel, - og tilmed tjene penge på det? De unge, der takkede ja, skulle gennemgå 10 timers introduktionsundervisning ved et orgel, - og dernæst tilbydes job som vikar ved en kirke. En søndag eller to om måneden, alt efter, hvad og hvor meget den unge havde lyst til og mod på.

Ideen blev realiseret. Vi ansatte en tovholder til at styre projektet. Vestervig Kirkemusikskole og Thisted Provsti finansierede undervisningen. Og nu godt et år senere er status:

Fem klaverspillere har gennemgået kurset: Fra klaver til orgel. Og alle fem "organistspirer" er blevet tilknyttet en kirke, hvor de nu spiller enten fast eller som vikar med mulighed for at det kan blive til

mere... Tre af de fem organistspirer er unge under 20, de to øvrige er voksne, etablerede thyboer, som har et andet erhverv, de lever af, men som gerne vil spille orgel om søndagen.

Alt i alt blev projektet en succes. Menighederne, der aftager organistspirerne er meget tilfredse, og sammen glæder vi os over, at nogle af vore unge får øjnene op for en del af musiklivet, som de måske ellers ikke ville have stiftet bekendtskab med. Og ja, - de unge forlader os inden for nogle få år. Når studentereksamen er i hus, skal de læse videre. Men hvad gør det? Når vi ved, at vi fra kirkens side er med til at sende gode, unge musikere videre til uddannelsesbyerne. Unge, som tilmed via kirken i Thy har fået noget med i bagagen, som de måske kan bruge og bygge videre på...

I efteråret 2015 udbydes kurset til nye organistspirer. For organistmanglen er langt fra et overstået kapitel i Thisted Provsti.

Årets byggeprojekter i Thisted Provsti

I forlængelse af ovenstående er det værd at nævne, at to kirker i Thisted Provsti i det forløbne år har fået nyt orgel. Begge orgler er fortrinsvis finansieret via en stor donation fra A.P. Møllers Fond. Lild kirkes orgel blev indviet i november 2014 og Vester Vandet Kirkes orgel i marts 2015.

Af større projekter i provstiet skal derudover nævnes, at der i skrivende stund lægges nyt tag på Tømmerby kirke, samt genopbygges en kamtak, som blæste ned og faldt ned gennem kirketag og spær en stormfuld sensommerdag i 2014, og forvoldte stor skade.

Tjenesteboligen i Nors stod færdig i december 2014, ganske som planlagt, og sognepræsten kunne flytte ind få dage før jul.

Sognepræst Anna-Marie Godiksen Sloth, Tømmerby-Lild Pastorat, er fratrådt pr. 30. juni 2015.

Sognepræst Lone Olsen, Øsløs-Vesløs-Arup Pastorat er fratrådt pr. 30. september 2015.

Morsø Provsti

Af provst Mette Moesgaard Jørgensen

Konfirmander i Nykøbing Mors udsmykker vægge med billeder fra lignelsen om Den fortabte Søn. Foto: Anita Sørensen, sognemedhjælper

Jeg holder af hverdagen

”Jeg holder af hverdagen”, skrev Dan Turell tilbage i 1984 i sin ”Hyldest til hverdagen”. ”Jeg holder af hverdagen/ mest af alt holder jeg af hverdagen/ den langsomme opvågnen til den kendte udsigt / der alligevel ikke er helt så kendt / familiens på en gang fortrolige og efter søvnens fjernhed fremmede ansigter”

Digitets hyldest til hverdagen slog an dengang – og er stadig aktuelt i 2015, også i Morsø provsti, hvor hverdagen så småt har meldt sin ankomst efter strukturændringer og andre forandringer.

Menighedsrådene er nu så langt inde i perioden, at man kan nikke genkendende til kvartalsrapporter, vedtægter, synsprotokoller, MUS-aftaler

og udvalgsmøder. Og så er der jo også de mange gudstjenester, sognearrangementer, koncerter, kirkevandringer osv.

Jo, vi holder af hverdagen. Eller kan lære at holde af menighedsrådets ”rugbrødsarbejde”, fordi det har et formål – det holder kirken i gang i sognet; det danner grundlaget for menighedens fællesskab og evangeliets forkyndelse.

Kirkerestaurering

I Øster Assels er man næsten færdig med den udvendige restaurering. Man har længe vidst, at kirken trængte til en kærlig hånd, men at det stod så galt til, som det viste sig at gøre, havde ingen forudset. Den største overraskelse viste sig, da mur-

kronerne på loftet blev fritlagt. Da viste det sig, at råd havde bredt sig under mange årtiers snavs, støv og fuglereder. For at gøre en lang historie kort; kirken måtte have nyt tag. Budgettet blev voldsomt overskredet – med provstiudvalgets godkendelse. I juni 2015 kunne provstiudvalget så besigtige det flotte og grundige arbejde.

I vinter blev der afholdt kursus for formænd, kirkeværger og gravere, hvor der bl.a., for en sikkerheds skyld, blev understreget vigtigheden af at få renholdt murkronerne. Det var en fornøjelse at være på syn nogle måneder senere – kirkelofterne var ekstraordinært rengjorte!

Kirkegårde

Hvordan udvikler man kirkegårde, der reelt er under afvikling? Hvordan imødekommer vi folks ønsker om andre gravstedstyper end dem, vi har tradition for? Kan vi blive ved med at have råd til så mange kirkegårde? Disse spørgsmål er i høj grad hverdag i mange sogne. Derfor har mange menighedsråd haft besøg af kirkegårdskonsulent Mogens Andersen for at drøfte ønsker og muligheder. På baggrund af hans tanker og skitser, bliver der i disse måneder udarbejdet planer for ændrede gravstedstyper og indretning af kirkegårdene.

Konfirmander og skolereform

En af hverdagens glæder er konfirmander i sogn og kirke. Den nye skolelov betød forhandling om konfirmandundervisningens placering. Udgangspunktet blev, at alle konfirmander skal undervises i hjem sognet tirsdag morgen frem til jul – og igen efter påsken. Desuden kunne konfirmanderne hen over efterår og vinter undervises 4 hele dage. Det gav mulighed for at lave undervisningsforløb med tid til at se film, arbejde kreativt eller tage på cykeltur til pastoratets kirker.

Præsterne var dog enige om, at man savnede den kontinuitet, som kommer af at mødes ugentligt – og muligheden for at introducere konfirmanderne

til næste søndags gudstjeneste. To af de hele dage bliver derfor konverteret til flere morgentimer fra og med skoleåret 2015/2016.

Alle kirker synger

Ikke alle aktiviteter er ”rugbrødsarbejde” – der er også tid og plads til ”flødeskumskager”: I foråret 2015 begyndte et nyt fælles projekt i Morsø provsti omkring salmesang og kirker. Ideen er, at alle interesserede en gang om måneden mødes i en af øens 33 kirker for at synge sammen og for at høre lidt om kirke og/eller egnen. De deltagende menighedsråd er værter for aftenen i deres kirke, ligesom det også er menighedsrådet, der bestemmer temaet, som aftenens salmer er valgt ud fra. Intentionen og håbet er, at der gennem disse aftener kan skabes relationer og fællesskabet i sognene – og på tværs af sognegrænser. Initiativet er blevet taget godt i mod. Op mod 80-90 deltager hver gang.

Friskluftsgudstjeneste

Steen Sunesen, sognepræst (kbf) i Lødderup, Elsø, Ljørslev, Ørding pastorat fortæller om et

*Friskluftsgudstjeneste
i Møllersminde.
Privatfoto.*

PERSONALIA

Bodil Nørager, fratrådte den 14.dec 2014 stillingen som sognepræst (kb) i Tødsø, Alsted, Sdr. Dråby og diakonipræst i Morsø provsti (25%)

Joan Amalie Holch, sognepræst (kb) i Tødsø, Alsted, Sdr. Dråby og 40% diakonipræst i Morsø provsti, tiltrådt den 15.april 2015

nyt tiltag – eller rettere – en genoplivning af en gammel tradition:

En god kilometer vest for Ørding ligger en lille skov kendt som ”Møllersminde”, ca. 6,7 ha. Den bærer navnet efter lærer Mads Peder Møller, der erhvervede sig hedejorden i 1906. Han fik 13 andre mænd interesseret i at indgå i et aktieselskab og beplante arealet, så vi nu 110 år efter har en fin plantage med festplads, mindsten og talerstol. Her har i en årrække fra engang i 1920'erne og frem til sidst i 1950'erne været afholdt grundlovsmøder, sommermøder m.m. Afholdsforeninger, husmandsforeninger og KFUM & K brugte pladsen, sognepræsten arrangerede sammenkomster med sang, tale og leg.

I takt med, at også morsingboerne blev mere mobile og kunne tage til større arr. andre steder, løb ”tiden” fra festpladsen i Møllersminde. Menighedsrådet ved Ørding kirke tænkte dog, om ikke det var muligt at genoplive traditionen i år. Bestyrelsen for Møllersminde A/S imødekom tanken, så op til Valdemarsdag blev festpladsen og adgangsveje dertil ”shinet” op.

Blæsten undlod ikke at gøre opmærksom på, at Limfjorden var i nærheden, så det blev i ordets egentligste forstand en friskluftsgudstjeneste med harmonika, sommersalmer samt ”Nu lyser løv i lunde”. Og kaffe forstås. For en præst (og menighed) uden bønner er som en sø uden vand.

Menigheden var ikke uglade for, at der var stillet solidt ”læballehegn” til rådighed for den friske blæst. Dagen forinden havde det stået ned i stænger, men på selve dagen faldt ikke en dråbe. Der var ingen brok fra de forudseende, der havde husket de lange ”jens-lyner”, andre mente jo nok, at det var lige lovlig frisk (læs koldt). Men heldigvis skal der mere end lidt rusk til at slå morsingboere ud.

PREP

Hverdagslivet er for mange et liv sammen med ens ægtefælle eller partner. Arne Silkjær, kirke- og kulturmedarbejder i flere sogne på Mors, fortæller om det forebyggende arbejde, som udføres i PREP.

PREP: Et tilbud til par på Mors

Af Arne Silkjær

Hvad er PREP?

Praktiske Redskaber til Engagerede Par!

PREP er et pædagogisk kommunikations redskab til styrkelse af alle parforhold. I første omgang handler det om at skabe et rum så trygt, at den enkelte bliver set, her sættes rammerne for samtalerne. Under

forløbet mødes man nogle aftner til undervisning, gennemgang af emner og samtaler med sin partner under diskrete forhold.

Gennem indlæg, ser vi lidt på forskellen mellem forelskelsen og kærligheden. De fleste har forventninger til et parforhold, og der lægges op til at arbejde med egne forventninger og roller. Vi kigger lidt på nogle faresignaler, det, at kommunikere med et sprog, som ens partner kan høre og forholde sig til. Mange par bruger meget tid på at snakke, men taler forbi hinanden eller glemmer at lytte. Vi vil bruge tid på at øve Tale-Lytteteknikken.

I forløbet ser vi på problemløsning, deler det op i problemafklaring og håndteringen deraf. Der ses på egne værdier og guides i at finde de fælles. Tilgivelse er et centralt og livsbekræftende begreb, som hjælper par med at leve sammen. Seksualitet og sensualitet kan være både sårbart og vanskeligt, her vil der blive givet bud på, hvordan man kan

19.435 ægtepar blev skilt. Dette er det højeste antal skilsmisser på landsplan nogen sinde. For region Nordjylland er tallene: 2635 vielser og 1800 skilsmisser. Nu er det jo ikke kun tallene der tæller, alligevel mener vi, det er vigtigt at styrke parforholdet mest muligt. Derfor tilbydes igen et PREP forløb i efteråret 2015, og når søgningen er tilstede, vil der løbende arrangeres nye forløb.

4. og 5. klasser fra Dueholmskolen synger til kirkefestival i Nykøbing kirke.

skabe gode rammer for intimiteten.

PREP-konceptets opbygning er ikke en tilfældighed, men er bygget på forskningsbaserede resultater, som i praksis viser sig at være meget effektive. Forskning viser, at mange faktorer har en positiv indflydelse på parforholdet. Engagement og forpligtigelse, venskab, hygge og humor. Vi vil gennem hele forløbet holde fokus på det, der fremmer et godt parforhold, og være opmærksom på det, der hæmmer. Mange gange aftales der nye mål med ens partner.

Gennem forløbet vil langt de fleste par, opleve større forståelse for sig selv og sin partner, hvilket er med til at øge trygheden og tilliden, som udgangspunktet for ethvert godt personligt forhold. I Danmark blev PREP lanceret i 2004, og udføres af undervisere, der er certificerede af Center for Familieudvikling, hvilket sikrer den høje standard. I vinteren 2014 – 15, kørte det første forløb af stablen, i et samarbejde mellem Morsø provsti og Frøslev, Mollerup, Outrup, Dragstrup pastorat.

Ifølge Danmarks statistiks ”NYT nr. 129”, blev der i 2014 indgået 28.331 vielser i Danmark, mens

Alt i denne verden forfalder af sig selv, udvikling kræver handling. Det kræver gode, men ikke perfekte forhold. Vi skal blive gode til at være mennesker. Vigtig med egen indsats, som kræver en beslutning. Kærlighed er, at elske det uperfekte menneske. Man ser det, og beskytter det mod omverdenen.

ISSN 0107-5055
ISSN 2246-6258